

การศึกษาประสิทธิภาพของชุดการสอนการฝึกปฏิบัติฆ้องวงใหญ่
เรื่อง เพลงต้นเพลงนึ่ง 2 ชั้น

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาดนตรี

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

พ.ศ. 2544

ISBN 974-665-316-4

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหิดล

Copyright by Mahidol University

วพ
10811
2544

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

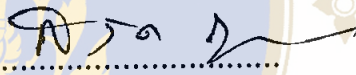
การศึกษาประสิทธิภาพของชุดการสอนการฝึกปฏิบัติห้องวงใหญ่
เรื่อง เพลงต้นเพลงดิ่ง 2 ชั้น

นายกำพล เนตรเชย
ผู้วิจัย

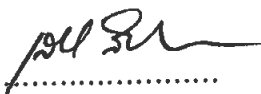
ศาสตราจารย์อุดม อรุณรัตน์ กศ.บ.
ประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

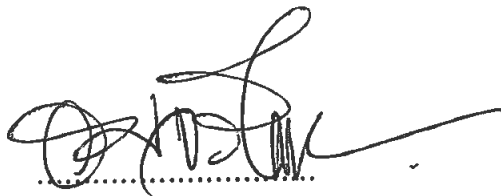
นายสงัด ภูเขาทอง กศ.บ.
กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

นายพินิจ ฉายสุวรรณ
กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

ศาสตราจารย์เลียงชัย ลิมล่อมวงศ์ Ph.D.
คณบดี
บัณฑิตวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์อนรรฆ จรรย์ยานนท์ ค.บ., M.M.
ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาดนตรี
วิทยาลัยดุริยางคศิลป์

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

การศึกษาประสิทธิภาพของชุดการสอนการฝึกปฏิบัติห้องวงใหญ่ เรื่องเพลงต้นเพลงถึง 2 ชั้น
ได้รับการพิจารณาให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาดนตรี

วันที่ 22 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2544

นายกำพล เนตรเชย

ผู้วิจัย

ศาสตราจารย์อุดม อรุณรัตน์ กศ.บ.

ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

รองศาสตราจารย์มานพ วิสุทธิแพทย M.M.

กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

นายสงัด กุษาทอง กศ.บ.

กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

นายพินิจ นายสุวรรณ

กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

รองศาสตราจารย์สุกรี เจริญสุข กศ.บ.,

M.M.E., D.A. (MUSIC)

ผู้อำนวยการ

วิทยาลัยดุริยางคศิลป์

มหาวิทยาลัยมหิดล

ศาสตราจารย์เลียงชัย ลิมล่อมวงศ์ Ph.D.

คณบดี

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

4036275 MSMS/M : สาขาวิชา : ดนตรี : ศศ.ม. (ดนตรี)

คำสำคัญ : ชุดการสอน / การฝึกปฏิบัติฆ้องวงใหญ่ / เพลงต้นเพลงฉิ่ง 2 ชั้น

คำพล เนตรเชย : การศึกษาประสิทธิภาพของชุดการสอนการฝึกปฏิบัติฆ้องวงใหญ่ เรื่องเพลงต้นเพลงฉิ่ง 2 ชั้น [A STUDY OF THE EFFICCIENCY OF TEACHING KONG WONG YAI: TON PLENG CHING SONG CHUN. (TEACHING PACKAGE)] คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ อุดม อรุณรัตน์, กศ.บ., สัจด์ ภูเขาทอง, กศ., พินิจ ฉายสุวรรณ 167 หน้า ISBN 974-665-316-4

การวิจัยเชิงทดลองนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของชุดการสอนการฝึกปฏิบัติฆ้องวงใหญ่ เรื่องเพลงต้นเพลงฉิ่ง 2 ชั้น

ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนพิษณุโลกพิทยาคม ปีการศึกษา 2542 จำนวน 15 คน ระยะเวลาที่ใช้ในการดำเนินการทดลอง 8 คาบ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบทดสอบระหว่างเรียน แบบทดสอบก่อนเรียน และหลังเรียน และแบบประเมินผลการบรรเลง

ผลการวิจัยพบว่าชุดการสอนที่สร้างขึ้นมีค่าประสิทธิภาพ สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80 นักเรียนตัวอย่างประชากรที่เรียนด้วยชุดการสอน การฝึกปฏิบัติฆ้องวงใหญ่เรื่องเพลงต้นเพลงฉิ่ง 2 ชั้น มีผลการเรียนจากแบบทดสอบระหว่างเรียนภาคทฤษฎี ร้อยละ 81.00 ภาคปฏิบัติ ร้อยละ 81.77 และผลการเรียนจากแบบทดสอบหลังเรียน ภาคทฤษฎี ร้อยละ 83.00 ภาคปฏิบัติร้อยละ 85.33 นักเรียนตัวอย่างประชากรมีการพัฒนาด้านความรู้ความเข้าใจสูงกว่าก่อนเรียน ผลการเรียนก่อนเรียน และหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผลคะแนนทักษะการปฏิบัติฆ้องวงใหญ่มีค่าเฉลี่ย 85.33 เป็นไปตามเกณฑ์ที่คาดหวังคือ ผลการประเมินด้านทักษะการปฏิบัติฆ้องวงใหญ่มีค่าเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70

4036275 MSMS/M : MAJOR : MUSIC EDUCATION : M.A. (MUSIC)

KEY WORD : INSTRUCTIONAL PACKAGE / KONG WONG YAI

KUMPHOL NETCHAER : A STUDY ON THE EFFICIENCY OF TEACHING
KONG WONG YIA : TON PLENG CHING SONG CHUN. (TEACHING PACKAGE)

THESIS ADVISOR : UDOM AROONRAT, B.ED., SANGUD PUKHAOTONG, B.ED., PINIT
CHAYSUVUN, 167 p. ISBN 974-665-316-4

The purpose of this experimental research is to study the efficiency of the instructional package of teaching Kong Wong Yai (Ton Pleng Ching Song Chun)

The sample group consisted of 15 Mattayomsuksa 3 of B.E. 2542 academic year at Pissanulokpittakom School. The treatment sessions were 8 periods (50 minutes each). The materials for recording of information were tests during the learning period, a pre - test, a post - test and a performance evaluation.

The results of this research shows that these teaching packages are more effective than the fixed criterion (80/80). After the application of teaching Kong Wong Yai : Ton Pleng Ching Song Chun, Teaching Package, the students scored 81 % in the theory section and 81.77 % in the practical part of the test during the learning period. In the post - test they scored 83.00 % in the theory part, and 85.33 % in the practical sections. The statistics show that the groups who studied the teaching package developed their knowledge and understanding teaching Kong Wong Yai. The results of the pre - test and post - test were significantly different at the level of .01. The mean of the score in teaching Kong Wong Yai was 85.33 % which was in the line with the stipulated criterion. The score of teaching Kong Wong Yai skill was above 70 %. The sample group showed a positive attitude toward the contents of teaching and learning activities.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่งของ ศาสตราจารย์
อุดม อรุณรัตน์ ประธานควบคุมวิทยานิพนธ์ อาจารย์สังัด ภูเขาทอง และอาจารย์พินิจ ฉาย
สุวรรณ กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้คำปรึกษาแนะแนวทางการดำเนินการวิจัย รวมทั้ง
กรุณาให้คำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขเป็นอย่างดี

ขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ศักดิ์ชัย หิรัญรักษ์ รองศาสตราจารย์ณรงค์ชัย
ปิฎกรัตน์ ที่ได้ให้คำปรึกษาแนะนำต่าง ๆ ผู้ช่วยศาสตราจารย์อนรรฆ จรรย์ยานนท์ อาจารย์สนอง คลัง
พระศรี อาจารย์นิกร จันทสร ที่ได้กรุณาตรวจสอบคุณภาพของชุดการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น
ในด้านรูปแบบของชุดการสอน ด้านเนื้อหาสาระและด้านการวัดผล ประเมินการศึกษา ซึ่งเป็น
ประโยชน์ในการทำวิทยานิพนธ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ

ขอขอบพระคุณผู้บริหาร คณะครู โรงเรียนพิชญ์โลกพิทยาคม อาจารย์แก้ว แต่งตรง ที่ได้
ให้ความร่วมมือทางด้านตัวอย่างประชากร การจัดการการสอนในการดำเนินการทดลอง รวมทั้ง
อำนวยความสะดวกในการดำเนินการทดลองครั้งนี้เป็นอย่างดี

ท้ายนี้ขอขอบคุณ คุณพ่อ คุณแม่และญาติพี่น้อง รวมทั้งผู้อยู่เบื้องหลังทุกท่านที่ให้กำลังใจ
และให้ความช่วยเหลือด้านทุนทรัพย์ จนทำให้งานวิจัยครั้งนี้ประสบผลสำเร็จได้ด้วยดี

กำพล เนตรเชย

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ.....ค	ค
บทคัดย่อภาษาไทย.....ง	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....จ	จ
สารบัญตาราง.....ช	ช
บทที่ 1 บทนำ..... 1	1
ความสำคัญและที่มาของปัญหา.....1	1
วัตถุประสงค์ในการวิจัย.....1	1
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....5	5
ขอบเขตของการวิจัย.....5	5
สมมติฐานการวิจัย.....5	5
ข้อตกลงเบื้องต้น.....6	6
นิยามศัพท์เฉพาะของการวิจัย.....6	6
บทที่ 2 ทบทวนวรรณกรรม.....8	8
ชุดการสอน.....8	8
ความหมายของชุดการสอน.....8	8
ประเภทและองค์ประกอบของชุดการสอน.....9	9
ขั้นตอนการจัดทำชุดการสอน.....10	10
ดนตรีศึกษา.....12	12
หลักสูตรดนตรีระดับมัธยมศึกษา.....12	12
จิตวิทยาและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการสอนดนตรี.....17	17
ห้องวงใหญ่.....21	21
การบรรเลงและการฝึกปฏิบัติห้องวงใหญ่.....26	26
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....28	28
บทที่ 3 ระเบียบและวิธีการวิจัย.....30	30
แหล่งข้อมูลและกลุ่มตัวอย่างประชากร.....30	30
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....30	30

สารบัญ (ต่อ)

ชุดการสอน.....	31
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล.....	34
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	35
การจัดกระทำกับข้อมูล.....	36
สถิติที่ใช้ในการวิจัย.....	37
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	40
ข้อมูลที่น่ามาวิเคราะห์.....	40
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	41
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	54
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	54
วิธีดำเนินการวิจัย.....	54
ตัวอย่างประชากร.....	55
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	55
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	56
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	57
สรุปผลการวิจัย.....	57
อภิปรายผล.....	58
ข้อเสนอแนะในการวิจัย.....	61
บรรณานุกรม.....	63
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก. ราชนามผู้ทรงคุณวุฒิ.....	65
ภาคผนวก ข. แบบตรวจสอบคุณภาพของชุดการสอน.....	67
ภาคผนวก ค. ตารางแสดงคุณภาพของชุดการสอน.....	70
ภาคผนวก ง. ชุดการสอนการฝึกปฏิบัติห้องวงใหญ่.....	72
ภาคผนวก จ. ตารางแสดงค่าความยากง่ายและค่าดัชนีความไวในการวัดผล.....	151
ภาคผนวก ฉ. ผลคะแนนทดสอบระหว่างเรียนและหลังเรียน.....	154
ประวัติผู้วิจัย.....	157
Executive Summary.....	158

สารบัญตาราง

ตารางที่

หน้า

1. วิเคราะห์ความเหมาะสมของเพลงไทย.....	32
2. แสดงผลการเรียนของนักเรียนจำนวน 3 คน.....	41
3. แสดงผลการตรวจสอบประสิทธิภาพของชุดการสอน ชั้นที่ 1	42
4. แสดงผลการเรียนของนักเรียนจำนวน 6 คน.....	43
5. แสดงผลการตรวจสอบประสิทธิภาพของชุดการสอน ชั้นที่ 2	44
6. แสดงผลคะแนนทดสอบระหว่างเรียนชุดที่ 1 และ 2	45
7. แสดงผลคะแนนทดสอบระหว่างเรียนชุดที่ 3 และ 4	46
8. แสดงผลคะแนนทดสอบหลังเรียน.....	47
9. แสดงผลคะแนนสอบภาคปฏิบัติระหว่างเรียนชุดที่ 1	48
10. แสดงผลคะแนนสอบภาคปฏิบัติระหว่างเรียนชุดที่ 2	49
11. แสดงผลคะแนนสอบภาคปฏิบัติระหว่างเรียนชุดที่ 3	50
12. แสดงผลคะแนนสอบภาคปฏิบัติหลังเรียน.....	51
13. แสดงผลการตรวจสอบประสิทธิภาพของชุดการสอน ชั้นที่ 3	52
14. เปรียบเทียบผลการตรวจสอบประสิทธิภาพของชุดการสอนแต่ละชั้น.....	52
15. การประเมินพัฒนาของผู้เรียนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยชุดการสอน.....	53
16. แสดงคะแนนคุณภาพของชุดการสอน.....	71
17. แสดงค่าความยากง่ายและค่าดัชนีความไวในการวัดผลของคะแนนสอบ ระหว่างเรียน.....	152
18. แสดงค่าความยากง่ายและค่าดัชนีความไวในการวัดผลของคะแนนสอบ หลังเรียน.....	153
19. แสดงผลคะแนนทดสอบระหว่างเรียน.....	155
20. แสดงผลคะแนนทดสอบหลังเรียน.....	156

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญและที่มาของปัญหา

ดนตรีไทยเป็นการผสมผสานของวัฒนธรรมอินเดียและจีน รวมไปถึงชาติต่างในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เช่น ขอมและมอญ โดยนำมาดัดแปลงให้เข้ากับวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของคนไทย ไม่ว่าจะเป็นด้านเครื่องดนตรี เสียงของเครื่องดนตรี วัสดุที่สร้าง และทำนองที่เป็นเอกลักษณ์ แสดงให้เห็นถึงภูมิปัญญาไทยที่เกิดจากการสร้างสรรค์ พัฒนาและสืบทอดต่อกันมาเป็นเวลานาน (อุดม อรุณรัตน์, ม.ป.ป.: ก)

ในการบรรเลงเพลงไทย ได้เปิดโอกาสให้แต่ละเครื่องมือสามารถประดิษฐ์ทำนองอย่างอิสระ ทั้งนี้ต้องยึดเอาลูกฆ้อง เป็นหลัก ลีลาของทำนองเพลงที่แต่ละเครื่องมือประดิษฐ์ทำนองออกมานั้น ขึ้นอยู่กับลักษณะทางกายภาพและความสะดวกในการบรรเลงที่มีความแตกต่างกันของเครื่องดนตรีแต่ละชิ้น ทำให้เกิดความแตกต่างในการบรรเลงอย่างเห็นได้ชัด นอกจากนี้อุปนิสัยของคนไทยซึ่งรักความอิสระ ยังเป็นผลส่งให้การประดิษฐ์ทำนองของเครื่องดนตรีแต่ละชนิดสามารถบรรเลงออกมาได้อย่างดีและมีลีลาที่เป็นเอกลักษณ์

การเรียนการสอนดนตรีไทยในอดีตนั้น มีสำนักต่างๆมากมาย ในแต่ละสำนักต่างมีรูปแบบในการบรรเลงที่เป็นเอกลักษณ์สืบทอดกันมาหลายชั่วอายุคน สำนักต่างๆเหล่านี้ต่างก็มีลูกศิษย์มากมาย ศึกษาเล่าเรียนเพื่อประกอบอาชีพ หรือประชันขันแข่ง และสืบทอดความเป็นเอกลักษณ์ในการบรรเลงของแต่ละสำนักต่อไป เมื่อพิจารณาดูการเรียนการสอนในสมัยก่อนนั้น เป็นลักษณะการเรียนแบบที่เรียกว่าการต่อเพลงจากโดยอาศัยการจำเป็นหลัก พร้อมทั้งสังเกตจนเกิดความเข้าใจ และนำมาฝึกปฏิบัติซ้ำจนเกิดความชำนาญ สามารถบรรเลงได้ใกล้เคียงหรือเหมือนกับครูผู้สอน

ลักษณะการเรียนการสอนเป็นไปในรูปแบบการให้จำลูกและจำเสียง โดยไม่ใช้โน้ต ดังนั้นการสอนในเบื้องต้น จึงเริ่มด้วยการสอนปฏิบัติแต่เพียงอย่างเดียว ต่อจากนั้นจึงมีการเพิ่มเติมด้านทฤษฎีเมื่อปฏิบัติเครื่องได้อย่างคล่องแคล่วแล้ว โดยจะเริ่มเรียนในวันพฤหัสบดี เพราะถือว่าเป็นวันครู ผู้เรียนต้องนำดอกไม้ ธูป เทียน มาเคารพบูชาครู เพื่อเป็นการฝากตัวเข้าศึกษา การเลือกเครื่องดนตรีที่จะเรียนนั้น ผู้เรียนจะต้องคำนึงถึงความเหมาะสมของสภาพร่างกายกับเครื่องดนตรีที่จะเรียนด้วย เพราะเครื่องดนตรีแต่ละชนิดมีลักษณะการใช้วิธีวะที่แตกต่างกันไป เช่น บางอย่างใช้นิ้ว

บางอย่างใช้กำลังลมในการเป่า บางอย่างใช้ข้อมือ เมื่อผู้เรียนเลือกเครื่องดนตรีที่เหมาะสมกับตนเอง แล้วจึงเริ่มเรียนต่อไป โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ให้ผู้เรียนนั่งถูกแบบแผนตามลักษณะการบรรเลงเครื่องมือนั้นๆ ควรนั่งขัดสมาธิหรือนั่งพับเพียบ ที่สำคัญจะต้องออกผายไหล่ผึ่ง หลังตรง

2. สอนให้จับเครื่องดนตรี ให้ถูกลักษณะ เช่น ระยะเวลาจับไม้อย่างไร หรือการจับไม้ซออู้ ควรจับอย่างไร เป็นต้น

3. การสอนเริ่มแรก ยังไม่ต่อเพลง แต่จะให้ฝึกพื้นฐานต่างๆ ให้เกิดความชำนาญเสียก่อน เช่น ในการสอนซออู้วงใหญ่ หลังจากให้ผู้เรียนจับไม้ได้ถูกต้องแล้ว ต่อจากนั้นจึงให้ฝึกพื้นฐานการบรรเลงรูปแบบต่างๆ ดังนี้

3.1 การแจกมือเบื้องต้น

3.1.1 ไส้จี่น 3 เสียง โดยเริ่มจากลูกทั้งไปถึงลูกยอด โดยใช้รูปแบบการแจกมือ ดังนี้ ซ้าย - ขวา - ขวา

3.1.2 ไส้ลง 3 เสียง โดยเริ่มจากลูกยอดไปหาลูกทั้ง โดยใช้รูปแบบการแจกมือ ดังนี้ ขวา - ซ้าย - ซ้าย

3.1.3 ไส้จี่น 4 เสียง โดยเริ่มจากลูกทั้งไปถึงลูกยอด โดยใช้รูปแบบการแจกมือ ดังนี้ ซ้าย - ซ้าย - ขวา - ขวา

3.1.4 ไส้ลง 4 เสียง โดยเริ่มจากลูกยอดไปหาลูกทั้ง โดยใช้รูปแบบการแจกมือ ดังนี้ ขวา - ขวา - ซ้าย - ซ้าย

3.2 การตีคู่แปด เริ่มจากลูกทั้งไปหาลูกยอด และจากลูกยอดไปหาลูกทั้ง โดยใช้รูปแบบการแจกมือ ดังนี้ ซ้าย - ขวา

3.3 การกรอคู่แปด เริ่มจากลูกทั้งไปหาลูกยอด และจากลูกยอดไปหาลูกทั้ง ต่อจากนั้นครูจะจับให้ตีเพลงสาธุการก่อน แล้วจึงต่อเพลง โหมโรงเย็นและเพลงอื่นๆ ต่อไป

4. ถ้าผู้เรียนมีที่ท่าว่าจะเรียนเครื่องดนตรีใดต่อไป ควรจะเปลี่ยนเครื่องดนตรีให้แก่ผู้เรียน เช่น ผู้ที่เรียนซออู้วงใหญ่ มีที่ท่าว่าจะเป็นคนระนาดได้ ก็ฝึกระนาดให้

5. สอนให้ผู้เรียนรู้จักสังเกตและเปรียบเทียบทำนอง ว่ามีความเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร สามารถใช้แทนกันได้ ทั้งนี้เพื่อความแตกฉานของลูกศิษย์ ถ้าผู้เรียนมีความสามารถพอ ครูควรต่อเพลงเดี่ยวให้

ในปัจจุบัน การเรียนการสอนดนตรีไทยนั้น ยังคงใช้การต่อเพลงอยู่ แต่ได้นำเอาโน้ตมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนรวมถึงเทคโนโลยีที่ทันสมัย เช่น แอบบันทิกเสียง วิดีทัศน์ โทรทัศน์ และคอมพิวเตอร์ เป็นต้น ทำให้การเรียนการสอนเป็นไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

นอกจากนั้นวิชาดนตรีไทยยังได้แผ่ขยายเข้ามาในวงการศึกษามาก โดยจัดให้มีการเรียนการสอน ควบคู่ไปกับดนตรีสากล เริ่มตั้งแต่ระดับปฐมวัยศึกษา ประถมศึกษา มัธยมศึกษา อุดมศึกษา และบัณฑิตศึกษา โดยการเรียนการสอนในแต่ละระดับจะเพิ่มสาระขึ้นเรื่อยๆ โดยมีเนื้อหาที่สอดคล้องกัน

การจัดการเรียนการสอนในระดับมัธยมต้น มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นมีความรู้ความเข้าใจดนตรีในด้านกว้างและด้านลึกเพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับผู้เรียนที่สนใจเรียนดนตรีในวิทยาลัยนาฏศิลป์ และเป็นพื้นฐานสำหรับผู้ที่มีได้ศึกษาดนตรีเป็นวิชาเอก ให้รู้จักเข้าใจและเห็นคุณค่าทางด้านดนตรี นำความรู้เรื่องดนตรีไปเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของตนเองให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ในส่วนที่เป็นวิชาแกนหรือวิชาทั่วไป ผู้เรียนทุกคนต้องเรียนวิชาศิลปะกับชีวิต เนื้อหาประกอบด้วยวิชาดนตรีไทย ดนตรีสากล นาฏศิลป์ และทัศนศิลป์ วิชานี้เป็นวิชาบังคับ ตั้งแต่ชั้นระดับมัธยมปีที่ 1 - 3 โดยทำการเรียนปีละ 1 หน่วยการเรียนรู้ รวมเป็น 3 หน่วยการเรียนรู้ จุดประสงค์เพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถด้านศิลปะทุกแขนงอย่างสัมพันธ์และสอดคล้องกัน เพื่อให้ผู้เรียนรักและหวงแหน และนำศิลปะไปใช้ในชีวิตประจำวัน ในส่วนที่เป็นวิชาเลือกเสรี กลุ่มพัฒนาบุคลิกภาพ เป็นลักษณะของวิชาปฏิบัติดนตรี มุ่งพัฒนาความสามารถด้านดนตรีให้กับผู้เรียน เพื่อศึกษาดนตรีเป็นวิชาเอกต่อไป สามารถแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะ คือ วิชาปฏิบัติดนตรี ตามเครื่องมือที่ผู้เรียนเลือกรวมทั้งการร้องด้วย โดยแบ่งเป็น ดนตรีไทย ดนตรีสากล และวิชาดนตรีพื้นเมืองรวมอยู่ด้วยส่วนหนึ่ง สำหรับวิชาเลือกในระดับมัธยมต้น มี 14 วิชา รวม 18 หน่วยการเรียนรู้ สามารถแบ่งได้เป็น 3 ประเภท คือ

1. รายวิชาเกี่ยวกับการขับร้องเพลงไทยหรือสากล รวม 8 รายวิชา วิชาละ 1 หน่วยการเรียนรู้
 2. รายวิชาเกี่ยวกับการปฏิบัติเครื่องดนตรีตามความถนัด (ไทย หรือ สากล) รวม 4 รายวิชา วิชาละ 2 หน่วยการเรียนรู้
 3. รายวิชาที่เกี่ยวกับดนตรีพื้นเมือง รวม 2 รายวิชา วิชาละ 1 หน่วยการเรียนรู้
- การเรียนปฏิบัติดนตรีไทยในระดับมัธยมต้นนี้ เนื้อหาสาระในการเรียนนั้นสามารถยืดหยุ่นได้ สิ่งที่สำคัญที่สุด คือหลักการปฏิบัติและพื้นฐานที่ถูกต้อง เพื่อทำให้ผู้เรียน มีการพัฒนาไปในทางที่ถูกต้อง และรวดเร็วยิ่งขึ้น การเรียนปฏิบัตินั้น นอกจากในเวลาเรียนแล้วยังสามารถเรียนเสริมนอกเวลาเรียนได้ในช่วงเช้าและหลังเลิกเรียน ทำให้ผู้เรียนมีเวลาฝึกฝนและคลุกคลีกับดนตรีไทยมากขึ้น

การเรียนปี่พาทย์โดยหลักแล้ว เครื่องดนตรีไทยที่ควรฝึกหัด คือ ฉิ่งวงใหญ่ เพราะฉิ่งวงใหญ่เป็นเครื่องดนตรีที่ดำเนินทำนองหลัก หรือลูกฆ้อง เมื่อผู้เรียนที่เรียนฉิ่งวงใหญ่แล้วสามารถฝึกเครื่องดนตรีชิ้นอื่นต่อไปได้โดยยึดเอาลูกฆ้องที่เรียนมาเป็นหลัก แล้วนำเอาลูกฆ้องที่ได้

มาแปรทำนอง เป็นทางบรรเลงของเครื่องดนตรีชิ้นนั้นๆ ได้ เช่น ระนาดเอก ระนาดทุ้ม ซ้องวงเล็ก เป็นต้น นอกจากนี้ยังใช้ความรู้ที่ได้มาพัฒนาการเรียนดนตรี เพื่อศึกษาต่อในระดับสูงขึ้นไป

ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชุดการสอนเพื่อสร้างชุดการสอน การฝึกปฏิบัติซ้องวงใหญ่ เนื่องจากซ้องวงใหญ่เป็นพื้นฐานในการที่จะฝึกหัดเครื่องดนตรีชิ้นอื่นต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยได้ตระหนักถึงพื้นฐานในการบรรเลงเป็นสำคัญ เพราะถ้ามีพื้นฐานที่ถูกต้องแล้วจะทำให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาที่รวดเร็ว นอกจากนั้นผู้วิจัยยังเพิ่มสาระทางดนตรีในการเรียนการสอน ทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในดนตรีมากยิ่งขึ้น และยังเป็นการพัฒนาการเรียนการสอนวิชาปฏิบัติเครื่องดนตรีไทย ตามความถนัดในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาสื่อการเรียนการสอน วิชาการปฏิบัติเครื่องดนตรีตามความถนัด และเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนดนตรีไทย ในโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยทั่วไปเพลงที่ใช้ฝึกหัดเป็นเพลงแรกในการเรียนเป่าพาทย์จะใช้เพลงสาธการซึ่งเป็นเพลงที่ค่อนข้างยาว ยากแก่การท่องจำและทำให้ผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่าย อีกประการหนึ่งในการเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นนั้น ผู้เรียนมีเวลาเรียนน้อย และการเรียนการสอนต้องการให้เห็นผลโดยเร็ว จึงควรรหาทางเลือกอื่นฝึกให้เด็กได้มีความรู้และความสามารถใกล้เคียงกับการเรียนเพลงสาธการ อีกทั้งยังเป็นการสร้างทัศนคติที่ดีในการเรียนดนตรีไทยให้แก่ผู้เรียนอีกด้วย เนื่องจากเพลงต้นเพลงฉิ่งเป็นเพลงที่มีทำนองเพลงสะดวงแก่การท่องจำ คือ ท่อนที่ 1 ขึ้นด้วยลูกเต๋า และทำนองในวรรคที่ 2 ของบรรทัดที่ 1 และบรรทัดที่ 2 บรรเลงเหมือนกัน ส่วนประโยคสุดท้ายของทั้ง 2 ท่อนนั้นก็บรรเลงเหมือนกันด้วยเช่นกัน ดังนั้นผู้วิจัยจึงกำหนดหัวข้อการศึกษาเพื่อพัฒนาชุดการสอน การฝึกปฏิบัติซ้องวงใหญ่ เรื่อง เพลงต้นเพลงฉิ่ง 2 ชั้น เพื่อดำเนินการศึกษาในครั้งนี้

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อสร้างชุดการสอน การฝึกปฏิบัติซ้องวงใหญ่ โดยใช้เพลง ต้นเพลงฉิ่ง 2 ชั้น
2. เพื่อทดลองหาประสิทธิภาพชุดการสอน การฝึกปฏิบัติซ้องวงใหญ่ เรื่อง เพลงต้นเพลงฉิ่ง 2 ชั้น
3. เพื่อเปรียบเทียบผลคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยชุดการสอน การฝึกปฏิบัติซ้องวงใหญ่ เรื่อง เพลงต้นเพลงฉิ่ง 2 ชั้น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพิชญ์โลกพิทยาคม จังหวัดพิษณุโลก ที่เป็นตัวอย่างประชากร
4. เพื่อประเมินผลด้านทักษะการบรรเลงซ้องวงใหญ่ เมื่อสิ้นสุดการเรียนการสอน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผลของการวิจัยสามารถนำมาพัฒนาการเรียนการสอนวิชาปฏิบัติเครื่องดนตรีไทยตามความถนัดให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
2. เป็นแนวทางในการสร้างชุดการสอน การฝึกปฏิบัติเครื่องดนตรีไทยชิ้นอื่น ๆ เช่น ระนาดเอก ระนาดทุ้ม ซ้องวงเล็ก เป็นต้น

ขอบเขตการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเพื่อพัฒนาเนื้อหาสาระทางดนตรีและวิธีการสอนในวิชาปฏิบัติเครื่องดนตรีไทยตามความถนัด ด้วยชุดการสอนการฝึกปฏิบัติซ้องวงใหญ่ โดยใช้เพลงต้นเพลงฉิ่ง 2 ชั้น เป็นกรณีตัวอย่าง ทั้งนี้จะพิจารณาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาคปฏิบัติ จากคะแนนทดสอบระหว่างเรียนและภาคทฤษฎี และจากคะแนนสอบหลังเรียน ด้วยชุดการสอนการฝึกปฏิบัติซ้องวงใหญ่ เรื่อง เพลงต้นเพลงฉิ่ง 2 ชั้น
2. กลุ่มประชากร เป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนวิชาปฏิบัติเครื่องดนตรีไทยตามความถนัด โรงเรียนพิษณุโลกพิทยาคม ที่ไม่เคยเรียนซ้องวงใหญ่มาก่อน จำนวน 15 คน ใช้เวลาเรียน 8 คาบ ปีการศึกษา 2542
3. เนื้อหาวิชาดนตรีที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มี 2 ส่วนด้วยกัน คือ
 - 3.1 ส่วนที่เป็นความรู้ ได้แก่ สาระทางด้านดนตรีต่างๆ คือ ประวัติและส่วนประกอบซ้องวงใหญ่ ศัพท์สังคีต ประวัติเพลง ลักษณะการบรรเลง ทำนองเพลง และหน้าทับปรบไ้ 2 ชั้น
 - 3.2 ส่วนที่เป็นความสามารถ ได้แก่ เทคนิคต่างๆ ในการบรรเลง เช่น การแบ่งมือ คุณภาพเสียง จังหวะและทำนองที่ถูกต้อง
4. การวิจัยครั้งนี้ เป็นการสร้างและหาประสิทธิภาพชุดการสอน การฝึกปฏิบัติซ้องวงใหญ่ เรื่อง เพลงต้นเพลงฉิ่ง 2 ชั้น ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

สมมติฐานการวิจัย

1. ชุดการสอนปฏิบัติซ้องวงใหญ่ เรื่อง เพลงต้นเพลงฉิ่ง 2 ชั้น ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด คือ 80 / 80

2. เมื่อสิ้นสุดกระบวนการเรียนการสอน ด้วยชุดการสอน การฝึกปฏิบัติฆ้องวงใหญ่เรื่อง เพลงต้นเพลงฉิ่ง 2 ชั้น นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ หลังเรียนสูงกว่า ก่อนเรียน

3. เมื่อสิ้นสุดกระบวนการเรียนการสอน นักเรียนมีทักษะในการบรรเลงฆ้องวงใหญ่ ตาม แบบประเมินภาคปฏิบัติ มีคะแนนรวมไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนที่ไม่เคยเรียนปฏิบัติฆ้องวงใหญ่มาก่อน
2. การวิจัยครั้งนี้ ไม่คำนึงถึงตัวแปรต่างๆ ที่เกี่ยวกับ เพศ อายุ และสิ่งแวดล้อมของ นักเรียน

นิยามศัพท์เฉพาะของการวิจัย

1. นักเรียน หมายถึง นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพิชญโลก พิทยาคม สังกัดสำนักงานสามัญศึกษา จังหวัดพิษณุโลก ปีการศึกษา 2542 ที่เรียนวิชาปฏิบัติเครื่องดนตรีไทย ตามความถนัด ซึ่งไม่เคยเรียนปฏิบัติฆ้องวงใหญ่มาก่อน
2. วิชาปฏิบัติเครื่องดนตรีไทยตามความถนัด หมายถึง วิชาที่เป็นวิชาเลือกเสรี อยู่ใน กลุ่มพัฒนานุคลิกภาพ
3. ชุดการสอน หมายถึง เอกสารที่ใช้ประกอบการเรียนการสอน ที่มีเนื้อหาสมบูรณ์ และความยืดหยุ่นในตัวเอง มีการกำหนดวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน ช่วยให้ผู้เรียนเปลี่ยนแปลงพฤติ กรรมการเรียนรู้ให้บรรลุจุดหมายที่กำหนดไว้ในเวลาอันสั้น ใช้สื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา ตลอดจนยุทธวิธีหลาย ๆ แบบ สามารถใช้กับการสอนแบบเป็นกลุ่มและเป็นรายบุคคล ในงานวิจัย ครั้งนี้ หมายถึง ชุดการสอนสำหรับครู หรือ ชุดการสอนประกอบคำบรรยาย ที่สร้างขึ้นเพื่อใช้ ประกอบการ เรียนการสอน การฝึกปฏิบัติฆ้องวงใหญ่ เรื่อง เพลงต้นเพลงฉิ่ง 2 ชั้น ประกอบด้วย คู่มือครู แผนการสอน และส่วนประกอบต่างๆ ได้แก่ ใบความรู้ ใบงาน สื่อการเรียน แบบฝึก ปฏิบัติ แบบทดสอบและแบบประเมินผล
4. การบรรเลงฆ้องวงใหญ่ หมายถึง กระบวนการในการฝึกปฏิบัติฆ้องวงใหญ่จนเกิด ทักษะ

5. เกณฑ์มาตรฐานประสิทธิภาพ 80 / 80 หมายถึงคะแนนเฉลี่ยที่ผู้เรียนได้ทำการฝึกปฏิบัติห้องวงใหญ่ทำียบทเรียนทั้งหมดระหว่างเรียน ไม่เกินร้อยละ 80 และคะแนนเฉลี่ยที่ผู้เรียนทำได้จากการสอบปฏิบัติหลังการเรียน ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80

6. เพลงต้นเพลงฉิ่ง 2 ชั้น หมายถึงเพลงที่อยู่ใน เพลงดับต้นเพลงฉิ่ง ซึ่งประกอบด้วย เพลงต้นเพลงฉิ่ง เพลงสามเส้า เพลงดวงพระธาตุ เพลงนกขมิ้น และเพลงธรณีร้องไห้ เป็นเพลงเก่าที่เกิดในสมัยกรุงศรีอยุธยา ไม่ปรากฏนามผู้แต่ง ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ 4 เป็นยุคที่นิยมเพลง 3 ชั้นกันอย่างแพร่หลาย จึงได้นำเพลงดับต้นเพลงฉิ่ง มาขยายเป็นอัตราจังหวะ 3 ชั้น เช่นกัน ซึ่งประกอบด้วย เพลงต้นเพลงฉิ่ง เพลงจระเข้หางยาว เพลงดวงพระธาตุ และเพลงนกขมิ้น

7. วรรคหมายถึงทำนองเพลงที่มีความยาวเท่ากับ 4 ห้องตามลักษณะการบันทึกโน้ตเพลงไทย

8. ประโยคเพลง หมายถึง ทำนองเพลงที่มีความยาว 8 ห้อง ตามการบันทึกโน้ตเพลงไทย

9. ลูกฆ้อง หมายถึงการดำเนินทำนองของฆ้องวงใหญ่ มีความยาว 1 วรรค

บทที่ 2

ทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาเพื่อพัฒนาการสอน การฝึกปฏิบัติห้องวงใหญ่ โดยใช้เพลงต้นเพลงฉิ่ง 2 ชั้น ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตามหัวข้อดังต่อไปนี้

1. ชุดการสอน
2. หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2533)

กลุ่มพัฒนาบุคลิกภาพ

3. จิตวิทยาและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการสอนดนตรี
4. ห้องวงใหญ่
5. การบรรเลงและการฝึกหัดห้องวงใหญ่
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ชุดการสอน

ความหมายของชุดการสอน

ชุดการสอน คือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ อันประกอบด้วย วัตถุประสงค์ เนื้อหา และวัสดุอุปกรณ์ไว้เป็นชุด ๆ (ใส่เป็นกล่อง ถุง หรือ ห่อ ก็ได้) เพื่อจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (เสาวนีย์ สิกขามณฑิต, 2528: 291)

ชุดการสอน หมายถึง ระบบการผลิตและการนำสื่อการเรียนหลาย ๆ อย่าง มาสัมพันธ์กันและมีคุณค่าส่งเสริมซึ่งกันและกัน หรือการนำสื่อประสม (Multi Media) ที่สอดคล้องกับเนื้อหาและประสบการณ์ของแต่ละหน่วยวิชา ช่วยให้การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมาก (สุมานิน รุ่งเรืองธรรม, 2526: 42)

ชุดการสอน คือ สื่อการเรียนหลายอย่าง ประอบกัน จัดเข้าไว้ด้วยกันเป็นชุด (Package) เรียกว่า สื่อประสม เพื่อมุ่งหวังให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่าง มีประสิทธิภาพ (บุญชม ศรีสะอาด, 2537: 95)

ชุดการสอน คือ วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เลือกสรรแล้ว อันประกอบด้วยจุดมุ่งหมาย เนื้อหาและวัสดุ อุปกรณ์ทั้งหลาย ตลอดจนกิจกรรมต่าง ๆ ที่รวบรวมไว้เป็นระเบียบในกล่องการสอนเพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษาจากประสบการณ์ทั้งหมดนี้ได้อย่างได้ผลดียิ่งขึ้น (ประหยัด จิระวรพงศ์, 2522: 179)

ชุดการสอน หรือชุดการเรียน (Instructional Package) หมายถึง ระบบการนำสื่อผสมที่สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาและประสบการณ์ของแต่ละหน่วยมาช่วยในการเปลี่ยนพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคนให้บรรลุจุดหมาย (หาญชัย สงวนให้ และวิจิต กาญจนรัตน์, 2522: 179)

จากความหมายของชุดการสอนดังกล่าวมาแล้วนั้น พอสรุปได้ว่า ชุดการสอน คือ กระบวนการเรียนการสอนโดยใช้สื่อหลาย ๆ อย่างมาผสมกัน รวบรวมไว้เป็นชุด ๆ เพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้ของแต่ละคนให้บรรลุจุดหมายอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

ประเภทชุดการสอน

ชัยขงศ์ พรหมวงศ์ (2533: 117-118) ได้จำแนกชุดการสอนออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้

1. ชุดการสอนประกอบคำบรรยาย เป็นการสอนที่กำหนดกิจกรรมและสื่อการสอนให้ครูใช้ประกอบการสอนแบบบรรยาย ทั้งนี้เพื่อเปลี่ยนบทบาทของครูให้พุดน้อยลงและเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมมากขึ้น ชุดการสอนประเภทนี้จะมีเนื้อหาเพียงอย่างเดียว โดยแบ่งเป็นหัวข้อที่จะบรรยายและประกอบกิจกรรมไว้ตามลำดับนั้น โดยใช้สื่อประกอบ เช่น แผนภูมิ แผนภาพ แถบบันทึกเสียง วีดิทัศน์ โทรทัศน์ สไลด์ประกอบเสียงบรรยายในเทป ถือว่าการสอนแบบบรรยายนี้ยังมีบทบาทที่สำคัญในการถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้เรียน

2. ชุดการสอนสำหรับกิจกรรมกลุ่ม เป็นชุดการสอนที่มุ่งให้ผู้เรียนได้ประกอบกิจกรรม โดยมีครูเป็นเป็นผู้ประสานงาน ตรีเตรียมสถานการณ์และเป็นผู้อำนวยความสะดวก การเรียนการสอนแบบนี้ ครูไม่จำเป็นต้องเป็น “ ผู้แสดง ” นักเรียนจะเรียนจากชุดการสอน กิจกรรมที่ยืดระบบการผลิตสื่อการสอนตามหน่วยและตามหัวเรื่องที่จะเปิด โอกาสให้นักเรียนได้ประกอบกิจกรรมรวมกันที่เรียกว่า “ ห้องเรียนแบบศูนย์การเรียน ”

ชุดการสอนแบบกิจกรรมกลุ่ม จะประกอบด้วยชุดย่อยที่มีจำนวนศูนย์ที่แบ่งไว้ในแต่ละหน่วย ในแต่ละหน่วยจะมีสื่อหรือบทเรียนครบชุดตามจำนวนผู้เรียนในศูนย์กิจกรรมนั้น ๆ สื่อที่ใช้ในศูนย์จัดไว้ในรูปของสื่อประสม อาจใช้สื่อรายบุคคลหรือสื่อสำหรับกลุ่มที่ผู้เรียนทั้งศูนย์จะใช้ร่วมกันได้ ในการประกอบกิจกรรม ผู้เรียนจะได้รับการช่วยเหลือจากครูเพียงเล็กน้อยเท่านั้น หลังจากเกิดความเคยชินแล้ว ผู้เรียนสามารถช่วยเหลือกันเองได้ในการประกอบกิจกรรม

3. ชุดการสอนแบบเอกภาพ หรือชุดการสอนแบบรายบุคคล เป็นชุดการสอนที่มุ่งให้เรียนรู้ สามารถศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง โดยที่ผู้เรียนจะนำชุดการสอนไปใช้ในเวลาที่จัดเตรียมไว้ เมื่อจบแล้วจะทำแบบทดสอบเพื่อประเมินความก้าวหน้าและศึกษาชุดต่อไปตามลำดับ โดยมีครูคอยให้คำปรึกษาและประสานงาน นักเรียนอาจนำชุดการสอนประเภทนี้ไปเรียนที่บ้านก็ได้ ชุดการสอนนี้ยังสามารถฝึกฝนและส่งเสริมให้นักเรียนแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ได้เป็นอย่างดี

4. ชุดการสอนทางไกล เป็นชุดการสอนที่ผู้เรียนและผู้สอนนั้นอยู่ต่างวันต่างเวลา มุ่งให้นักเรียนศึกษาด้วยตนเอง โดยไม่ต้องเข้าชั้นเรียน ประกอบด้วยสื่อประเภทสิ่งพิมพ์ รายการวิทยุ และโทรทัศน์

องค์ประกอบของชุดการสอน

บุญชม ศรีสะอาด (2537: 95) ได้กล่าวถึงส่วนประกอบของชุดการสอนไว้ดังนี้

1. คู่มือในการใช้ชุดการสอน เป็นคู่มือที่จัดทำขึ้นเพื่อให้ผู้ใช้ชุดการสอนศึกษาและปฏิบัติตาม เพื่อให้บรรลุผลอย่างมีประสิทธิภาพ อาจประกอบด้วยแผนการสอน การเตรียมตัวก่อนสอน บทบาทของผู้เรียนและการจัดชั้นเรียน
2. บัตรงาน เป็นบัตรคำสั่งว่าควรให้ผู้เรียนปฏิบัติอย่างไรบ้าง โดยระบุกิจกรรมตามลำดับขั้นตอนของการเรียน
3. แบบทดสอบความก้าวหน้าของผู้เรียน เป็นแบบทดสอบที่ใช้สำหรับตรวจสอบว่าผู้เรียนมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้หรือไม่ เมื่อเรียนด้วยชุดการสอนจบแล้ว
4. สื่อการเรียนต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษามีหลากหลายชนิดประกอบกัน เช่น เนื้อหาเฉพาะเรื่องบทความ จุลสาร หรือประเภทโสตทัศนูปกรณ์ เช่น แผนภูมิต่าง ๆ แถบบันทึกเสียง รูปภาพ โทรทัศน์ วัสดุทัศน เป็นต้น

ขั้นตอนการผลิตชุดการสอน

การผลิตชุดการสอน ดร. ชัยยงค์ พรหมวงศ์ และคณะได้ทำการทดลองวิจัยเกี่ยวกับการผลิตชุดการสอนที่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปี พ.ศ. 2518 และได้เรียกผลงานนั้นว่า “ระบบการผลิตชุดการสอนแบบจุฬา” ซึ่งมีขั้นตอนในการผลิต 10 ขั้นตอน ดังนี้

1. กำหนดหมวดหมู่เนื้อหาและประสบการณ์
2. กำหนดหน่วยการสอน โดยการประมาณเนื้อหารายวิชาให้พอดีกับเวลาเรียน
3. กำหนดหัวเรื่องโดยให้สอดคล้องกับเนื้อหา
4. กำหนดมโนทัศน์และหลักการโดยสรุปแนวคิดสาระและหลักเกณฑ์ไว้เพื่อเป็นแนวทางในการสอน มโนทัศน์ที่กำหนดขึ้นจะต้องสอดคล้องกับหัวเรื่อง
5. กำหนดวัตถุประสงค์ให้สอดคล้องกับหัวเรื่อง โดยเขียนเป็นวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม
6. กำหนดกิจกรรมการเรียน โดยสอดคล้องกับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม
7. กำหนดแบบการประเมินผล เพื่อให้ผู้สอนทราบว่าหลังจากการเรียนจากชุดการสอนแล้ว ผู้เรียนได้เปลี่ยนพฤติกรรมการเรียนรู้ไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่ โดยจะต้องประเมินผลให้ตรงกับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมที่ตั้งไว้
8. เลือกและผลิตสื่อการสอน
9. การหาประสิทธิภาพของชุดการสอน
10. การใช้ชุดการสอน

คุณค่าของชุดการสอน

ชุดการสอนประเภทใดก็ตามย่อมมีจุดมุ่งหมายที่จะเพิ่มคุณภาพการเรียนรู้ในการสอน นักการศึกษาหลายท่านกล่าวถึงคุณค่าของชุดการสอนพอสรุปได้ดังนี้

1. ช่วยอำนวยความสะดวกในการสอนของครู
2. ช่วยแก้ปัญหาในกรณีขาดแคลนครู
3. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็น
4. ช่วยสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้สอน
5. มีข้อสอบประเมินผลเพื่อวัดการเรียนรู้ได้อย่างครบถ้วน
6. มีกิจกรรมการเรียนการสอน ข้อเสนอแนะในการทำกิจกรรมพร้อมทั้งอุปกรณ์

2. หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง 2533) (กรมวิชาการครู, 2535:1-3)

หลักการ

หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น มีหลักการดังนี้

1. เป็นการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนค้นพบความสามารถ ความถนัดและความสนใจของตนเอง
2. เป็นการศึกษาทั่วไป เพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการประกอบสัมมาชีพหรือการศึกษาต่อ
3. เป็นการศึกษาที่สนองความต้องการของท้องถิ่นและประเทศชาติ

จุดหมาย

การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนพัฒนาคุณภาพชีวิตและการศึกษาต่อ ให้สามารถเลือกแนวทางที่จะทำประโยชน์ให้กับสังคม ตามบทบาทและหน้าที่ของตนในฐานะเป็นพลเมืองดี ตามระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข โดยให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะเพียงพอที่จะเลือกตัดสินใจในการประกอบสัมมาชีพทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ มีนิสัยในการปรับปรุงงานต่อตนเองและสังคม เสริมสร้างอนามัยชุมชนและครองชีวิตโดยคำนึงถึงประโยชน์ต่อสังคม

ในการจัดการศึกษาตามหลักสูตรนี้ จะต้องมุ่งปลูกฝังให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะดังต่อไปนี้

1. มีความรู้และทักษะในวิชาสามัญและทันต่อความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการต่างๆ
2. สามารถปฏิบัติตนในการรักษาและเสริมสร้างสุขภาพอนามัยของตนเองและชุมชน
3. สามารถวิเคราะห์ปัญหาของชุมชน และเลือกแนวทางแก้ปัญหาให้สอดคล้องกับข้อจำกัดต่างๆ
4. มีความภูมิใจในความเป็นไทย สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข เต็มใจช่วยเหลือผู้อื่นตามความสามารถของตน
5. มีความคิดสร้างสรรค์ สามารถสร้างและปรับปรุงแนวทางปฏิบัติที่จะทำให้เกิดความเจริญแก่ตนเองและชุมชน
6. มีทัศนคติที่ดีต่อสัมมาชีพทุกชนิด มีนิสัยรักการทำงาน และมีความสามารถในการเลือกอาชีพที่เหมาะสมกับความถนัดและความสนใจของตนเอง

7. มีทักษะพื้นฐานในการประกอบสัมมาชีพ มีความสามารถในการจัดการ และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้

8. เข้าใจสภาพและการเปลี่ยนแปลงของสังคมในชุมชน สามารถเสนอแนวทางพัฒนาชุมชน ภูมิใจในการปฏิบัติตนตามบทบาทและหน้าที่ในฐานะสมาชิกที่ดีของชุมชนตลอดจน อนุรักษ์และเสริมสร้างสิ่งแวดล้อม ศาสนา ศิลปวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับชุมชนของตน

โครงสร้าง

1. วิชาบังคับ จำนวน 57 หน่วยการเรียนรู้ ได้แก่รายวิชาดังต่อไปนี้

1.1 วิชาบังคับแกน จำนวน 39 หน่วยการเรียนรู้

ภาษาไทย	12	หน่วยการเรียนรู้
วิทยาศาสตร์	9	หน่วยการเรียนรู้
คณิตศาสตร์	6	หน่วยการเรียนรู้
สังคมศึกษา	6	หน่วยการเรียนรู้
พลานามัย	3	หน่วยการเรียนรู้
ศิลปศึกษา	3	หน่วยการเรียนรู้

1.2 วิชาบังคับเลือก จำนวน 18 หน่วยการเรียนรู้

สังคมศึกษา	6	หน่วยการเรียนรู้
พลานามัย	6	หน่วยการเรียนรู้
การงาน	6	หน่วยการเรียนรู้

2. วิชาเลือกเสรี จำนวน 33 หน่วยการเรียนรู้ ให้เลือกจากรายวิชาในกลุ่มวิชาต่างๆ ดังต่อไปนี้

2.1 กลุ่มวิชาภาษา

ภาษาไทย

ภาษาต่างประเทศ

2.2 กลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์ – คณิตศาสตร์

วิทยาศาสตร์

คณิตศาสตร์

2.3 กลุ่มวิชาสังคมศึกษา

2.4 กลุ่มวิชาพัฒนาบุคลิกภาพ

พลานามัย

ศิลปศึกษา

2.5 กลุ่มวิชาการงานและอาชีพ

อาชีพ

3. กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมต่อไปนี้

3.1. กิจกรรมตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการจัดกิจกรรมในสถานศึกษาสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ คือ กิจกรรมลูกเสือ – เนตรนารี หรือ ยุวกาชาด หรือ ผู้นำเพื่อประโยชน์ จำนวน 1 คาบ ต่อสัปดาห์ต่อภาคและกิจกรรมอื่นๆ อีก 1 คาบต่อสัปดาห์ต่อภาค

3.2 กิจกรรมแนะแนว หรือกิจกรรมแก้ปัญหา หรือกิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้ จำนวน 1 คาบ ต่อสัปดาห์ต่อภาค

3.3 กิจกรรมอิสระของผู้เรียน จำนวน 2 คาบ ต่อสัปดาห์ต่อภาค
 หมายเหตุ ผู้เรียนที่นับถือศาสนาพุทธให้เลือกเรียนรายวิชาพระพุทธศาสนา ในกลุ่มวิชาสังคมศึกษา ภาคเรียนละ 1 รายวิชา ตลอด 3 ปี

วิชาศิลปศึกษา

วิชาศิลปศึกษา เป็นหนึ่งในกลุ่มวิชาพัฒนาบุคลิกภาพ ประกอบด้วยจุดประสงค์และโครงสร้างดังต่อไปนี้ (กรมวิชาการ, 2535: 76-78)

จุดประสงค์

1. เพื่อให้มีความรู้และความเข้าใจพื้นฐานด้านศิลปะ
2. เพื่อให้เห็นคุณค่าของศิลปะ มีความภาคภูมิใจในศิลปวัฒนธรรมไทย และรู้จักรักษาเพื่อเป็นมรดกสืบทอดต่อไป
3. เพื่อให้สามารถใช้ศิลปะพัฒนาจิตใจ บุคลิกภาพ และรสนิยม
4. เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานศิลปะได้ตามความสามารถ ความถนัดและความสนใจ

โครงสร้าง
วิชาบังคับ

วิชาบังคับแกน

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ศ. 101	ศิลปะกับชีวิต 1	1 คาบ/สัปดาห์/ภาค	0.5 หน่วยการเรียนรู้
ศ. 102	ศิลปะกับชีวิต 2	1 คาบ/สัปดาห์/ภาค	0.5 หน่วยการเรียนรู้

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ศ. 103	ศิลปะกับชีวิต 3	1 คาบ/สัปดาห์/ภาค	0.5 หน่วยการเรียนรู้
ศ. 104	ศิลปะกับชีวิต 4	1 คาบ/สัปดาห์/ภาค	0.5 หน่วยการเรียนรู้

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ศ. 105	ศิลปะกับชีวิต 5	1 คาบ/สัปดาห์/ภาค	0.5 หน่วยการเรียนรู้
ศ. 106	ศิลปะกับชีวิต 6	1 คาบ/สัปดาห์/ภาค	0.5 หน่วยการเรียนรู้

วิชาเลือกเสรี

ศ. 011	จิตรกรรม 1	2 คาบ/สัปดาห์/ภาค	1 หน่วยการเรียนรู้
ศ. 012	จิตรกรรม 2	2 คาบ/สัปดาห์/ภาค	1 หน่วยการเรียนรู้
ศ. 013	จิตรกรรม 3	2 คาบ/สัปดาห์/ภาค	1 หน่วยการเรียนรู้
ศ. 014	จิตรกรรม 4	2 คาบ/สัปดาห์/ภาค	1 หน่วยการเรียนรู้
ศ. 015	ประติมากรรม 1	2 คาบ/สัปดาห์/ภาค	1 หน่วยการเรียนรู้
ศ. 016	ประติมากรรม 2	2 คาบ/สัปดาห์/ภาค	1 หน่วยการเรียนรู้
ศ. 017	การแกะสลัก	2 คาบ/สัปดาห์/ภาค	1 หน่วยการเรียนรู้
ศ. 018	ภาพพิมพ์ 1	2 คาบ/สัปดาห์/ภาค	1 หน่วยการเรียนรู้
ศ. 019	ภาพพิมพ์ 2	2 คาบ/สัปดาห์/ภาค	1 หน่วยการเรียนรู้
ศ. 0110	ออกแบบ 1	2 คาบ/สัปดาห์/ภาค	1 หน่วยการเรียนรู้
ศ. 0111	ออกแบบ 2	2 คาบ/สัปดาห์/ภาค	1 หน่วยการเรียนรู้
ศ. 0112	ออกแบบ 3	2 คาบ/สัปดาห์/ภาค	1 หน่วยการเรียนรู้
ศ. 0113	ออกแบบ 4	2 คาบ/สัปดาห์/ภาค	1 หน่วยการเรียนรู้

ศ. 0114	ศิลปะไทย 1	2 คาบ/สัปดาห์/ภาค	1 หน่วยการเรียนรู้
ศ. 0115	ศิลปะไทย 2	2 คาบ/สัปดาห์/ภาค	1 หน่วยการเรียนรู้
ศ. 0116	ศิลปะพื้นบ้าน	2 คาบ/สัปดาห์/ภาค	1 หน่วยการเรียนรู้
ศ. 0117	ศิลปะการตกแต่ง 1	2 คาบ/สัปดาห์/ภาค	1 หน่วยการเรียนรู้
ศ. 0118	ศิลปะการตกแต่ง 2	2 คาบ/สัปดาห์/ภาค	1 หน่วยการเรียนรู้
ศ. 0119	ศิลปะการแต่งกาย	2 คาบ/สัปดาห์/ภาค	1 หน่วยการเรียนรู้
ศ. 021	ดนตรีไทย – ขับร้องไทย1	2 คาบ/สัปดาห์/ภาค	1 หน่วยการเรียนรู้
ศ. 022	ดนตรีไทย – ขับร้องไทย2	2 คาบ/สัปดาห์/ภาค	1 หน่วยการเรียนรู้
ศ. 023	ดนตรีไทย – ขับร้องไทย3	2 คาบ/สัปดาห์/ภาค	1 หน่วยการเรียนรู้
ศ. 024	ดนตรีไทย – ขับร้องไทย4	2 คาบ/สัปดาห์/ภาค	1 หน่วยการเรียนรู้
ศ. 025	ดนตรีสากล – ขับร้องสากล1	2 คาบ/สัปดาห์/ภาค	1 หน่วยการเรียนรู้
ศ. 026	ดนตรีสากล – ขับร้องสากล2	2 คาบ/สัปดาห์/ภาค	1 หน่วยการเรียนรู้
ศ.027	ดนตรีสากล – ขับร้องสากล3	2 คาบ/สัปดาห์/ภาค	1 หน่วยการเรียนรู้
ศ.028	ดนตรีสากล – ขับร้องสากล4	2 คาบ/สัปดาห์/ภาค	1 หน่วยการเรียนรู้
ศ. 029	ดนตรีไทยปฏิบัติตาม ความถนัด 1	4 คาบ/สัปดาห์/ภาค	2 หน่วยการเรียนรู้
ศ. 0210	ดนตรีไทยปฏิบัติตาม ความถนัด 2	4 คาบ/สัปดาห์/ภาค	2 หน่วยการเรียนรู้
ศ. 0211	ดนตรีสากลปฏิบัติตาม ความถนัด 1	4 คาบ/สัปดาห์/ภาค	2 หน่วยการเรียนรู้
ศ. 0212	ดนตรีสากลปฏิบัติตาม ความถนัด 2	4 คาบ/สัปดาห์/ภาค	2 หน่วยการเรียนรู้
ศ. 0213	ดนตรีพื้นเมือง 1	4 คาบ/สัปดาห์/ภาค	1 หน่วยการเรียนรู้
ศ. 0214	ดนตรีพื้นเมือง 2	4 คาบ/สัปดาห์/ภาค	1 หน่วยการเรียนรู้
ศ. 0215	นาฏศิลป์ไทย 1	2 คาบ/สัปดาห์/ภาค	1 หน่วยการเรียนรู้
ศ. 0216	นาฏศิลป์ไทย 2	2 คาบ/สัปดาห์/ภาค	1 หน่วยการเรียนรู้
ศ. 0217	นาฏศิลป์ไทย 3	2 คาบ/สัปดาห์/ภาค	1 หน่วยการเรียนรู้
ศ. 0218	นาฏศิลป์ไทย 4	2 คาบ/สัปดาห์/ภาค	1 หน่วยการเรียนรู้
ศ. 0219	นาฏศิลป์สากล 1	2 คาบ/สัปดาห์/ภาค	1 หน่วยการเรียนรู้
ศ. 0220	นาฏศิลป์สากล 2	2 คาบ/สัปดาห์/ภาค	1 หน่วยการเรียนรู้

ชุดการสอนการฝึกปฏิบัติห้องวงใหญ่ เรื่อง เพลงต้นเพลงถึง 2 ชั้น ใช้สอนในรายวิชา ดนตรีไทยปฏิบัติตามความถนัด 1 (ศ. 029) 4 คาบ / สัปดาห์ 2 หน่วยการเรียนรู้ เป็นวิชาที่ว่าด้วยการ ศึกษาทฤษฎีการดนตรี โน้ตไทย และสากล หลักการฟังดนตรีไทย ประวัติเพลง ฝึกปฏิบัติเครื่อง อย่างน้อย 1 ชั้น ฝึกบรรเลงเพลงในอัตราจังหวะ ชั้นเดียว 2 ชั้น และเพลงเถา โดยบรรเลงทั้งเดี่ยว และกลุ่ม และจัดแสดงดนตรีเป็นครั้งคราว ศึกษาวิธีการบำรุงรักษาเครื่องดนตรีและบรรเลงดนตรี ไทยที่ถนัดอย่างถูกต้อง ด้วยความไพเราะและเพลิดเพลิน (กรมวิชาการ, 2534: 85)

ชุดการสอนการฝึกปฏิบัติห้องวงใหญ่ มีการวัดผลทั้ง 2 ด้าน คือ ด้านที่เป็นสาระทาง ดนตรีและความรู้ความจำ ใช้แบบทดสอบก่อน – หลังเรียน ส่วนด้านเนื้อหาที่เป็นปฏิบัติใช้แบบ ประเมิน โดยการสังเกตระหว่างเรียนและหลังเรียนจบชุดการสอนนี้แล้ว ซึ่งได้กำหนดน้ำหนัก คะแนนการวัดผลเป็นร้อยละ ดังนี้

1. ด้านความรู้ความจำ 30 %
2. ด้านทักษะการปฏิบัติ 70 %

3. จิตวิทยาและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการสอนดนตรี

จิตวิทยาพัฒนาการ

พรธณี ข. เจริญจิต (2528: 147-149) กล่าวถึงพัฒนาการของเด็กวัย 12-15 ปี หรือระดับ ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในส่วนที่เกี่ยวกับการศึกษาพอสรุปได้ดังนี้

ลักษณะทางร่างกาย เด็กหญิงเข้าสู่วัยรุ่นเร็วกว่าเด็กชาย ลักษณะทางเพศเริ่มปรากฏเด่นชัดขึ้น ควรมีการเริ่มสอนเกี่ยวกับเพศศึกษาเพื่อให้เด็กปฏิบัติตัวได้อย่างถูกต้อง เด็กวัยนี้มีรูปร่างที่ เก่งกล้าทำอะไรดูขี้ดตาไปหมดเพราะมัวแต่คำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงรูปร่างของตนมากเกินไป ทำให้พิถีพิถันในการแต่งกายเป็นพิเศษ บางรายถึงกับอดอาหารเพื่อรักษาทรนทรวงของตนเองให้ดูดี มีผลต่อการเจริญเติบโตและการเรียน ดังนั้นครูต้องคอยชี้แจงให้นักเรียนทราบถึงผลดีผลเสีย

ลักษณะทางสังคม เด็กวัยนี้จะปฏิบัติตามข้อตกลงของเพื่อนมากกว่าพ่อแม่ ทำให้เกิดความขัดแย้งกับผู้ใหญ่อยู่เสมอ เป็นวัยที่ขาดความมั่นใจในตนเอง มักจะทำอะไรคล้ายกับกลุ่มเพื่อให้เป็นที่ยอมรับของเพื่อน ๆ เช่นการแต่งกาย การแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ เป็นต้น เด็กผู้หญิงมีการ พัฒนาที่เร็วกว่าผู้ชาย ควรมีการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการวางตัวกับเพื่อนต่างเพศ

ลักษณะทางอารมณ์ เด็กวัยนี้ค่อนข้างเข้าอารมณ์และมีอารมณ์ไม่แน่นอน ส่วนใหญ่มีสาเหตุมาจากการเปลี่ยนแปลงทางเพศและรู้สึกสับสนในสถานภาพของตนเองว่าเป็นเด็กหรือผู้ใหญ่

กันแน่ ชอบทำเสียงดังอีกทีก็เพื่อปิดบังการขาดความเชื่อมั่นของตนเอง ชอบแสดงอารมณ์โกรธ เคืองออกมาทั้งนี้เนื่องจากความเครียดทางจิต ความเหนื่อย การขาดอาหารและพักผ่อนไม่เพียงพอ เด็กในวัยนี้จะยึดเอาความคิดของตนเองเป็นหลัก เริ่มมีการมองผู้ปกครองตามความเป็นจริงมากขึ้น โดยเริ่มรู้สึกว่ามีผู้ใหญ่ที่มีโอกาสทำผิดได้เช่นกัน จึงมักแสดงท่าทีต่อต้าน เด็กวัยนี้ต้องการอิสระมากขึ้น แต่ถูกขัดขวางจากผู้ใหญ่ทำให้เกิดความรู้สึกที่เป็นปรีภย ดังนั้นครูต้องชี้แจงให้เด็กเข้าใจ

ลักษณะทางด้านสติปัญญา เด็กมีความเข้าใจ Concept ที่เป็นนามธรรมได้ดีขึ้น เช่น สามารถเข้าใจหลักศีลธรรมต่าง ๆ ได้มากขึ้น อย่างไรก็ตามในบางเรื่องก็ยากจะทำความเข้าใจ ดังนั้นครูจึงต้องมีความอดทนในการอธิบาย ไม่แสดงอาการเบื่อหน่าย เยาะเย้ย แต่ต้องแสดงความเห็นใจแทน เด็กวันนี้มีช่วงเวลาของความสนใจยาวนานขึ้น ฌรุทธิ สุทธิจิตต์ (2534 : 4) กล่าวว่า พัฒนาการความคิดของเด็กในวัยนี้ ได้มีการพัฒนามาถึงจุดที่สมบูรณ์ คือ สามารถคิดแบบผู้ใหญ่ได้ เช่นการตั้งสมมติฐานต่าง ๆ อย่างไรก็ตามเด็กวัยนี้ มีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านร่างกายและอารมณ์ ดังนั้นพ่อแม่และครูบาอาจารย์ ควรให้คำปรึกษาแก่เด็ก ทั้งนี้ควรอยู่บนรากฐานของความเข้าใจและความสัมพันธ์อันดีต่อกัน เป็นสำคัญ

จิตวิทยาการเรียนรู้

การเรียนรู้ คือการได้รับการถ่ายทอดความรู้ เพื่อมุ่งเน้นพัฒนาสติปัญญาและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เข้ากับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม เสาวนีย์ สิกขาบัณฑิต (2530 : 112-113) กล่าวถึงการเรียนรู้ ได้ใจความว่าการเรียนรู้คือการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม อันเนื่องมาจากประสบการณ์ในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม โดยทั่วไปมนุษย์มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่เกิดจากการเรียนรู้ 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านเจตคติ การเรียนรู้จะเกิดขึ้นในปริมาณมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายประการ ได้แก่

1. แรงจูงใจ (motive) เปรียบเหมือนบันไดขั้นแรกของการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ มนุษย์เราสามารถเรียนรู้ได้หากมีแรงจูงใจในสิ่งที่เรียน
2. กระบวนการสอน (teaching procedure) กระบวนการสอนที่ส่งผลให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพนั้น ต้องเป็นกระบวนการสอนที่ทำให้ผู้เรียนเข้าใจอย่างแจ่มแจ้ง ประกอบด้วยวิธีการต่าง ๆ ที่ทำให้ผู้เรียนบรรลุถึงเป้าหมายที่กำหนดไว้
3. กระบวนการเรียน (studying procedure) กระบวนการเรียนรู้ของคนนั้นเกิดจากประสาทสัมผัสได้รับการเร้าจากสิ่งเร้า การเรียนรู้จะมีประสิทธิภาพเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับ

กระบวนการเรียนที่ผู้เรียนมีโอกาสสัมผัสกับสิ่งแท้โดยตรงมากขึ้นเพียงใด ดังปรัชญาของ จอห์น ดิวอี้ ที่ว่า “ Learning by doing ”

จิตวิทยาพัฒนาการด้านดนตรี

ณรุทธิ์ สุทรจิตต์ (2524: 25-27) กล่าวถึงพัฒนาการทางด้านดนตรีของเด็กวัย 12- 15 ปี หรือระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สรุปใจความว่า เด็กวัยนี้สามารถเรียนรู้เรื่องราวเกี่ยวกับดนตรีได้อย่างรวดเร็ว เนื่องจากสติปัญญามีการพัฒนาอย่างมาก มีความเข้าใจในเรื่องของอารมณ์เพลง ความรู้สึกของเพลง ได้เป็นอย่างดี แนวคิดเรื่องการประสานเสียงคืออย่างเด่นชัด ในด้านทักษะ เด็กวัยนี้มีความเจริญเติบโตมากขึ้น กล้ามเนื้อส่วนต่างๆ ของร่างกายมีการพัฒนาทำให้เล่นดนตรีได้ดีขึ้น แต่มีบางช่วงที่เด็กรู้สึกว้าวุ่นไปบ้าง เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายที่รวดเร็วเกินไป ด้านทัศนคติต่อดนตรี เด็กส่วนใหญ่มักนิยมเพลงร็อค หรือเพลงป๊อป เพราะมีจังหวะที่เร้าใจ อย่างไรก็ตามเด็กอีกกลุ่มหนึ่งที่ได้รับการปลูกฝังให้รักดนตรีไทย ยังคงรัก ยึดมั่น และศึกษาในดนตรีไทยต่อไปด้วยความรักความชอบที่เพิ่มมากขึ้น เนื่องจากวิจรรณญาณที่เพิ่มมากขึ้นนั่นเอง

ในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น ดนตรีจัดเป็นส่วนหนึ่งของวิชาศิลปะกับชีวิต ซึ่งทุกคนต้องเรียน เนื้อหาประกอบด้วยศิลปะแขนงต่างๆ ในส่วนของวิชาเลือก เป็นวิชาที่เน้นทางด้านปฏิบัติ เช่นวิชา ปฏิบัติเครื่องดนตรีไทย (สากล) ตามความถนัด เป็นต้น ข้อสำคัญในการเรียนดนตรีของเด็กวัยนี้ คือการแบ่งเวลา เนื่องจากการเรียนดนตรีนั้นต้องมีการฝึกซ้อมอย่างสม่ำเสมอ ดังนั้นครูควรชี้แนะแนวทางการฝึกซ้อมให้แก่เด็ก ทั้งนี้เพื่อมิให้กระทบกระเทือนต่อการเรียนวิชาอื่น ๆ ในด้านของการเลือกเครื่องดนตรีที่จะเรียนนั้น ผู้สอนควรช่วยตัดสินใจอีกทางหนึ่งเนื่องจาก สรีระของผู้เรียนแตกต่างกันไป ความเหมาะสมในการเรียนเครื่องดนตรีของผู้เรียนแต่ละคนจึงแตกต่างกันไปด้วย ทั้งนี้เพื่อความสำเร็จในการศึกษาดนตรีในเวลาต่อไป

ทฤษฎีการเรียนรู้สุนทรียภาพทางดนตรี

สุกรี เจริญสุข (2539: ไม่ปรากฏเลขหน้า) ได้กล่าวถึงทฤษฎีการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาสุนทรียภาพทางดนตรีไว้ไว้ในเอกสารประกอบการเรียนวิชาสุนทรียศาสตร์ของดนตรีว่า ประกอบด้วยทฤษฎี 3 ส่วน สรุปใจความได้ดังนี้

ก. ทฤษฎีของความเหมือน

ความเหมือน คือ แม่แบบหรือเป้า หมายถึงครูเป็นแบบอย่างให้กับผู้เรียน ประกอบด้วย

1. การเลียนแบบ เป็นกระบวนการที่เด็กจะต้องได้ยินเสียงดนตรี ได้เห็น และได้สัมผัส กิริยาอาการต่าง ๆ ของแม่แบบแล้วอาศัยการเลียนแบบเพื่อลอกเลียนให้เหมือน
2. การทำซ้ำ เป็นการย้ำทักยะเพื่อให้เกิดความแม่นยำ ความชำนาญ สามารถควบคุม กำกับและจัดการทักยะดนตรีได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข. ทฤษฎีของความแตกต่าง

เป็นความต้องการที่จะเปลี่ยนแปลงจากความจำของบรรยากาศ และสิ่งที่เป็นอยู่ในชีวิตประจำวัน เพื่อให้เกิดสิ่งใหม่ ๆ และเกิดความแตกต่างจำแนกออกเป็น

1. การแหกคอก คือการปฏิเสธรูปแบบและวิถีทางดั้งเดิมที่มีอยู่ แต่มีการแสวงหาและ สร้างแนวทางขึ้นมาใหม่
2. การสร้างทางทวดา เป็นการสร้างผลงานที่มีทักยะที่สมบูรณ์ มีความถูกต้องและ แม่นยำ เป็นตัวของตัวเอง เป็นการสร้างสรรค์ผลงานชิ้นใหม่ของผู้ที่มีความสามารถถึงขั้น “มุดโต แตก” หรือค้น ได้ หมายถึงความแตกฉานและมีความแม่นยำในตัวเอง การค้น (Improvisation) คือ ดุริยปฏิบัติ หรือ ศิลปปฏิบัติ หมายถึงความสามารถในการโต้ตอบ ต่อเพลง หรือแต่งทำนอง เพลงได้อย่างฉับพลัน โดยอาศัยความชำนาญเป็นหลัก

ค. ทฤษฎีความเป็นฉันทัน

ความเป็นฉันทันในการแสดงออกทางผลงานที่เป็นรากเหง้าของวัฒนธรรม ความสมบูรณ์ ของศิลปะและดนตรี ต้องตั้งอยู่บนความเป็นฉันทัน อดความเป็นฉันทัน และในความเป็นฉันทันนั้น คือราก เหง้าทางวัฒนธรรมของชุมชน

แนวคิดทางจิตวิทยาการเรียนรู้และจิตวิทยาการสอนเกี่ยวกับดนตรีนี้ ผู้สอนควรรนำมา ประยุกต์ใช้ในการสร้างสื่อการสอน หรือจัดกิจกรรมการสอนต่าง ๆ ให้เหมาะกับสภาพแวดล้อม ของผู้เรียน รวมถึงจิตวิทยาและการพัฒนาการของเด็กในแต่ละวัยที่แตกต่างกันไป การมีความคิด ริเริ่มสร้างสรรค์ของผู้สอน ผนวกกับการผสมผสานหลักการและแนวคิดต่าง ๆ จนเกิดเป็นแนวทาง

ที่เหมาะสมที่สุดในการเรียนการสอน นับว่าเป็นสิ่งที่สำคัญมาก ทั้งนี้เพื่อส่งผลแก่กระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพต่อไป

4. ฆ้องวงใหญ่

ฆ้องวงใหญ่ เป็นเครื่องดีที่คิดประดิษฐ์ขึ้นโดยมีวิวัฒนาการจาก ฆ้องเดี่ยว ฆ้องคู่ และ ฆ้องรางตามลำดับ สร้างขึ้นมาใช้ตั้งแต่โบราณ ตามหลักฐานที่ปรากฏในไตรภูมิพระร่วง ว่า “... ลางคนตีกลอง ตีพาทฆ้อง ...” แสดงให้เห็นว่าในดินแดนแถบนี้แต่ครั้งสมัยสุโขทัยหรือก่อนหน้านั้น ได้ใช้ฆ้องวงเป็นเครื่องดนตรีมาแล้ว

นอกจากนี้ยังพบหลักฐานในศิลาจารึกสมัยสุโขทัย ความว่า ท่านท้าวสองแสนนา ธรรมามิกราช ผู้เป็นลูกพญาผายู เป็นหลานแก่พญาคำฟู เป็นหลานแก่พญามังราย โปรดให้ออมาดย์ไป อารชานานิมนต์มหาเถรเป็นเจ้าผู้หนึ่ง ชื่อมหาสมุนเถร อันอยู่ในกรุงสุโขทัย ปีระกา เดือนเจียง วันศุกร์ วันท่านเป็นเจ้าจักถึงวันนั้น ตนท่านพญาธรรมมิราช (พญาสิทธิหรือพระมหาธรรมราชาธิราชที่ 1) บริหารด้วยฝูงโยธามหาชน ลูกเจ้าลูกขุนมนตรีทั้งหลายยกกันถือกระทง ข้าวตอกดอกไม้เทียน ตีพาทย์ ดังพิณฆ้อง กลอง ปี่สรไน (ปี่ใน) พิณเนญชัย (เขาสัตว์) ทะเทียด (กลองสองหน้า) กาหล (แตรงอน) มานกัสดาล มฤทงค์ (ตะโพน) ดงเคียด (กลองทัด) เป็นต้น ต่อมาในสมัยรัตนโกสินทร์ ตอนต้น ได้มีผู้คิดค้นฆ้องวงอีกชนิดหนึ่งมีลักษณะเหมือนเดิมทุกประการแต่มีขนาดเล็กกว่า จึงเรียกฆ้องวงของเดิมว่า “ฆ้องวงใหญ่” ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา

ธนิต อยู่โพธิ์ (2523: 19 – 24) ได้กล่าวถึงฆ้องชนิดต่าง ๆ ไว้ดังนี้

ฆ้องกระเต เป็นฆ้องขนาดเล็กห้อยแขวนกับไม้ยาวประมาณ 1 คืบสำหรับถือ ใช้ตีเป็นสัญญาณในการอยู่เวรยาม

ฆ้องชัย เป็นฆ้องขนาดใหญ่ ในสมัยโบราณใช้ตีบอกสัญญาณในกองทัพ ในปัจจุบันใช้ตีในงานมงคลต่าง ๆ บางแห่งเรียกว่า “ฆ้องหมุย” หรือ “ฆ้องหุ่ย” มีเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 80 เซนติเมตร มีความหนามาก เจาะรู 2 รูที่ใบฉัตร ร้อยด้วยเชือกแขวนกับไม้คาน สำหรับตีประกอบจังหวะ

ฆ้องเหม่ง เวลาตีจะดัง เหม่ง ๆ จึงเรียกตามลักษณะเสียง หล่อด้วยโลหะหนาเกือบ 1 เซนติเมตร หน้ากว้างประมาณ 19 เซนติเมตร ฉัตรสูงประมาณ 6 เซนติเมตร ใช้ไม้จริงท่อนกลม ๆ ยาวประมาณ 15 เซนติเมตร ตีเดียวในการบรรเลงวงบัวลอย

ฆ้องโหม่ง มีขนาดใหญ่กว่าฆ้องเหม่ง เจาะรู 2 รูที่ใบฉัตร ร้อยด้วยเชือก แขนงกับไม้คาน หัวไม้ตีพันด้วยผ้ากับเชือกเป็นปุ่มโต อ่อนนุ่ม เวลาตีเสียงดังโหม่ง โหม่ง สมัยโบราณใช้ตีบอกเวลากลางวัน เป็นสัญญาณบอก “โหม่ง” คู่กับกลองที่ตีบอกสัญญาณเวลากลางคืนว่า “ทุ้ม”

ฆ้องคู่ คือฆ้องสองใบมีขนาดเท่าฆ้องกระแต แต่เนื้อโลหะหนักกว่าใบหนึ่งเสียงสูง ใบหนึ่งเสียงต่ำ เจาะรูที่ขอบข้างละสองรู ร้อยเชือกผูกคว่ำไว้เป็นคู่บนราง ซึ่งทำด้วยไม้เป็นรูปหีบสี่เหลี่ยม ฆ้องคู่ประเภทนี้ใช้บรรเลงในวงปี่พาทย์ประกอบการแสดงโนราและละครชาตรี

ฆ้องราว เป็นฆ้องสามใบ มีขนาดต่างกัน ใช้แขวนราวเรียงกันไปตามขนาด เมื่อตีเรียงไปตามลำดับลูกแล้วตีย้อนกลับ ใช้บรรเลงในการละเล่นมหรสพโบราณชนิดหนึ่ง เรียกว่า ระเบง

ฆ้องราง รางฆ้องตรง ผูกลูกฆ้องเรียงตามลำดับเสียงสูง ไปหาเสียงต่ำลดหลั่นกันไป มีด้วยกัน 7 ลูก

ฆ้องมอญ ตัวร้านฆ้องโค้งขึ้นและสลักลวดลายปิดทองสวยงาม มักแกะสลักเป็นรูปหน้าพระหรือกษัตริย์ ลูกฆ้องมีด้วยกัน 15 ลูก มีเสียงสูง เสียงต่ำ เรียงตามลำดับ แต่มีการข้ามเสียงในบ้างช่วง ซึ่งเรียกว่า หลุม ไม้ตีฆ้องมอญพันด้วยด้ายและผ้า

ฆ้องวงใหญ่ เป็นเครื่องดนตรีประเภทเครื่องตีที่ทำมาจากโลหะ เป็นเครื่องดนตรีที่บรรเลงเนื้อเพลง ท่องจำได้ง่ายกว่าทำนองเพลงของเครื่องดนตรีชิ้นอื่น ๆ เป็นที่สังเกตได้ว่านักดนตรีท่านใดสามารถจำลูกฆ้องได้จะทำให้แม่นยำเพลงกว่านักดนตรีท่านอื่น เนื่องจากไม่ต้องไปจำทางบรรเลงของเครื่องดนตรีชิ้นอื่น ๆ อีกทั้งสามารถนำลูกฆ้องที่ได้ไปตกแต่งทำนองให้ป็นทางบรรเลงของเครื่องดนตรีชิ้นอื่น ๆ เช่น ระนาดเอก ระนาดทุ้ม ฆ้องวงเล็ก เป็นต้น เครื่องดนตรีเหล่านี้ มีลักษณะของทางบรรเลงแตกต่างกันไป นักดนตรีที่สามารถประดิษฐ์ทำนองจากลูกฆ้องได้อย่างหลากหลาย นำมาเรียงร้อยเข้าด้วยกันอย่างกลมกลืนและรู้จักกาลเทศะ แสดงให้เห็นถึงหลักการที่ถูกต้องในการบรรเลงเพลงไทย

รูปฆ้องชนิดต่าง ๆ

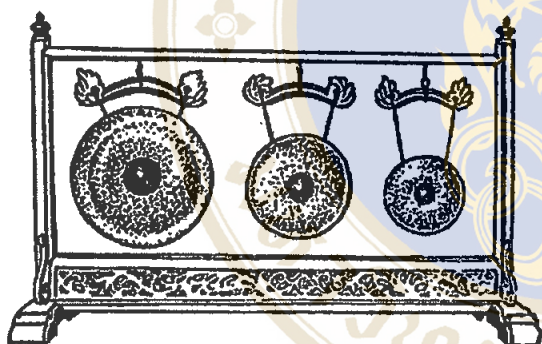
ฆ้องโหม่ง

ฆ้องเหม่ง

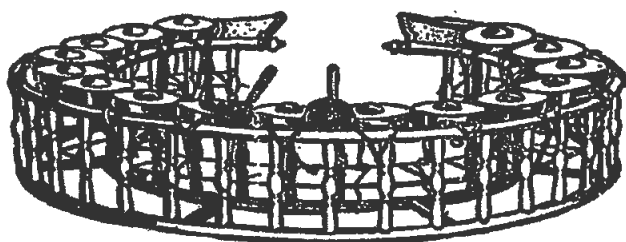
ฆ้องคู่

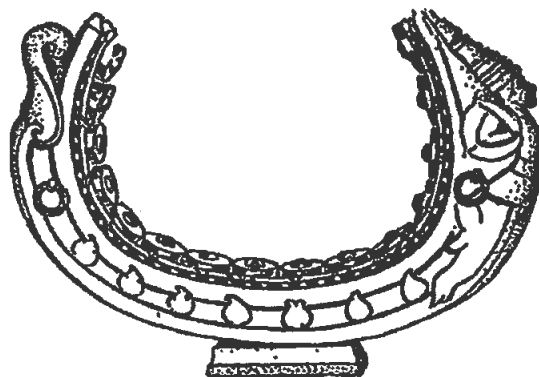
ฆ้องราว

ฆ้องราง

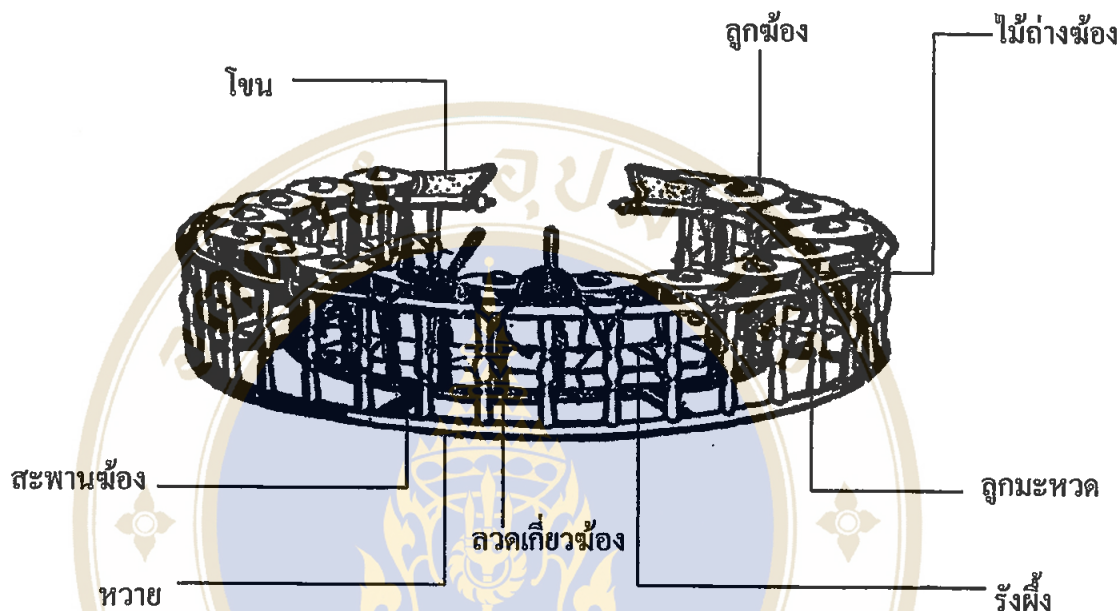

ฆ้องวงใหญ่

ฆ้องมอญ

ส่วนประกอบของฆ้องวงใหญ่

ฆ้องวงใหญ่มีส่วนประกอบที่สำคัญ 2 ส่วนคือ

1. ลูกฆ้อง ทำด้วยโลหะผสมระหว่างทองแดงกับดีบุกเท่านั้น อัตราส่วนที่ใช้ จะใช้ทองแดงมากกว่าดีบุกเล็กน้อย เมื่อได้สัดส่วนตามที่ต้องการแล้วจึงนำมาหลอมในเบ้าหลอมจนเนื้อโลหะละลายได้ที่ ต่อจากนั้นจึงเทลงบนเบ้าดินที่เตรียมไว้ เรียกว่า “ ดินงัน ” แล้วจึงนำไปตีให้มีลักษณะเป็นฐานแผ่ออกไปโดยรอบ เป็นรูปวงกลมเรียกว่า “ ฉัตรนอน ” มีปุ่มตรงกลางเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 12 นิ้ว ขอบโดยรอบหักงุ้มลงมาเรียกว่า “ ฉัตรตั้ง ” เจาะรูที่ฉัตรข้างละ 2 รู เพื่อร้อยเส้นหนังวัวดีเกลียว

2. ฐานฆ้อง มีส่วนประกอบดังต่อไปนี้

2.1 หวาย โป่งจำนวน 4 เส้น ความยาว $56 \frac{1}{2}$ นิ้วรอบหวาย $4 \frac{1}{2}$ นิ้ว โค้งเป็นรูปฝักมะขามหรือวงแหวน ด้านบน 2 เส้น ส่วนด้านล่างจะเชื่อมด้วยสะพานฆ้องอีก 2 เส้น

2.2 ลูกมะหวด มีเส้นผ่าศูนย์กลาง 1 นิ้ว สูง $7 \frac{1}{2}$ นิ้ว มีหน้าที่เชื่อมหวายด้านบนและด้านล่างเข้าด้วยกัน

2.3 โขนฉิ่ง ทำด้วยไม้เนื้อแข็งเป็นตัวเชื่อมส่วนบนของหวาย 2 เส้นทั้งหัว และท้าย

2.4 รั้งผึ้ง มีลักษณะกลม ๆ ยาวคล้ายตะเกียบปลายทั้งสองข้างจะเหลาเป็นรูปปากฉลาม เพื่อทิ่มลงในลูกมะหวด ประโยชน์ของรั้งผึ้งคือเมื่อเวลาเอาลูกฉิ่งผูกลงในร้านฉิ่ง จะทำให้ร้านฉิ่งไม่บีบตัวเข้าหากัน รั้งผึ้งจะยาวประมาณ 7 นิ้ว

2.5 เส้นลวด (สมัยโบราณใช้ไม้ไผ่) 2 เส้น ใช้ร้อยหนังผูกลูกฉิ่ง

2.6 ไม้ถ่างฉิ่ง เป็นไม้ผ่าซีกหนา 3 อัน ระยะห่างของลูกฉิ่ง 4 ลูก ต่อ 1 อัน มีลักษณะแบนตรง ตรงปลายจะบากไว้ทั้งสองข้าง เพื่อยันหวายทั้งสองข้างไม่ให้บีบตัวเข้าหากัน และไว้เป็นที่สังเกตตำแหน่งต่าง ๆ ของลูกฉิ่งในขณะบรรเลง มีความยาวประมาณ 6 นิ้ว

2.7 ลวดเกี่ยวฉิ่ง ใช้เกี่ยวระหว่างหนังผูกฉิ่งกับลวด เพื่อความมั่นคง และสะดวกในการเปลี่ยนลูกฉิ่ง มานิยมใช้กันในระยหลัง

การสำรวจความพร้อมก่อนการบรรเลง

1. วงฉิ่ง

1.1 ลูกฉิ่ง ต้องอยู่ตรงกลางร้านฉิ่ง โดยที่ฉัตรของลูกฉิ่งต้องไม่สัมผัสกับร้านฉิ่ง ไม้ถ่างร้านฉิ่ง ลูกฉิ่งข้างเคียงและโขนฉิ่ง

1.2 ลูกฉิ่งต้องอยู่ตรงกลางร้านในลักษณะที่ค่อนข้างตั้ง

1.3 ลูกฉิ่งเรียงลำดับตามตำแหน่งของเสียง ได้ถูกต้อง

1.4 ฉัตรของลูกฉิ่งทุกลูกต้องอยู่ในระดับที่เสมอกัน

1.5 คุณภาพเสียงของลูกฉิ่งแต่ละลูก ต้องอยู่ในสภาพที่สมบูรณ์

1.6 สามารถปรับระดับลูกฉิ่งที่ย่อนให้ตั้งและผูกหนังฉิ่งด้วยเงิน

กระตุกเบ็ดให้ถูกต้องและเหมาะสม

2. ไม้ตีฉิ่ง

2.1 หัวไม้ตีต้องไม่คลอน

2.2 วัสดุที่ทำไม้ตีฉิ่งต้องอยู่ในสภาพที่เหมาะสมแก่การบรรเลง ให้เกิดเสียงตามลักษณะประเภทไม้ตีฉิ่ง ได้แก่

2.2.1 ไม้หน้าง หัวไม้ทำด้วยหนังสัตว์ หนังที่นิยมนำมาทำ ได้แก่ หนังควายและหนังช้าง ในส่วนบริเวณสะโพก เนื่องจากเป็นส่วนที่มีความหนาที่สุด

2.2.2 ไม้ نرم หัวไม้พันด้วยด้ายสลับกับผ้า

2.3 ก้านไม้ตี ทำจากส่วนของข้อไม้ไผ่สีสุก ที่อยู่บริเวณโคนต้นซึ่งอยู่ในดิน มีลักษณะพิเศษคือ ปล้องไม้ไผ่จะมีความถี่ ซึ่งมีความแข็งแรงและทนทาน (นิกร จันทพร, 2540: 10-11)

การจับไม้และการนั่งบรรเลงฆ้องวงใหญ่

การจับไม้ฆ้องจะเริ่มด้วยการหงายมือจับไม้ตีข้างละอัน ให้ก้านไม้ตี พาดอยู่กลางอุ้งมือ และใช้นิ้วกลาง นิ้วนาง นิ้วก้อย จับก้านไม้ตีฆ้อง โดยให้ปลายนิ้วชี้อยู่ชิดกับหัวไม้ตี ส่วนนิ้วโป้งเหยียดตั้งขนานไปกับไม้ตี คว่ำมือพร้อมที่จะบรรเลง แขนทั้งสองอยู่ข้างลำตัว งอข้อศอกให้เป็นมุมฉาก ในการจับไม้ควรจับให้กระชับและการหมุนไม้ฆ้องในขณะที่บรรเลงควบลู่กันไป เพื่อเป็นการรักษาหัวไม้ฆ้องไม่ให้เบี้ยว

ส่วนการนั่งบรรเลงฆ้องวงใหญ่นั้น มีอยู่ 2 ลักษณะ คือ นั่งขัดสมาธิและนั่งพับเพียบ ลำตัวตรง ไม่ก้มหน้าหรือเซิดหน้าจนเกินไป ผู้บรรเลงควรหันหน้าไปสู่กึ่งกลางของฆ้องวงใหญ่

5. การบรรเลงและการฝึกหัดฆ้องวงใหญ่

ฆ้องวงใหญ่ถือว่าเป็นหลักในวงดนตรีไทย เนื่องจากเป็นเครื่องดนตรีที่ต้องบรรเลงลูกฆ้องเพื่อให้เครื่องดนตรีชิ้นอื่นนำลูกฆ้องไปแปรทำนอง ซึ่งมีลีลาแตกต่างกันไป ดังนั้นผู้บรรเลงฆ้องวงใหญ่ควรมีคุณสมบัติในการจำเพลงอย่างแม่นยำหรือแม่นยำเพลงในขณะเดียวกันต้องมีการแม่นยำจังหวะควบคู่กันไป การควบคุมแนวของเพลงให้มีความซ้ำเร็วตามลักษณะของเพลงต่าง ๆ ที่แตกต่างกันเป็นสิ่งสำคัญและทำให้เพลงที่บรรเลงมีวรรคสน่าฟังยิ่งขึ้น นอกจากนั้นคุณภาพของเสียงฆ้องที่บรรเลงออกมาเป็นสิ่งที่สำคัญเช่นกัน ทั้งนี้คุณภาพของเสียงฆ้องดังกล่าวขึ้นอยู่กับกรณีพื้นฐานที่ถูกต้อง โดยเริ่มจากการจับไม้ตีฆ้อง การนั่งบรรเลง ลักษณะของการตีฆ้องโดยใช้แขนท่อนล่าง ตั้งแต่ข้อศอกไปจนถึงปลายนิ้วชี้ให้เป็นแนวเดียวกัน ตีลงแล้วยกขึ้น การตีลักษณะนี้เราเรียกว่าตีแขน ทำให้เสียงฆ้องที่ออกมาหนักแน่นและง่ายต่อการควบคุมน้ำหนักของมือทั้งสองข้างที่ตีออกมาให้เท่ากัน อย่างไรก็ดีการบรรเลงฆ้องวงใหญ่ใช้ว่าจะตีแขนเพียงอย่างเดียว ในการกรอ การสับัด การสะเดาะ การเฉี่ยว ควรใช้ข้อมือเข้าช่วย เพื่อให้ทำนองเพลงที่บรรเลงออกมาไหลลื่นมากยิ่งขึ้น

การบรรเลงฆ้องวงใหญ่นั้นหลักสำคัญของการบรรเลงคือ การแบ่งมือที่ถูกต้อง ทั้งนี้เพื่อความสะดวกในการบรรเลง การใช้มือทั้งสองข้างต้องคำนึงถึงความสมดุลในการใช้มือที่เท่ากันให้มากที่สุดเพื่อความคล่องแคล่วในการบรรเลง โดยมีลักษณะของการแบ่งมือขึ้นพื้นฐานดังนี้

1. โต้เสียงขึ้น 3 เสียง ใช้มือ ซ้าย-ขวา-ขวา โต้ลง ขวา-ซ้าย-ซ้าย
2. โต้เสียงขึ้น 4 เสียง ใช้มือ ซ้าย-ซ้าย-ขวา-ขวา โต้ลง ขวา-ขวา-ซ้าย-ซ้าย
3. โต้เสียงขึ้นเกิน 4 เสียงแต่ไม่เกิน 8 เสียง ใช้มือซ้ายตามด้วยขวาทั้งหมด

โต้ลงใช้มือขวาตามด้วยซ้ายทั้งหมด

การแบ่งมือพื้นฐานที่กล่าวมาข้างต้นใช้ในกรณีที่มีเสียงเรียงและข้ามเสียงตามลำดับจากต่ำไปสูง และ สูงไปต่ำเท่านั้น นอกจากนั้นการบรรเลงฆ้องวงใหญ่ ยังมีการบรรเลงคู่ต่าง ๆ เช่น คู่ 2, คู่ 3, คู่ 4, คู่ 5, คู่ 6 และคู่ 8 โดยเฉพาะคู่ 4 และคู่ 8 เป็นคู่ที่ใช้ค่อนข้างบ่อย ในการบรรเลงเพลงทั่ว ๆ ไป

เทคนิคพิเศษในการบรรเลงฆ้องวงใหญ่ ส่วนใหญ่ใช้ในการบรรเลงเพลงเดี่ยวมีมากมาย เช่น การประคบบมือทั้งซ้ายและขวา การตีกระทบคู่ต่าง ๆ เช่น คู่ 3, คู่ 6, คู่ 8 การตีคู่ 9, คู่ 10, คู่ 16 การกวาด การสับดี การสะเดาะ การเฉียว เทคนิคเหล่านี้เป็นสิ่งที่ผู้บรรเลงฆ้องวงใหญ่ควรจะฝึกฝนให้ชำนาญ เพื่อใช้ในการบรรเลงเพลงเดี่ยว นอกจากนั้นยังส่งผลถึงการบรรเลงเพลงประเภทอื่น ๆ ให้ไพเราะน่าฟังขึ้นอีกด้วย อย่างไรก็ตาม การปฏิบัติเทคนิคต่าง ๆ ที่กล่าวมาข้างต้นให้ไพเราะขึ้นอยู่กับการมีพื้นฐานที่ดี ทั้งนี้การฝึกหัดในระยะแรกมีผลอย่างยิ่งต่อพื้นฐานดังกล่าว

ในการบรรเลงฆ้องวงใหญ่มีหลักการและขั้นตอนในการฝึกหัดที่ยุ่งยากพอสมควร โดยในสมัยโบราณมักใช้เพลงสาธุการเป็นเพลงแรกในการฝึกหัดและยึดถือต่อกันมาในสมัยปัจจุบัน เมื่อดนตรีไทยได้แผ่ขยายเข้ามาในวงการศึกษา ในการเรียนการสอนดนตรีไทยในระดับมัธยมศึกษา ไม่จำเป็นต้องยึดตามหลักเกณฑ์ดังกล่าวเพราะการเรียนการสอนในระดับนี้ เด็กนักเรียนส่วนใหญ่ไม่ได้มุ่งหวังที่จะนำวิชาดนตรีไทยไปประกอบอาชีพแต่อย่างใด ดังนั้นครูผู้สอนควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความสามารถของผู้เรียน ประกอบกับเวลาในการเรียนการสอนมีค่อนข้างน้อยผู้สอนควรหาเพลงที่จะนำมาฝึกหัดให้เหมาะสมกับเด็กในระดับนี้ โดยเพลงที่จะนำมาฝึกหัดควรมีลักษณะที่ไม่ยาวจนเกินไปและเอื้ออำนวยในการท่องจำ เพื่อเป็นกาสร้างทัศนคติที่ดีในการเรียนดนตรีไทยต่อผู้เรียน และมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดทักษะทางด้านดนตรีตรงตามหลักสูตรที่ตั้งไว้

เพลงต้นเพลงถึงนั้นนิยมนำมาเป็นเพลงสำหรับฝึกหัดให้แก่ผู้เรียนดนตรีในระยะแรก โดยเฉพาะอย่างยิ่งเพลงต้นเพลงถึง 2 ชั้น เนื่องจากเป็นเพลงที่มีคุณสมบัติตรงตามที่กล่าวมาข้างต้น ทำนองเหมือนกันในช่วงท้ายของท่อน 1 และท่อน 2 สามารถท่องจำได้ง่าย เป็นเพลงพื้นฐานสำหรับผู้หัดเรียนดนตรีไทยในระดับเบื้องต้น ทั้งยังสามารถพัฒนาการเรียนดนตรีไทยในระดับที่สูงขึ้นไปได้เป็นอย่างดี และยังเป็นการเพิ่มกำลังใจและความเชื่อมั่นให้กับผู้เรียนได้อีกทางหนึ่ง

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้นเพลงต้นเพลงถึง 2 ชั้นมีความเหมาะสมอย่างยิ่งในการฝึกหัดกับเด็กนักเรียนชั้นมัธยมต้น นอกจากนั้นการเรียนการสอนในชุดการสอนชุดนี้ยังได้ตัดเอาวลีของ

เพลงที่เป็นการบรรเลงขั้นพื้นฐานออกมามีปฏิบัติให้เกิดความชำนาญเสียก่อน เช่น การแบ่งมือ และการตีคู่ต่าง ๆ และการกรอ เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อความมีประสิทธิภาพต่อการเรียนร้องวงใหญ่และการเพื่อพัฒนาที่รวดเร็วของผู้เรียน นอกจากนั้นยังส่งผลต่อการบรรเลงเพลงอื่น ๆ ต่อไปอย่างต่อเนื่อง

สำหรับเพลงต้นเพลงฉิ่ง 2 ชั้น ที่ผู้วิจัยได้นำมาสร้างเป็นชุดการสอน เพื่อใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นเพลงประเภทเพลงมโหรี คือ เพลงที่ใช้วงมโหรีบรรเลง ในสมัยโบราณมโหรีบรรเลงแต่เพลง 2 ชั้นเท่านั้น เพราะเพลง 3 ชั้นยังไม่เกิด เพลง 2 ชั้นที่มโหรีสมัยโบราณบรรเลงมีเฉพาะเพลงเกร็ดและเพลงดับ

เพลงต้นเพลงฉิ่ง 2 ชั้นนั้น เป็นเพลงเก่า มีมาแต่โบราณ ไม่ปรากฏนามผู้แต่ง มีมาแต่ครั้งสมัยกรุงศรีอยุธยา อยู่ใน ตับต้นเพลงฉิ่ง เป็นเพลงประเภทดับเรื่อง ประกอบไปด้วยเพลง ต้นเพลงฉิ่ง สามเส้า ดวงพระธาตุ นกขมิ้น ธรณีร้องไห้

ในสมัยรัตนโกสินทร์ ความนิยมในการบรรเลงดับเรื่องมโหรีลดน้อยลงไป จึงเกิดการเรียบเรียงดับมโหรีขึ้นใหม่ ในสมัยรัชกาลที่ 4 ซึ่งเป็นยุคที่นิยมบรรเลงเพลงอัตรา 3 ชั้น เพลงดับต่าง ๆ เหล่านั้นจึงถูกนำมาเรียบเรียงเป็นเพลง 3 ชั้นไปด้วย เช่น เพลงดับต้นเพลงฉิ่ง เพลงดับนางนาค และเพลงดับทะเลเป็นต้น สำหรับเพลงต้นเพลงฉิ่ง 3 ชั้นนี้ประกอบด้วยเพลง ต้นเพลงฉิ่ง จระเข้หางยาว ดวงพระธาตุ และ นกขมิ้น

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชุดการสอน ดนตรีไทย และการเรียนการสอนดนตรีในระดับมัธยมศึกษา มีดังนี้

กาญจนา อินทรสุนานนท์ (2526: 43) ทำการวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพลงพื้นบ้านภาคกลาง ในระดับปริญญาตรี โดยใช้บทเรียนโมดูล กับการสอนปกติ ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้บทเรียน โมดูล สูงกว่าการสอนปกติ

เพชรสุดา ภูมิพันธ์ (2533: 60) ทำการวิจัย โดยสร้างชุดการสอนอุลบท เรื่อง การสี่ซอด้วง วิชาปฏิบัติเครื่องสายไทย สำหรับนักศึกษาโปรแกรมวิชาเอก ดนตรีศึกษา ในวิทยาลัยครูบุรีรัมย์ ผลการวิจัยพบว่า ชุดการสอนอุลบทที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด

คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาคทฤษฎี ร้อยละ 81.35 ภาคปฏิบัติร้อยละ 75 นักศึกษามีความคิดเห็น และมีความสามารถตามที่กำหนดไว้ในจุดประสงค์

เสวี เย็นเปี่ยม (2531: 68) ได้เปรียบเทียบผลการเรียนดนตรีไทย เรื่อง การตีฆ้องวงใหญ่ โดยใช้บทเรียนโมดูล กับการสอนปกติ ทำการทดลองกับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยครูสวนดุสิตที่เลือกเรียนวิชาปฏิบัติดนตรี ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2537 จำนวน 30 คน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มละ 15 คน พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษากลุ่มทดลองที่เรียนด้วย บทเรียนโมดูลสูงกว่านักศึกษากลุ่มควบคุมที่เรียนด้วยวิธีสอนปกติ นักศึกษาทั้ง 2 กลุ่ม มีคะแนน ประเมินหลังการทดลอง สูงกว่าก่อนการทดลองและนักศึกษากลุ่มทดลอง มีเจตคติที่ดีต่อบทเรียน โมดูล

รังสี เกษมสุข (2531: 37) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การสร้างบทเรียนเทปโทรทัศน์ประกอบการ สอนวิชา ดนตรี เรื่อง ลักษณะของเสียง การประสมวงของเครื่องดนตรีไทย สำหรับนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพของบทเรียนเทป โทรทัศน์ สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80 / 80 ที่กำหนดไว้

สมศักดิ์ พนเสาวภาคย์ (2541: 67) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การศึกษาเพื่อพัฒนาชุดการสอน การฝึกปฏิบัติฆ้องวงใหญ่ เรื่อง เพลงโหมโรงร่มเกล้า ผลการวิจัยพบว่า ชุดการสอนที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ คือ 80 / 80 ค่าประสิทธิภาพของกระบวนการ กิจกรรมระหว่างเรียน ได้แบ่งออกเป็น ภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ภาคทฤษฎีคิดเป็นร้อยละ 91.89 ภาคปฏิบัติ คิดเป็นร้อยละ 91.72 และค่าประสิทธิภาพของผลสัมฤทธิ์จากการทดสอบหลังเรียน ภาค ทฤษฎี คิดเป็นร้อยละ 92.29 ภาคปฏิบัติ คิดเป็นร้อยละ 92.41

เพทชาย บุญประคอง (2540: 58) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การสร้างบทเรียนเทปโทรทัศน์ ประกอบการสอนวิชาดนตรี เรื่อง การฝึกปฏิบัติขลุ่ยไทย ในระดับประถมศึกษา ชั้นปีที่ 5 ผลการวิจัย พบว่าบทเรียนเทปโทรทัศน์ประกอบการสอนวิชาดนตรีที่สร้างขึ้น มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ มาตรฐานที่กำหนดไว้ 80 / 80

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงทดลอง มีวัตถุประสงค์เพื่อหาประสิทธิภาพของชุดการสอน ฝึกปฏิบัติฆ้องวงใหญ่ เพลง ดนตรีเพลงฉิ่ง 2 ชั้น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 3 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีรายละเอียด พร้อมวิธีดำเนินการวิจัยตามหัวข้อดังต่อไปนี้

1. แหล่งข้อมูลและกลุ่มตัวอย่างประชากร
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

แหล่งข้อมูลและกลุ่มตัวอย่างประชากร

การวิจัยครั้งนี้เป็นการทดลองกับนักเรียนชั้นมัธยมปีที่ 3 สถานที่ที่ใช้ในการดำเนินการทดลอง ที่โรงเรียนพิษณุโลกพิทยาคม สังกัดสำนักงานสามัญศึกษาจังหวัด จังหวัดพิษณุโลก ที่เรียนวิชาปฏิบัติเครื่องดนตรีไทย ตามความถนัด (ศ. 029) จำนวน 15 คน ที่ไม่เคยเรียนปฏิบัติฆ้องวงใหญ่มาก่อน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. ชุดการสอนประกอบคำบรรยาย เรื่อง การฝึกปฏิบัติฆ้องวงใหญ่ เพลงต้นเพลงฉิ่ง 2 ชั้น สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน แบบทดสอบระหว่างเรียน แบบประเมินการบรรเลง

1. ชุติการสอน

ชุติการสอนที่สร้างขื้น เป็นชุติการสอนประกอบคำบรรยาย หรือชุติการสอนสำหรับครู ประกอบด้วยส่วนต่าง ๆ ดังนี้

1. หลักการและเหตุผล อธิบายถึงความสำคัญและความจำเป็นในการสร้างชุติการสอน
 2. เป้าหมาย แสดงถึงรายละเอียดต่าง ๆ ว่าเป็นชุติการสอนเรื่องอะไร ใช้กับผู้เรียนระดับใด และใช้ระยะเวลาเท่าใด
 3. จุดประสงค์ทั่วไป บอกจุดประสงค์กว้าง ๆ ของการทำชุติการสอน
 4. จุดประสงค์เฉพาะ บอกจุดประสงค์ที่จะเกิดขึ้นจากการเรียนการสอน ตามเนื้อหาและกิจกรรมของชุติการสอน
 5. คู่มือครู เพื่อแนะนำการใช้ชุติการสอนสำหรับครูผู้สอน ประกอบด้วยคุณสมบัติของครูผู้สอน และคำชี้แจงในการใช้ชุติการสอน
 6. กำหนดการสอน บอกกิจกรรมเวลาเรียน และลักษณะการเรียนการสอน
 7. แผนการสอน ประกอบด้วยจุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหาการเรียนการสอน กิจกรรมการเรียนการสอน การวัดผลประเมินผล ส่วนประกอบของชุติการสอน ได้แก่ ใบความรู้ ใบงาน แบบทดสอบระหว่างเรียน แบบประเมินผลภาคปฏิบัติ
- ขั้นตอนในการสร้างชุติการสอน มีดังนี้
1. ศึกษาหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2523) กลุ่มพัฒนานุคลิกภาพ วิชา ดนตรี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน
 2. เลือกและกำหนดเนื้อหา สำหรับสร้างชุติการสอน โดยผู้วิจัยได้ปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ เพื่อเลือกเพลงที่เหมาะสมกับนักเรียน ที่เริ่มฝึกซ้อมวงใหญ่ในระยะแรก โดยมีคุณสมบัติ คือ เป็นเพลงที่นักเรียนไม่เคยได้ยินได้ฟัง ไม่เคยฝึกบรรเลงมาก่อน เอื้ออำนวยต่อการท่องจำและไม่ยาวจนเกินไปเนื่องจากมีข้อจำกัดเรื่องเวลา ต่อจากนั้นกำหนดเพลงที่มีคุณสมบัติดังกล่าวจำนวน 5 เพลง และนำรายชื่อเพลงทั้ง 5 เพลงให้ครูผู้สอนดนตรีไทยในระดับมัธยมศึกษา อาจารย์ผู้สอนดนตรีไทย ในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร และอาจารย์ผู้สอนดนตรีไทยในวิทยาลัยดุริยางคศิลป์ภูมิ มหาวิทยาลัยมหิดล จำนวน 3 คนให้คะแนนในตารางวิเคราะห์ความเหมาะสมของเพลงไทยดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ตารางวิเคราะห์ความเหมาะสมของเพลงไทย

คำชี้แจง ผู้วิจัยได้สร้างตารางวิเคราะห์ความเหมาะสมของเพลงไทยขึ้น เพื่อสอบถามความคิดเห็นของท่านในการจัดอันดับความเหมาะสมของเพลงไทย และนำไปใช้เป็นข้อมูลในการคัดเลือกเพลงไทยเป็นเนื้อหาการเรียนการสอนของชุดการสอนการฝึกปฏิบัติห้องวงใหญ่ โปรดลงคะแนนเป็นตัวเลข 1-5 ตามอันดับความเหมาะสมลงในช่องท้ายของชื่อเพลง โดยให้คะแนนมีความเหมาะสมที่สุดเป็น 5 และน้อยที่สุดเป็น 1 ลดหลั่นกันลงไป

ลำดับที่	รายชื่อเพลง	ความคิดเห็น			รวม	ความเหมาะสม
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
1	เพลงต้นเพลงฉิ่ง 2 ชั้น	5	4	5	14	1
2	เพลงนางนาค	1	1	1	3	5
3	เพลงแขกบรเทศ	4	5	4	13	2
4	เพลงคลื่นกระผึ่ง 2 ชั้น	2	3	3	8	3
5	เพลงพม่าเห่ 2 ชั้น	3	2	2	7	4

จากตาราง ปรากฏว่าเพลงที่เหมาะสม คือ เพลงต้นเพลงฉิ่ง 2 ชั้น เป็นเพลงเก่า ที่มีมาตั้งแต่สมัยอยุธยา อยู่ในเพลงดับต้นเพลงฉิ่ง ผู้วิจัยได้นำเพลงดังกล่าวมาศึกษาวิเคราะห์เนื้อหา สารทางดนตรี รวมถึงพื้นฐานการบรรเลงห้องวงใหญ่ ประวัติและที่มาห้องวงใหญ่ แบ่งได้ 7 เรื่อง ดังนี้

- ประวัติและที่มาห้องวงใหญ่
- แบบฝึกห้องวงใหญ่ขั้นพื้นฐาน
- ประวัติและที่มาเพลงต้นเพลงฉิ่ง 2 ชั้น
- ศัพท์สังคิตที่ใช้ในเพลงต้นเพลงฉิ่ง 2 ชั้น
- ทำนองเพลงต้นเพลงฉิ่ง 2 ชั้น
- ลักษณะการบรรเลงเพลงต้นเพลงฉิ่ง 2 ชั้น
- หน้าทับที่ใช้ในเพลงต้นเพลงฉิ่ง 2 ชั้น

3. กำหนดการเรียนการสอนและเค้าโครงชุดการสอน โดยพิจารณาความสำคัญของเนื้อหาต้องเรียนก่อน หลังตามลำดับ แบ่งออกเป็น 4 ชุด ทำการสอน 4 ครั้ง ครั้งละ 2 คาบ (100 นาที) ตามลำดับ ดังนี้

3.1 ชุดการสอนที่ 1 เรื่องพื้นฐานการบรรเลงฆ้องวงใหญ่ ประกอบด้วยประวัติและที่มาของฆ้องวงใหญ่ ศัพท์สังคิตแบบฝึกรการบรรเลงฆ้องวงใหญ่ขั้นพื้นฐาน ใช้เวลา 2 คาบ 100 นาที

3.2 ชุดการสอนที่ 2 เรื่องเพลงต้นเพลงฉิ่ง 2 ชั้น ท่อน 1 ประกอบด้วยประวัติและที่มาเพลงต้นเพลงฉิ่ง 2 ชั้น ศัพท์สังคิต ทำนองเพลงต้นเพลงฉิ่ง 2 ชั้น ใช้เวลา 2 คาบ 100 นาที

3.3 ชุดการสอนที่ 3 เรื่องเพลงต้นเพลงฉิ่ง 2 ชั้น ท่อน 2 ประกอบด้วยลักษณะการบรรเลงและลูกตกของเพลงต้นเพลงฉิ่ง 2 ชั้น ทำนองเพลงต้นเพลงฉิ่ง 2 ชั้น ท่อน 2 ใช้เวลา 2 คาบ 100 นาที

3.4 ชุดการสอนที่ 4 เรื่อง หน้าทับปรบไก่อ่ 2 ชั้น ประกอบด้วยประวัติและที่มาของหน้าทับปรบไก่อ่ 2 ชั้น ลักษณะการบรรเลงและจังหวะหน้าทับปรบไก่อ่ ใช้เวลา 2 คาบ 100 นาที

4. ดำเนินการสร้างชุดการสอน โดยได้รับคำปรึกษาจากผู้เชี่ยวชาญทางด้านชุดการสอนและผู้เชี่ยวชาญทางด้านเนื้อหา ต่อจากนั้นนำชุดการสอนไปให้ผู้เชี่ยวชาญ พิจารณาตรวจสอบว่าชุดการสอนที่สร้างขึ้นมาความถูกต้องตามลักษณะของชุดการสอน คือ จุดประสงค์ เนื้อหา กิจกรรมการเรียน การใช้สื่อ เวลา วิธีการสอน วิธีการประเมินผล มีความเหมาะสมและถูกต้องหรือไม่เพียงใด

5. นำชุดการสอนฝึกปฏิบัติฆ้องวงใหญ่ เรื่อง เพลงต้นเพลงฉิ่ง 2 ชั้น ที่ผู้เชี่ยวชาญแก้ไขปรับปรุงแล้ว ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนชัยนาทพิทยาคม จำนวน 3 คน ซึ่งไม่เคยฝึกปฏิบัติฆ้องวงใหญ่มาก่อน เพื่อหาข้อบกพร่องแล้วนำผลที่ได้มาเป็นแนวทางในการแก้ไขปรับปรุง ต่อจากนั้นผู้วิจัยได้นำชุดการสอนที่ได้ทดลองกับนักเรียนจำนวน 3 คน มาแก้ไขปรับปรุง แล้วนำไปทดลองสอนกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนชัยนาทพิทยาคม ซึ่งไม่เคยฝึกปฏิบัติฆ้องวงใหญ่มาก่อน จำนวน 6 คน แล้วนำผลที่ได้มาแก้ไขปรับปรุงอีกครั้งหนึ่ง ก่อนที่จะนำไปทดลองสอนจริงกับกลุ่มทดลอง คือ นักเรียนที่เรียนวิชาปฏิบัติเครื่องดนตรีไทย ตามความถนัด (ศ.029) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพิษณุโลกพิทยาคม ที่ไม่เคยเรียนฆ้องวงใหญ่มาก่อน จำนวน 15 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่ แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน แบบทดสอบระหว่างเรียน แบบประเมินการบรรเลง มีขั้นตอนในการสร้าง ดังนี้

2.1 ดำเนินการสร้างแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน จำนวน 20 / 20 ข้อ สร้างเป็นแบบทดสอบชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเนื้อหาที่กำหนดไว้

2.1.1 นำแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหาและสำนวนภาษาแล้วนำไปปรับปรุงแก้ไข

2.1.2 นำแบบทดสอบที่แก้ไขแล้วไปทดลองใช้ พร้อมกับการทดลองใช้ชุดการสอนการฝึกปฏิบัติฆ้องวงใหญ่ เรื่อง เพลงต้นเพลงฉิ่ง 2 ชั้น กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 6 คน แล้วนำผลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าความยากง่าย (P) และค่าดัชนีความไว ในการวัดผลเป็นรายชื่อ ทั้งนี้เพื่อให้ได้ข้อสอบที่มีความเหมาะสม

2.2 แบบทดสอบระหว่างเรียน ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อใช้ทดสอบระหว่างเรียน โดยใช้ชุดการสอนปฏิบัติฆ้องวงใหญ่ เรื่อง เพลงต้นเพลงฉิ่ง 2 ชั้น โดยแบบทดสอบระหว่างเรียนนี้ อยู่ในชุดการสอนที่ 2 และชุดการสอนที่ 4 ดำเนินการสร้าง ดังนี้

2.2.1 ศึกษาวิธีการสร้างแบบทดสอบจากเอกสาร และตำราที่เกี่ยวข้อง

2.2.2 สร้างแบบทดสอบ วัดผลระหว่างเรียน ในชุดการสอนที่ 2 และชุดการสอนที่ 4 ตามจุดประสงค์และเนื้อหาที่กำหนด เป็นแบบทดสอบชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวนชุดละ 10 ข้อ ต่อจากนั้นนำแบบทดสอบระหว่างเรียนดังกล่าว ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหาและสำนวนภาษา

2.2.3 นำแบบทดสอบที่ได้แก้ไข ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญมาทดลองใช้ โดยทดลองใช้พร้อมชุดการสอนการฝึกปฏิบัติฆ้องวงใหญ่ เรื่อง เพลงต้นเพลงฉิ่ง 2 ชั้น ครั้งที่ 1 ใช้กับนักเรียน 3 คน ครั้งที่ 2 ใช้กับนักเรียน 6 คน แล้วนำผลการทดลองครั้งที่ 2 มาวิเคราะห์หาค่าความยากง่าย (P) และค่าดัชนีความไวในการวัดผล (S) เป็นรายค่า เพื่อปรับปรุงข้อสอบให้เหมาะสม

2.3 แบบประเมินการบรรเลง ดำเนินการสร้าง ดังนี้

2.3.1 ศึกษาวิธีประเมินผลภาคปฏิบัติ จากหนังสือ การประเมินผลการเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาของสำนักงานทดสอบทางการศึกษา กรมวิชาการ เอกสารการสอนชุดวิชาสถิติวิจัยและการประเมินผลการศึกษา หน่วยที่ 19-15 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช และงานวิจัยของเพชรสุดา ภูมิพันธ์ และสมศักดิ์ พนเสาวภาคย์

2.3.2 ปรีกษาผู้เชี่ยวชาญ กำหนดเกณฑ์การประเมินการเรียนไว้ 5 เกณฑ์ คือ การนั่งการจับไม้ตี ทำนองเพลง จังหวะ และการใช้มือ โดยมีการแข่งขันอันดับคุณภาพเป็น 3 อันดับ ได้แก่

ปฏิบัติได้ในระดับดี	ได้	2 คะแนน
ปฏิบัติได้ในระดับปานกลาง	ได้	1 คะแนน
ปฏิบัติได้ไม่ดี ต้องแก้ไขปรับปรุง	ได้	0 คะแนน

โดยผู้เรียนจะต้องได้คะแนนร้อยละ 80 ขึ้นไปคือ 8 คะแนน จึงจะถือว่าผ่านเกณฑ์

2.2.3 นำแบบประเมินการบรรเลงและเกณฑ์การให้คะแนน ให้ผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบ แล้วนำมาแก้ไขปรับปรุง ต่อจากนั้นนำแบบประเมินผลการบรรเลงที่ได้รับการแก้ไขปรับปรุงแล้ว ไปทดลองใช้พร้อมกับการทดลองใช้ชุดการสอนการฝึกปฏิบัติห้องวงใหญ่ เรื่อง เพลงต้นเพลงฉิ่ง 2 ชั้น โดยครั้งที่ 1 ใช้กับนักเรียน 3 คน และครั้งที่ 2 ใช้กับนักเรียน 6 คน แล้วนำผลที่ได้มาหาประสิทธิภาพของชุดการสอน โดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ คือ 80 / 80

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยเชิงทดลองครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้น

ตอน คือ

1. ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล เพื่อขออนุญาตทดลองใช้ชุดการสอนการฝึกปฏิบัติห้องวงใหญ่ เรื่อง เพลงต้นเพลงฉิ่ง 2 ชั้น ต่อผู้อำนวยการโรงเรียนพิชญ์โลกพิทยาคม โดยผู้วิจัยเป็นผู้ติดต่อด้วยตนเอง

2. ดำเนินการตรวจสอบประสิทธิภาพของชุดการสอนและแบบทดสอบ การตรวจสอบประสิทธิภาพของชุดการสอน การฝึกปฏิบัติห้องวงใหญ่ เรื่อง เพลงต้นเพลงฉิ่ง 2 ชั้น ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 ผู้วิจัยได้กำหนดการตรวจสอบประสิทธิภาพ ตามลำดับขั้นเพื่อทราบข้อบกพร่อง ดังนี้

ขั้นที่ 1 ตรวจสอบประสิทธิภาพของชุดการสอนและแบบทดสอบ กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนชัชวาทพิทยาคม จำนวน 3 คน ขั้นตอนนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการสอนด้วยตนเอง โดยสังเกตและรวบรวมปัญหา ข้อบกพร่องเกี่ยวกับความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ในเนื้อหาสื่อการสอนกิจกรรมการสอนและเวลาที่ใช้ในการสอน เพื่อต้องการทราบปัญหาและอุปสรรคในการใช้เครื่องมือ นำข้อมูลในการใช้เครื่องมือดังกล่าว เพื่อนำข้อมูลที่ปรับปรุงแล้วเสนอต่อคณะกรรมการ

ควบคุมปริมาณนิพนธ์และผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านดนตรีไทย พิจารณาความเหมาะสมเพื่อเตรียมหาประสิทธิภาพครั้งต่อไป

ขั้นตอนที่ 2 ตรวจสอบประสิทธิภาพของชุดการสอนและแบบทดสอบ กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนชัชวาทพิทยาคม จำนวน 6 คน ขั้นตอนนี้ผู้วิจัยดำเนินการสอนด้วยตนเอง เพื่อต้องการทราบปัญหาและอุปสรรคในการใช้เครื่องมือที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขจากการตรวจประสิทธิภาพกับนักเรียน 2 คนที่ผ่านมาแล้ว ในเรื่องภาษาที่ใช้ เนื้อหา กิจกรรมและเวลาที่ใช้ในการเรียนการสอน ตลอดจนความสามารถในการรับรู้

จากสื่อการสอนหลังจากการตรวจประสิทธิภาพครั้งที่ 2 ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อคิดเห็นและข้อบกพร่องต่าง ๆ เพื่อนำไปปรับปรุงชุดการสอนให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ก่อนที่จะนำไปหาประสิทธิภาพกับกลุ่มตัวอย่างจริง โดยจะใช้กับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เลือกเรียนวิชาปฏิบัติเครื่องดนตรีไทยตามความถนัด ในโรงเรียนพิษณุโลกพิทยาคม ที่ไม่เคยเรียนฆ้องวงใหญ่มาก่อน จำนวน 15 คน แล้วนำผลที่ได้จากการทำแบบทดสอบระหว่างเรียนและหลังเรียนไปวิเคราะห์ด้วยสถิติต่อไป

การจัดกระทำข้อมูล

1. วิเคราะห์แบบทดสอบทั้งระหว่างเรียนและหลังเรียนเป็นรายชื่อ เพื่อหาความยากง่ายและดัชนีความไวของการวัดผล

2. หลังจากที่นักเรียนทำแบบทดสอบระหว่างเรียน แบบทดสอบหลังเรียน แบบประเมินผลการบรรเลง และนำข้อสอบมาตรวจเพื่อวิเคราะห์ ดังนี้

หาประสิทธิภาพชุดการสอนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ เป็นมาตรฐาน คือภาคทฤษฎี 80 / 80 ภาคปฏิบัติ 80 / 80 จำแนกได้ดังนี้

ภาคทฤษฎี เลข 80 ตัวแรก หมายถึง คะแนนเฉลี่ยที่นักเรียนตอบถูกจากแบบทดสอบระหว่างเรียน คิดเป็นร้อยละ 80 เลข 80 ตัวหลัง หมายถึง คะแนนเฉลี่ยที่นักเรียนตอบถูกจากแบบทดสอบหลังเรียน

ภาคปฏิบัติ เลข 80 ตัวแรก หมายถึงคะแนนเฉลี่ยที่นักเรียนนักเรียนทำได้ผ่านเกณฑ์การประเมินระหว่างเรียนทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 80 เลข 80 ตัวหลัง หมายถึง คะแนนเฉลี่ยที่นักเรียนทำได้ผ่านเกณฑ์การประเมินการบรรเลงหลังเรียน คิดเป็นร้อยละ 80

3. เปรียบเทียบการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนตัวอย่างประชากรที่เรียนด้วยชุดการสอน การฝึกปฏิบัติฆ้องวงใหญ่ เรื่อง เพลงต้นเพลงฉิ่ง 2 ชั้น โดยการทดสอบค่าสถิติ Two dependent sample test (t-test)

4. ประเมินทักษะการบรรเลงฆ้องวงใหญ่ ที่กำหนดในชุดการสอน โดยใช้ค่าเฉลี่ยร้อยละ

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. หาค่าเฉลี่ยของคะแนนประเมินคุณภาพชุดการสอน และหาค่าเฉลี่ยของคะแนนผลการสอนทั้งทฤษฎีและปฏิบัติ โดยใช้สูตร

$$\bar{X} = \frac{\sum fx}{n}$$

- เมื่อ \bar{X} = แทนคะแนนเฉลี่ย
- fx = ผลคูณระหว่างคะแนนกับความถี่ของคะแนนนั้น
- n = จำนวนผู้ทรงคุณวุฒิที่ประเมินคุณภาพของชุดการสอน

2. วิเคราะห์แบบทดสอบก่อนเรียน หลังเรียนและแบบประเมินผลเรื่องสาระของทำนองเพลงไทยที่กำหนดรายชื่อ หาความยากง่าย (P) โดยใช้สูตรดังนี้

$$P = \frac{\text{จำนวนผู้เลือกตอบในข้อนั้น}}{\text{จำนวนนักเรียนทั้งหมด}}$$

3. วิเคราะห์แบบทดสอบในข้อ 2 หาค่าดัชนีความไวในการวัดผล (Sensitivity Index) โดยใช้สูตรดังนี้

$$S = P_{pre} - P_{post}$$

4. การหาประสิทธิภาพของชุดการสอนตามเกณฑ์ที่กำหนด 80 / 80 โดยใช้สูตรต่อไปนี้

$$\text{สูตร} \quad \frac{\sum x}{n}$$

$$E_1 = \frac{\quad}{A} \times 100$$

เมื่อ E_1 = ประสิทธิภาพตัวแรก
 $\sum x$ = ผลรวมของคะแนนสอบแบบฝึกหัดหรือกิจกรรมของนักเรียนทุกคน
 n = จำนวนนักเรียน
 A = คะแนนของแบบฝึกหัดหรือกิจกรรม

$$\text{สูตร} \quad \frac{\sum y}{n}$$

$$E_2 = \frac{\quad}{B} \times 100$$

เมื่อ E_2 = ประสิทธิภาพตัวหลัง
 $\sum y$ = ผลรวมของคะแนนสอบหลังเรียนของนักเรียนทุกคน
 n = จำนวนนักเรียน
 B = คะแนนเต็มของแบบทดสอบหลังเรียน

5. การประเมินพัฒนาการของผู้เรียนก่อนและหลังใช้ชุดการสอน ใช้สถิติ Two dependent Samples test (t-test) ดังนี้

สูตร

$$t = \frac{\bar{d} - U_d}{S_d / \sqrt{n}} \sim t_{n-1}$$

- d = ความแตกต่างของค่าตัวแปรตามแต่ละคู่
- n = จำนวนคู่
- \bar{d} = ค่าเฉลี่ยของ d
- S_d = ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของ d
- U_d = ศูนย์
- t = ค่าที่ได้จากการแจกแจง t ที่ Degree of Freedom n-1

$$\bar{d} = \frac{\sum d}{n}$$

$$S_d = \sqrt{\frac{n\sum d^2 - (\sum d)^2}{n(n-1)}}$$

6. ประเมินทักษะการบรรเลงฆ้องวงใหญ่ หลังใช้ชุดการสอนหลังใช้ค่าเฉลี่ยร้อยละ

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์

ในการศึกษาเพื่อพัฒนาชุดการสอนร้องวงใหญ่ เรื่อง เพลงต้นเพลงฉิ่ง 2 ชั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อทดสอบสมมติฐานว่า ชุดการสอนร้องวงใหญ่เรื่อง เพลงต้นเพลงฉิ่ง 2 ชั้น ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 80/80 หรือไม่ และเมื่อเสร็จสิ้นกระบวนการเรียนการสอนนักเรียนมีทักษะในการบรรเลงร้องวงใหญ่ ตามแบบประเมินภาคปฏิบัติ คะแนนรวมโดยเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 หรือไม่ ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2542 โรงเรียนพิชญ์โลกพิทยาคม จำนวน 15 คน ผู้วิจัยได้สร้างชุดการสอนร้องวงใหญ่ เรื่อง เพลงต้นเพลงฉิ่ง 2 ชั้น แบบทดสอบก่อนเรียน หลังเรียน แบบทดสอบระหว่างเรียนและแบบประเมินผลภาคปฏิบัติ ร้องวงใหญ่ หลังเรียน พร้อมเกณฑ์ให้คะแนน เพื่อเป็นเครื่องมือในการวัดความรู้ความสามารถทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ เครื่องมื่อดังกล่าวผู้วิจัยเป็นผู้สร้างขึ้นทั้งนี้ได้ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญและปรับปรุงแก้ไขตามลำดับขั้นตอนแล้วทั้งสิ้น จากนั้นได้นำไปทดลองกับตัวอย่างประชากรดังกล่าวแล้วผลของการศึกษามหาวิเคราะห์ข้อมูลโดยมีรายละเอียดดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลจากผลการทดลองและแปรความหมายของผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ใช้สัญลักษณ์ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

\bar{X}	=	คะแนนเฉลี่ย
P	=	ค่าระดับความยากง่าย
S	=	ค่าดัชนีความไวในการวัดผล
N	=	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
E_i	=	ประสิทธิภาพของการเรียนคิดเป็นร้อยละของคะแนนเฉลี่ยจากการทำแบบทดสอบระหว่างเรียนทั้งทฤษฎีและปฏิบัติ

E_2 = ประสิทธิภาพของผลลัพธ์คิดเป็นร้อยละของคะแนนเฉลี่ยจากการ
ทำแบบทดสอบหลังเรียนทั้งทฤษฎีและปฏิบัติ

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การหาประสิทธิภาพของชุดการสอนเรื่อง เพลงต้นเพลงจิ้ง 2 ชั้น มี 3
ขั้นตอน โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการทำขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 ตรวจสอบประสิทธิภาพของชุดการสอน โดยทดลองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนชัยนาทพิทยาคม จำนวน 3 คน สอน 4 วัน วันละ 100 นาที ขั้นตอนนี้ผู้วิจัยทำการสอนด้วยตนเองเพื่อหาจุดบกพร่องในเรื่องภาษา ความเหมาะสมของเวลาในแต่ละกิจกรรม พบว่าเนื้อหาในใบความรู้ เรื่องการอ่านโน้ตเพลงไทยขาดรายละเอียดจึงได้นำสิ่งเหล่านี้ไปปรึกษาประธานผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์เพื่อแก้ไขปรับปรุงให้เหมาะสมยิ่งขึ้น ดังปรากฏผลการเรียนตามตารางนี้

ตารางที่ 2 แสดงผลการเรียนของนักเรียน 3 คน

ภาคทฤษฎี

คนที่	คะแนนระหว่างเรียน			คะแนนหลังเรียน
	ชุดที่ 1	ชุดที่ 2	รวม	คะแนนเต็ม
	10	10	20	20
1	9	8	17	18
2	8	9	17	17
3	8	7	15	15

ภาคปฏิบัติ

คนที่	คะแนนระหว่างเรียน				คะแนนหลังเรียน
	ชุดที่ 1	ชุดที่ 2	ชุดที่ 3	รวม	คะแนนเต็ม
	10	10	10	30	10
1	8	8	8	24	8
2	9	9	8	26	9
3	8	8	7	23	8

การตรวจสอบประสิทธิภาพชุดการสอนขั้นที่ 1 กับนักเรียน 3 คนผลปรากฏว่าชุดการสอนห้องวงใหญ่เรื่องเพลงต้นเพลงฉิ่ง 2 ชั้น มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด 80 / 80 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 3 แสดงผลการตรวจสอบประสิทธิภาพของชุดการสอน ขั้นที่ 1

กลุ่มทดลอง	กิจกรรมระหว่างเรียน (E ₁) คิดเป็นร้อยละ		กิจกรรมหลังเรียน (E ₂) คิดเป็นร้อยละ	
	ภาคทฤษฎี	ภาคปฏิบัติ	ภาคทฤษฎี	ภาคปฏิบัติ
3 คน	81.66	81.11	83.33	83.33

จากตารางที่ 3 แสดงว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในกิจกรรมระหว่างเรียน (E₁) ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติมีค่าประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้คือ ภาคทฤษฎีร้อยละ 81.66 ภาคปฏิบัติร้อยละ 81.11 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน (E₂) ทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้คือ ภาคทฤษฎีร้อยละ 83.33 ภาคปฏิบัติร้อยละ 83.33 สรุปได้ว่าชุดการสอนการฝึกปฏิบัติห้องวงใหญ่ เรื่องเพลงต้นเพลงฉิ่ง มีประสิทธิภาพ

ขั้นตอนที่ 2 ตรวจสอบประสิทธิภาพชุดการสอนและแบบทดสอบโดยทดลองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนชัยนาทพิทยาคม จำนวน 6 คน ใช้เวลาทดลองสอน 4 วัน วันละ 100 นาที ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยใช้ชุดการสอนห้องวงใหญ่ เรื่อง เพลงต้นเพลงฉิ่ง 2 ชั้น ที่ได้รับ

การปรับปรุงแก้ไขจากการตรวจสอบขั้นที่ 1 ในการทดลองครั้งนี้ให้นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน หลังเรียน และแบบทดสอบระหว่างเรียนเพื่อหาค่าความยากง่าย (P) และค่าดัชนีความไว (S) ของ ข้อสอบ คัดเลือกข้อที่เหมาะสมไว้แล้วปรับปรุงข้อสอบที่มีค่าความยากง่าย (P) ในการทดสอบก่อนเรียนเกินกว่า .30 ขึ้นไปและค่าความยากง่าย (P) ในการทดสอบหลังเรียนสูงไม่ถึง .07 ส่วนในข้อสอบหลังเรียนได้เลือกข้อสอบที่มีค่าความยากง่ายและค่าดัชนีความไวที่มีความเหมาะสมไว้ และปรับปรุงข้อสอบบางข้อ คัดเลือกไว้จำนวน 20 ข้อ ดังปรากฏผลการเรียนดังนี้

ตารางที่ 4 แสดงผลการเรียนของนักเรียน 6 คน

ภาคทฤษฎี

คนที่	คะแนนระหว่างเรียน			คะแนนหลังเรียน
	ชุดที่ 1	ชุดที่ 2	รวม	คะแนนเต็ม
	10	10	20	20
1	8	9	17	18
2	8	8	16	17
3	8	7	15	16
4	8	10	18	16
5	9	7	16	15
6	8	8	16	17

ภาคปฏิบัติ

คนที่	คะแนนระหว่างเรียน				คะแนนหลังเรียน
	ชุดที่ 1	ชุดที่ 2	ชุดที่ 3	รวม	คะแนนเต็ม
	10	10	10	30	10
1	9	8	8	25	9
2	8	8	8	24	9
3	9	8	9	26	8
4	8	7	8	23	7
5	8	8	9	25	8
6	9	8	9	26	9

ตารางที่ 5 แสดงผลการตรวจสอบประสิทธิภาพของชุดการสอนขั้นที่ 2

กลุ่มทดลอง	กิจกรรมระหว่างเรียน (E ₁) คิดเป็นร้อยละ		กิจกรรมหลังเรียน (E ₂) คิดเป็นร้อยละ	
	ภาคทฤษฎี	ภาคปฏิบัติ	ภาคทฤษฎี	ภาคปฏิบัติ
6 คน	81.66	82.77	82.50	83.33

จากตารางที่ 5 แสดงว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในกิจกรรมระหว่างเรียน (E₁) ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติมีค่าประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้คือ ภาคทฤษฎีร้อยละ 81.66 ภาคปฏิบัติร้อยละ 82.77 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน (E₂) ทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้คือ ภาคทฤษฎีร้อยละ 82.50 ภาคปฏิบัติร้อยละ 83.33 สรุปได้ว่าชุดการสอนการฝึกปฏิบัติห้องวงใหญ่เรื่องเพลงต้นเพลงฉิ่ง 2 ชั้นมีประสิทธิภาพ สามารถนำไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่างได้

ขั้นตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของชุดการสอน โดยทดลองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพิษณุโลกพิทยาคม จำนวน 15 คน ใช้เวลาทดลอง 4 วัน วันละ 100 นาที

ขั้นตอนนี้ผู้วิจัยใช้ชุดการสอนห้องวงใหญ่เรื่องเพลงต้นเพลงฉิ่ง 2 ชั้น ที่ได้พัฒนาปรับปรุงแก้ไขแล้ว จากการตรวจสอบประสิทธิภาพขั้นที่ 2 และผ่านการเห็นชอบของผู้เชี่ยวชาญและคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์เรียบร้อยแล้ว โดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการสอนด้วยตนเอง

ตารางที่ 6 แสดงผลคะแนนทดสอบระหว่างเรียนชุดการสอนที่ 1 และ 2

ข้อ	N	$\sum X$	\bar{X}
1	15	15	1
2	15	15	1
3	15	13	0.86
4	15	13	0.86
5	15	13	0.86
6	15	12	0.80
7	15	8	0.53
8	15	13	0.86
9	15	2	0.13
10	15	14	0.93

ผลคะแนนทดสอบระหว่างเรียนชุดการสอนที่ 1 และ 2 เรื่อง พื้นฐานการบรรเลงห้องวงใหญ่และการปฏิบัติห้องวงใหญ่เรื่องเพลงต้นเพลงฉิ่ง 2 ชั้น ท่อนที่ 1 มีดังนี้ ข้อ 1 นักเรียนทำได้ถูกต้อง 15 คน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1 ข้อ 2 นักเรียนทำได้ถูกต้อง 15 คน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1 ข้อ 3 นักเรียนทำได้ถูกต้อง 13 คน มีค่าเฉลี่ย 0.86 ข้อ 4 นักเรียนทำได้ถูกต้อง 13 คน มีค่าเฉลี่ย 0.86 ข้อ 5 นักเรียนทำได้ถูกต้อง 13 คน มีค่าเฉลี่ย 0.86 ข้อ 6 นักเรียนทำได้ถูกต้อง 12 คน มีค่าเฉลี่ย 0.80 ข้อ 7 นักเรียนทำได้ถูกต้อง 8 คนมีค่าเฉลี่ย 0.53 ข้อ 8 นักเรียนทำได้ถูกต้อง 13 คน มีค่าเฉลี่ย 0.86 ข้อ 9 นักเรียนทำได้ถูกต้อง 2 คนมีค่าเฉลี่ย 0.13 ข้อ 10 นักเรียนทำได้ถูกต้อง 14 คนมีค่าเฉลี่ย 0.93 ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 7 แสดงผลคะแนนทดสอบระหว่างเรียน ชุดการสอนที่ 3 และ 4

ข้อ	N	$\sum x$	\bar{x}
1	15	14	0.93
2	15	14	0.93
3	15	15	1
4	15	15	1
5	15	3	0.20
6	15	11	0.73
7	15	12	0.80
8	15	13	0.86
9	15	13	0.86
10	15	14	0.93

ผลคะแนนทดสอบระหว่างเรียนชุดการสอนที่ 3 และ 4 เรื่อง การปฏิบัติฆ้องวงใหญ่เพลง ตันเพลงฉิ่ง 2 ชั้นและหน้าทับปรบไก่อ่ 2 ชั้น มีดังนี้ ข้อ 1 นักเรียนทำได้ถูกต้อง 14 คน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.93 ข้อ 2 นักเรียนทำได้ถูกต้อง 14 คน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.93 ข้อ 3 นักเรียนทำได้ถูกต้อง 15 คน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1 ข้อ 4 นักเรียนทำได้ถูกต้อง 15 คน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1 ข้อ 5 นักเรียนทำได้ถูกต้อง 3 คน มีค่าเฉลี่ย 0.20 ข้อ 6 นักเรียนทำได้ถูกต้อง 11 คน มีค่าเฉลี่ย 0.73 ข้อ 7 นักเรียนทำได้ถูกต้อง 12 คนมีค่าเฉลี่ย 0.80 ข้อ 8 นักเรียนทำได้ถูกต้อง 13 คน มีค่าเฉลี่ย 0.86 ข้อ 9 นักเรียนทำได้ถูกต้อง 13 คนมีค่าเฉลี่ย 0.86 ข้อ 10 นักเรียนทำได้ถูกต้อง 14 คนมีค่าเฉลี่ย 0.93 ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 8 แสดงผลคะแนนแบบทดสอบหลังเรียนจำนวน 20 ข้อ

ข้อ	N	$\sum x$	\bar{x}
1	15	14	0.93
2	15	15	1
3	15	13	0.86
4	15	14	0.93
5	15	8	0.53
6	15	12	0.80
7	15	13	0.86
8	15	14	0.93
9	15	9	0.60
10	15	15	1
11	15	14	0.93
12	15	14	0.93
13	15	15	1
14	15	15	1
15	15	15	1
16	15	15	1
17	15	12	0.80
18	15	11	0.73
19	15	9	0.60
20	15	2	0.13

ผลคะแนนทดสอบหลังเรียนพบว่า ข้อ 1 นักเรียนทำได้ถูกต้อง 14 คน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.93 ข้อ 2 นักเรียนทำได้ถูกต้อง 15 คน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1 ข้อ 3 นักเรียนทำได้ถูกต้อง 13 คน มีค่าเฉลี่ย 0.86 ข้อ 4 นักเรียนทำได้ถูกต้อง 14 คน มีค่าเฉลี่ย 0.93 ข้อ 5 นักเรียนทำได้ถูกต้อง 8 คน มีค่าเฉลี่ย 0.53 ข้อ 6 นักเรียนทำได้ถูกต้อง 12 คน มีค่าเฉลี่ย 0.80 ข้อ 7 นักเรียนทำได้ถูกต้อง 13 คน มีค่าเฉลี่ย 0.86 ข้อ 8 นักเรียนทำได้ถูกต้อง 14 คน มีค่าเฉลี่ย 0.93 ข้อ 9 นักเรียนทำได้ถูกต้อง 9 คน มีค่าเฉลี่ย 0.60 ข้อ 10 นักเรียนทำได้ถูกต้อง 15 คน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1 ข้อ 11 นักเรียนทำได้ถูกต้อง 14 คน

มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.93 ข้อ 12 นักเรียนทำได้ถูกต้อง 14 คน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.93 ข้อ 13 นักเรียนทำได้ถูกต้อง 15 คน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1 ข้อ 14 นักเรียนทำได้ถูกต้อง 15 คน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1 ข้อ 15 นักเรียนทำได้ถูกต้อง 15 คน มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 1 ข้อ 16 นักเรียนทำได้ถูกต้อง 15 คน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1 ข้อ 17 นักเรียนทำได้ถูกต้อง 12 คนมีค่าเฉลี่ย 0.80 ข้อ 18 นักเรียนทำได้ถูกต้อง 11 คน มีค่าเฉลี่ย 0.73 ข้อ 19 นักเรียนทำได้ถูกต้อง 9 คนมีค่าเฉลี่ย 0.60 ข้อ 20 นักเรียนทำได้ถูกต้อง 2 คนมีค่าเฉลี่ย 0.13 ดังตารางที่ 7

ตารางที่ 9 แสดงผลคะแนนสอบภาคปฏิบัติระหว่างเรียนชุดที่ 1

รายการประเมิน	N	คะแนนเต็ม	$\sum x$	\bar{x}
1. การนั่ง	15	2	29	1.93
2. การจับไม้	15	2	25	1.66
3. ทำนองเพลง	15	2	23	1.53
4. จังหวะ	15	2	22	1.46
5. การใช้มือ	15	2	27	1.88
รวม	15	10	126	8.40

จากตารางที่ 9 นักเรียนบรรเลงฆ้องวงใหญ่ขึ้นพื้นฐานทั้ง 5 แบบฝึกหัดโดยมีคะแนนตามเกณฑ์ต่างๆ ดังนี้

1. การนั่ง นักเรียนส่วนใหญ่ปฏิบัติทำนั่งบรรเลงได้ถูกต้องตามเกณฑ์ที่กำหนดได้ค่าเฉลี่ย 1.93
2. การจับไม้ นักเรียนส่วนใหญ่จับไม้ตีฆ้องวงใหญ่ได้ถูกต้องตามเกณฑ์ที่กำหนดได้ค่าเฉลี่ย 1.66
3. ทำนองเพลง นักเรียนส่วนใหญ่บรรเลงทำนองเพลงในแบบฝึกหัดทั้ง 5 แบบฝึกหัดได้ถูกต้องได้ค่าเฉลี่ย 1.53
4. จังหวะ นักเรียนส่วนใหญ่บรรเลงทำนองเพลงในแบบฝึกหัดทั้ง 5 แบบฝึกหัดมีจังหวะถูกต้อง ได้ค่าเฉลี่ย 1.46
5. การใช้มือ นักเรียนส่วนใหญ่ใช้มือในการบรรเลงแบบฝึกหัดทั้ง 5 แบบฝึกหัดได้ถูกต้อง ได้ค่าเฉลี่ย 1.88

ผลคะแนนภาคปฏิบัติระหว่างเรียนของชุดการสอนที่ 1 พบว่าคะแนนเฉลี่ยของแบบทดสอบเท่ากับ 84.00

ตารางที่ 10 แสดงผลคะแนนสอบภาคปฏิบัติระหว่างเรียนชุดที่ 2

รายการประเมิน	N	คะแนนเต็ม	$\sum x$	\bar{x}
1. การนั่ง	15	2	30	2
2. การจับไม้	15	2	28	1.86
3. ทำนองเพลง	15	2	20	1.33
4. จังหวะ	15	2	20	1.33
5. การใช้มือ	15	2	22	1.46
รวม	15	10	120	8.00

จากตารางที่ 10 นักเรียนบรรเลงเพลงต้นเพลงถึง 2 ชั้น ท่อนที่ 1 โดยมีคะแนนตามเกณฑ์ต่างๆ ดังนี้

1. การนั่ง นักเรียนส่วนใหญ่ปฏิบัติทำนองบรรเลงได้ถูกต้องตามเกณฑ์ที่กำหนด ได้ค่าเฉลี่ย 2.00
2. การจับไม้ นักเรียนส่วนใหญ่จับไม้ตีฆ้องวงใหญ่ได้ถูกต้องตามเกณฑ์ที่กำหนดได้ค่าเฉลี่ย 1.86
3. ทำนองเพลง นักเรียนส่วนใหญ่บรรเลงเพลงต้นเพลงถึง 2 ชั้น ท่อน 1 ได้ถูกต้องได้ค่าเฉลี่ย 1.33
4. จังหวะ นักเรียนส่วนใหญ่บรรเลงเพลงต้นเพลงถึง 2 ชั้นท่อน 1 มีจังหวะถูกต้องได้ค่าเฉลี่ย 1.33
5. การใช้มือ นักเรียนส่วนใหญ่ใช้มือในการบรรเลงเพลงต้นเพลงถึง 2 ชั้น ท่อน 1 ได้ถูกต้อง ได้ค่าเฉลี่ย 1.46

ผลคะแนนภาคปฏิบัติระหว่างเรียนของชุดการสอนที่ 2 พบว่าคะแนนเฉลี่ยของแบบทดสอบเท่ากับ 80.00

ตารางที่ 11 แสดงผลคะแนนสอบภาคปฏิบัติระหว่างเรียนชุดที่ 3

รายการประเมิน	N	คะแนนเต็ม	$\sum X$	\bar{X}
1. การนั่ง	15	2	30	2
2. การจับไม้	15	2	27	1.88
3. ทำนองเพลง	15	2	20	1.33
4. จังหวะ	15	2	23	1.53
5. การใช้มือ	15	2	22	1.46
รวม	15	10	122	8.13

จากตารางที่ 11 นักเรียนบรรเลงเพลงต้นเพลงนึ่ง 2 ชั้น ท่อน 2 โดยมีคะแนนตามเกณฑ์ต่างๆ ดังนี้

1. การนั่ง นักเรียนส่วนใหญ่ปฏิบัติทำนั่งบรรเลงได้ถูกต้องตามเกณฑ์ที่กำหนด ได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2
2. การจับไม้ นักเรียนส่วนใหญ่จับไม้ตีฆ้องวงใหญ่ได้ถูกต้องตามเกณฑ์ที่กำหนดได้ค่าเฉลี่ย 1.88
3. ทำนองเพลง นักเรียนส่วนใหญ่บรรเลงเพลงต้นเพลงนึ่ง 2 ชั้น ท่อน 2 ได้ถูกต้องได้ค่าเฉลี่ย 1.33
3. จังหวะ นักเรียนส่วนใหญ่บรรเลงเพลงต้นเพลงนึ่ง 2 ชั้นท่อน 2 มีจังหวะถูกต้องได้ค่าเฉลี่ย 1.53
4. การใช้มือ นักเรียนส่วนใหญ่ใช้มือในการบรรเลงเพลงต้นเพลงนึ่ง 2 ชั้น ท่อน 2 ได้ถูกต้อง ได้ค่าเฉลี่ย 1.46

ผลคะแนนภาคปฏิบัติระหว่างเรียนของชุดการสอนที่ 3 พบว่าคะแนนเฉลี่ยของแบบทดสอบเท่ากับ 81.33

ตารางที่ 12 แสดงผลคะแนนสอบภาคปฏิบัติหลังเรียน

รายการประเมิน	N	คะแนนเต็ม	$\sum X$	\bar{X}
1. การนั่ง	15	2	30	2
2. การจับไม้	15	2	29	1.93
3. ทำนองเพลง	15	2	25	1.66
4. จังหวะ	15	2	21	1.40
5. การใช้มือ	15	2	23	1.53
รวม	15	10	128	8.53

จากตารางที่ 12 นักเรียนบรรเลงเพลงต้นเพลงถึง 2 ชั้น โดยมีคะแนนตามเกณฑ์ต่างๆดังนี้

- การนั่ง นักเรียนส่วนใหญ่ปฏิบัติทำนั่งบรรเลง ได้ถูกต้องตามเกณฑ์ที่กำหนดได้
ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2
- การจับไม้ นักเรียนส่วนใหญ่จับไม้ตีฆ้องวงใหญ่ได้ถูกต้องตามเกณฑ์ที่กำหนดได้
ค่าเฉลี่ย 1.93
- ทำนองเพลง นักเรียนส่วนใหญ่บรรเลงเพลงต้นเพลงถึง 2 ชั้น ได้ถูกต้องได้ค่าเฉลี่ย
1.66
- จังหวะ นักเรียนส่วนใหญ่บรรเลงเพลงต้นเพลงถึง 2 ชั้นมีจังหวะถูกต้อง ได้ค่าเฉลี่ย
1.40
- การใช้มือ นักเรียนส่วนใหญ่ใช้มือในการบรรเลงเพลงต้นเพลงถึง 2 ชั้น ถูกต้อง ได้
ค่าเฉลี่ย 1.53

ผลคะแนนภาคปฏิบัติหลังเรียน พบว่าคะแนนเฉลี่ยของแบบทดสอบเท่ากับ 85.33 เป็นไปตามความคาดหวังของสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ว่าผลการประเมินภาคปฏิบัติไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70

ตารางที่ 13 แสดงการผลตรวจสอบประสิทธิภาพของชุดการสอนชั้นที่ 3

กลุ่มทดลอง	กิจกรรมระหว่างเรียน (E ₁) คิดเป็นร้อยละ		กิจกรรมหลังเรียน (E ₂) คิดเป็นร้อยละ	
	ภาคทฤษฎี	ภาคปฏิบัติ	ภาคทฤษฎี	ภาคปฏิบัติ
15 คน	81.00	81.77	83.00	85.33

จากตารางที่ 13 แสดงว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในกิจกรรมระหว่างเรียน (E₁) ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติมีค่าประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้คือ ภาคทฤษฎีร้อยละ 81.00 ภาคปฏิบัติร้อยละ 81.77 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน (E₂) ทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้คือ ภาคทฤษฎีร้อยละ 83.00 ภาคปฏิบัติร้อยละ 85.33 สรุปได้ว่าชุดการสอนการฝึกปฏิบัติฆ้องวงใหญ่เรื่องเพลงต้นเพลงฉิ่ง 2 ชั้นมีประสิทธิภาพ

ตารางที่ 14 เปรียบเทียบผลการตรวจสอบประสิทธิภาพของชุดการสอนแต่ละชั้น

กลุ่มทดลอง	กิจกรรมระหว่างเรียน (E ₁) คิดเป็นร้อยละ		กิจกรรมหลังเรียน (E ₂) คิดเป็นร้อยละ	
	ภาคทฤษฎี	ภาคปฏิบัติ	ภาคทฤษฎี	ภาคปฏิบัติ
ชั้นที่ 1 จำนวน 3 คน	81.66	81.11	83.33	83.33
ชั้นที่ 2 จำนวน 6 คน	81.66	82.77	82.50	83.33
ชั้นที่ 3 จำนวน 15 คน	81.00	81.77	83.00	85.33

ตารางที่ 15 การประเมินพัฒนาการของผู้เรียนก่อนเรียนและหลังเรียนใช้ชุดการสอน

จำนวน นักเรียน (n)	คะแนน รวมก่อน เรียน	คะแนน รวมหลัง เรียน	ค่าความ แตกต่าง (d)	ค่าความ แตกต่าง ยกกำลัง 2	ค่าเฉลี่ย ของค่า d	ค่าความ เบี่ยงเบน (sd)	ค่า t
15	103	377	274	5,178	18.266	3.514	20.138

จากตารางที่ 15 พบว่าค่าเฉลี่ยของค่าความแตกต่างเท่ากับ 18.266 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.907 ค่า t ที่คำนวณได้เท่ากับ 20.138 แต่ค่า t ที่ระดับความมีนัยสำคัญที่ .01 จากตารางมีค่า 2.602 หมายความว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นักเรียนตัวอย่างประชากรที่ผ่านการเรียนโดยชุดการสอนการฝึกปฏิบัติห้องวงใหญ่ เรื่อง เพลงต้นเพลงหนึ่ง 2 ชั้น มีการพัฒนาด้านความรู้ความเข้าใจหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

บทที่ 5

สรุปอภิปรายและข้อเสนอแนะ

การศึกษาเชิงพัฒนาเรื่อง การหาประสิทธิภาพของชุดการสอนห้องวงใหญ่เรื่องเพลงต้นเพลงฉิ่ง 2 ชั้น ใช้ทดลองกับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพิชญโลกพิทยาคม จังหวัดพิชญโลก ในรายวิชาการปฏิบัติเครื่องดนตรีไทย ตามความถนัด ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยครอบคลุมเนื้อหาดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อสร้างชุดการสอนการฝึกปฏิบัติห้องวงใหญ่โดยใช้เพลงต้นเพลงฉิ่ง 2 ชั้น
2. เพื่อทดลองหาประสิทธิภาพชุดการสอนการฝึกปฏิบัติห้องวงใหญ่ เรื่องเพลงต้นเพลงฉิ่ง 2 ชั้น
3. เพื่อเปรียบเทียบผลการเรียนก่อนและหลังเรียนด้วยชุดการสอนการฝึกปฏิบัติห้องวงใหญ่เรื่อง เพลงต้นเพลงฉิ่ง 2 ชั้น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพิชญโลกพิทยาคม จังหวัดพิชญโลก จำนวน 15 คน ที่เป็นตัวอย่างประชากร
4. เพื่อประเมินผลด้านทักษะการบรรเลงห้องวงใหญ่ เมื่อสิ้นสุดการเรียนการสอน

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. ศึกษารวบรวมความรู้จากเอกสาร ตำราหลักสูตรมัธยมศึกษาพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชุดการสอน

2 กำหนดเนื้อหาและวิเคราะห์เนื้อหา ผู้วิจัยได้กำหนดเอาเพลงต้นเพลงฉิ่ง 2 ชั้น โดยแยกเนื้อหาเป็น 2 ส่วนคือ ส่วนที่เป็นเนื้อหาสาระทางดนตรี และ ส่วนที่เป็นทักษะปฏิบัติ ประกอบด้วย ประวัตินำของเพลงต้นเพลงฉิ่ง 2 ชั้น ศัพท์สังคิต ที่ใช้ในเพลงต้นเพลงฉิ่ง 2 ชั้น ประวัตินำของห้องวงใหญ่ พื้นฐานการบรรเลงห้องวงใหญ่ รูปแบบการบรรเลง เพลงต้นเพลงฉิ่ง 2 ชั้น หน้าทับปรบ ไม้ 2 ชั้น และทำนองเพลงต้นเพลงฉิ่ง 2 ชั้น

3. สร้างชุดการสอนตามเนื้อหาที่ได้วิเคราะห์ไว้แล้ว โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 4 ชุด ใช้เวลาเรียนชุดละ 2 คาบ (100 นาที) ประกอบด้วย สื่อต่าง ๆ เช่น ใบความรู้ ใบงาน แผนภูมิโน้ตเพลง ต้นเพลงถึง 2 ชั้น และหน้าทับปรบไก่ เทปเพลงต้นเพลงถึง 2 ชั้น แบบทดสอบระหว่างเรียน เป็นต้น
4. นำชุดการสอนที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินคุณภาพตามแบบประเมินคุณภาพและปรับปรุงแก้ไข
5. นำชุดการสอนที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้ตามขั้นตอนคือ
 - ครั้งที่ 1 ทดลองกับเด็กนักเรียน 3 คน โรงเรียนชัชวาทพิทยาคม จังหวัดชัยนาท
 - ครั้งที่ 2 ทดลองกับเด็กนักเรียน 6 คน โรงเรียนชัชวาทพิทยาคม จังหวัดชัยนาท
6. นำชุดการสอนที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วตรวจสอบและผ่านความเห็นชอบของผู้เชี่ยวชาญ คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ไปดำเนินการสอนกับกลุ่มประชากร ที่กำหนดไว้คือ นักเรียนโรงเรียนพิษณุโลกพิทยาคม จังหวัดพิษณุโลก ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 15 คน ด้วยชุดการสอนที่สร้างขึ้น
7. นำเอาข้อมูลที่ได้อามาวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของชุดการสอนตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้คือ 80/80 โดยใช้ผลการเรียนระหว่างเรียนกับผลการเรียนหลังเรียนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้
8. รวบรวมขั้นตอนการดำเนินงานผลการวิเคราะห์ข้อมูล และเขียนรายงานเป็นผลการวิจัย
9. นำเสนอคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์เพื่อพิจารณาผลการศึกษา

ตัวอย่างประชากร

ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพิษณุโลกพิทยาคม จังหวัดพิษณุโลก ปีการศึกษา 2542 จำนวน 15 คน ที่ลงทะเบียนวิชาปฏิบัติเครื่องดนตรีไทยตามความถนัด (ศ.029) และไม่เคยฝึกปฏิบัติฆ้องวงใหญ่มาก่อน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย

1. ชุดการสอน การฝึกปฏิบัติฆ้องวงใหญ่ เรื่องเพลงต้นเพลงถึง 2 ชั้น ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามแนวคิดและหลักการของชุดการสอน การจัดเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้อง

กับจิตวิทยาพัฒนาการ พัฒนาการทางด้านดนตรี การถ่ายโยงความรู้โดยเปลี่ยนจากครูเป็นศูนย์กลาง มาเป็นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางโดยวิเคราะห์หลักสูตร กำหนดเนื้อหา จุดประสงค์ จัดทำกำหนดการสอน โดยผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ และนำไปทดลองกับนักเรียนที่ไม่ใช่ตัวอย่างประชากร 2 ครั้งเพื่อปรับปรุงแก้ไขส่วนที่บกพร่อง ต่อจากนั้นจึงไปทดลองสอนกับนักเรียนตัวอย่างประชากร

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

2.1 แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีจำนวน 20 ข้อ โดยผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญแบบทดสอบนี้สร้างขึ้น โดยให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ เนื้อหา และกิจกรรมการเรียนการสอน ข้อสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์และ วัดได้ทุกข้อ มีคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 0.67 ขึ้นไป เมื่อผ่านการแก้ไขข้อบกพร่องแล้ว นำไปทดลองสอนกับนักเรียนที่ไม่ใช่ตัวอย่างประชากรจำนวน 9 คน เพื่อวิเคราะห์หาค่าความยากง่ายและค่าดัชนีความ ไวในการวัดผล

2.2 แบบทดสอบระหว่างเรียน เพื่อทดสอบกับตัวอย่างประชากรในระหว่าง การเรียนการสอนมี 2 ชุด ชุดละ 10 ข้อ ในการสร้างแบบทดสอบระหว่างเรียนใช้วิธีการและ จุดมุ่งหมายเดียวกันกับแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

2.3 แบบประเมินการบรรเลง เพื่อใช้ประเมินทักษะการบรรเลงซ็องวงใหญ่ ของนักเรียนตัวอย่างประชากรเมื่อสิ้นสุดการเรียนการสอนได้กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนไว้ 5 เกณฑ์ คือ การนั่ง การจับไม้ ทำนอง จังหวะ และการใช้มือ การให้คะแนนแบ่งเป็น 3 อันดับ คุณภาพ โดยมีคะแนนเต็ม 10 คะแนน นำแบบประเมินการบรรเลงที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ และมาปรับปรุงแก้ไข

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บและรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

1. นำชุดการสอนการฝึกปฏิบัติซ็องวงใหญ่เรื่องเพลงต้นเพลงฉิ่ง 2 ชั้น เสนอคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตอบแบบประเมินระดับความเหมาะสม
2. ดำเนินการทดสอบก่อนเรียนกับนักเรียนตัวอย่างประชากร
3. ผู้วิจัยดำเนินการสอนโดยใช้ชุดการสอนการฝึกปฏิบัติซ็องวงใหญ่ เรื่องเพลงต้น เพลงฉิ่ง 2 ชั้น กับกลุ่มตัวอย่างประชากรจำนวน 4 ครั้ง ครั้งละ 100 นาที โดยทำการสอนสัปดาห์ ละ 1 ครั้ง รวม 4 สัปดาห์

4. ในระหว่างการเรียนการสอนเมื่อสิ้นสุดเนื้อหาแต่ละตอน ผู้วิจัยได้นำแบบประเมินการบรรเลงให้นักเรียนตัวอย่างประชากร ทำการสอบในกิจกรรมการสอนหน่วยที่ 1, 2 และ 3 รวม 30 คะแนน และทำแบบทดสอบระหว่างเรียนในกิจกรรมการสอนระหว่างหน่วยที่ 2 และ 4 รวม 20 คะแนน

5. เมื่อสิ้นสุดกระบวนการเรียนการสอน ผู้วิจัยนำแบบทดสอบหลังเรียนและแบบประเมินการบรรเลงให้นักเรียนตัวอย่างประชากรทำการสอบตามขั้นตอนที่ระบุไว้ในกำหนดการสอน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ประสิทธิภาพ ของชุดการสอน การฝึกปฏิบัติซ็องวงใหญ่ เรื่องเพลงต้นเพลงหนึ่ง 2 ชั้น
2. เปรียบเทียบผลการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนตัวอย่างประชากรที่เรียนด้วยชุดการสอนการฝึกปฏิบัติซ็องวงใหญ่ เรื่องเพลงต้นเพลงหนึ่ง 2 ชั้น
3. วิเคราะห์ผลคะแนนทักษะปฏิบัติของนักเรียนตัวอย่างประชากร โดยใช้ค่าเฉลี่ยร้อยละ

สรุปผลการวิจัย

1. ค่าประสิทธิภาพของกระบวนการทดสอบระหว่างเรียน (E_1) ภาคทฤษฎีคิดเป็นร้อยละ 81.00 และภาคปฏิบัติคิดเป็นร้อยละ 81.77 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 80/80

2. ค่าประสิทธิภาพของกระบวนการทดสอบหลังเรียน (E_2) ภาคทฤษฎีคิดเป็นร้อยละ 83.00 และภาคปฏิบัติคิดเป็นร้อยละ 85.33 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 80/80

3. นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจและมีผลการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ค่า t ที่คำนวณได้เท่ากับ 20.138 แสดงว่าผลการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนของตัวอย่างประชากรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01

4. ผลคะแนนทักษะการบรรเลงซ็องวงใหญ่ ของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดการสอนการฝึกปฏิบัติซ็องวงใหญ่ เรื่องเพลงต้นเพลงหนึ่ง 2 ชั้น มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 85.33 เป็นไปตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ว่า ผลการประเมินภาคปฏิบัติไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70

อภิปรายผล

ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า ชุดการสอนการฝึกปฏิบัติฆ้องวงใหญ่เรื่องเพลงต้นเพลงฉิ่ง 2 ชั้น มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดคือ ผลการประเมินระหว่างเรียน (E_1) ภาคทฤษฎีมีค่าเฉลี่ยร้อยละ 81.11 ภาคปฏิบัติมีค่าเฉลี่ยร้อยละ 81.77 และมีผลการประเมินหลังเรียน (E_2) ภาคทฤษฎีมีค่าเฉลี่ยร้อยละ 83.00 และภาคปฏิบัติมีค่าเฉลี่ยร้อยละ 85.33 ผลการเรียนรู้ก่อนเรียนและหลังเรียนมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 แสดงว่านักเรียนตัวอย่างประชากรมีความรู้ความเข้าใจหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ผลคะแนนภาคปฏิบัติการบรรเลงฆ้องวงใหญ่ที่กำหนด มีค่าเฉลี่ย 85.33 แสดงว่านักเรียนตัวอย่างประชากรที่เรียนด้วยชุดการสอนการฝึกปฏิบัติฆ้องวงใหญ่เรื่องเพลงต้นเพลงฉิ่ง 2 ชั้น มีทักษะด้านการบรรเลงฆ้องวงใหญ่ตามเกณฑ์ที่กำหนดคือ ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70 นับว่าการทดลองครั้งนี้เป็นไปตามสมมุติฐานที่คาดไว้ทุกประเด็น และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กาญจนา อินทรสุนานนท์ (2526: 43) ทำการวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพลงพื้นบ้านภาคกลาง ในระดับปริญญาตรี โดยใช้บทเรียนโมดูล กับการสอนปกติ ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้บทเรียนโมดูล สูงกว่าการสอนปกติ เพชรสุดา ภูมิพันธ์ (2533: 60) ทำการวิจัย โดยสร้างชุดการสอนจุดบท เรื่อง การสี่ซอด้วง วิชาปฏิบัติเครื่องสายไทย สำหรับนักศึกษาโปรแกรมวิชาเอก ดนตรีศึกษา ในวิทยาลัยครูบุรีรัมย์ ผลการวิจัยพบว่า ชุดการสอนจุดบทที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาคทฤษฎีร้อยละ 81.35 ภาคปฏิบัติร้อยละ 75 นักศึกษามีความคิดเห็นและมีความสามารถตามที่กำหนดไว้ในจุดประสงค์ เสวี เย็นเปี่ยม (2531: 68) ได้เปรียบเทียบผลการเรียนดนตรีไทย เรื่อง การตีฆ้องวงใหญ่ โดยใช้บทเรียนโมดูล กับการสอนปกติ ทำการทดลองกับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยครูสวนดุสิตที่เลือกเรียนวิชาปฏิบัติดนตรี ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2537 จำนวน 30 คน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มละ 15 คน พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษากลุ่มทดลองที่เรียนด้วยบทเรียนโมดูลสูงกว่านักศึกษากลุ่มควบคุมที่เรียนด้วยวิธีสอนปกติ นักศึกษาทั้ง 2 กลุ่ม มีคะแนนประเมินหลังการทดลอง สูงกว่าก่อนการทดลองและนักศึกษากลุ่มทดลอง มีเจตคติที่ดีต่อบทเรียนโมดูล รังสี เกษมสุข (2531: 37) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การสร้างบทเรียนเทปโทรทัศน์ประกอบการสอนวิชา ดนตรี เรื่อง ลักษณะของเสียง การประสมวงของเครื่องดนตรีไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพของบทเรียนเทป โทรทัศน์ สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80 / 80 ที่กำหนดไว้ สมศักดิ์ พนเสาวภาคย์ (2541: 67) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การศึกษาเพื่อพัฒนาชุดการสอนการฝึกปฏิบัติฆ้องวงใหญ่ เรื่อง เพลงโหมโรงร่วมเกล้า ผลการวิจัยพบว่า ชุดการสอนที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ คือ 80 / 80 คาประสิทธิภาพ

ของกระบวนการกิจกรรมระหว่างเรียน ได้แบ่งออกเป็น ภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ภาคทฤษฎีคิดเป็นร้อยละ 91.89 ภาคปฏิบัติ คิดเป็นร้อยละ 91.72 และค่าประสิทธิภาพของผลลัพธ์จากการทดสอบหลังเรียน ภาคทฤษฎี คิดเป็นร้อยละ 92.29ภาคปฏิบัติ คิดเป็นร้อยละ 92.41 เพทาย บุญประคอง (2540: 58) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การสร้างบทเรียนเทปโทรทัศน์ประกอบการสอนวิชาดนตรี เรื่อง การฝึกปฏิบัติขลุ่ยไทย ในระดับประถมศึกษา ชั้นปีที่ 5 ผลการวิจัย พบว่าบทเรียนเทปโทรทัศน์ประกอบการสอนวิชาดนตรีที่สร้างขึ้น มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ 80 / 80

ชุดการสอนการฝึกปฏิบัติฆ้องวงใหญ่ เรื่องเพลงต้นเพลงฉิ่ง 2 ชั้น ที่สร้างขึ้นมีเนื้อหาสาระทางด้านดนตรีประกอบด้วย ประวัติ ที่มา ของฆ้องวงใหญ่และเพลงต้นเพลงฉิ่ง 2 ชั้น การจับไม้ตีฆ้อง การอ่านโน้ตเพลงไทย ศัพท์สังคีตที่ใช้ในเพลง รูปแบบการบรรเลง จังหวะหน้าทับปรบไก่ และเนื้อหาที่เป็นทักษะปฏิบัติ คือ แบบฝึกพื้นฐานการบรรเลงฆ้องวงใหญ่ และทำนองเพลงต้นเพลงฉิ่ง 2 ชั้น โดยการฝึกปฏิบัติมุ่งเน้น ให้ผู้เรียนมีพื้นฐานในการบรรเลงที่ถูกต้องเริ่มจากการจับไม้ตีฆ้อง การนั่งบรรเลง การอ่านโน้ตเพลงไทย ต่อจากนั้นจึงเริ่มฝึกปฏิบัติฆ้องวงใหญ่ ขึ้นพื้นฐานโดยนำเอาวิธีการบรรเลงในเพลงต้นเพลงฉิ่ง 2 ชั้น ออกมาฝึกหัดก่อนเช่น การแบ่งมือในลักษณะต่าง ๆ ลูกกรอ ลูกท่า คู่แปด แล้วจึงเริ่มฝึกปฏิบัติเพลงต้นเพลงฉิ่ง 2 ชั้น ประกอบกับชุดการสอนชุดนี้ได้มีกิจกรรมให้นักเรียนได้ทำร่วมกันแตกต่างจากการเรียนการสอนแบบเดิมทำให้นักเรียนเรียนด้วยความสนุกสนาน ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนบรรลุตามเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ด้านความรู้

แบบทดสอบเป็นแบบวัดผลสัมฤทธิ์ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก ตามจุดประสงค์ของชุดการสอนแต่ละชุด ดังนี้

ชุดการสอนที่ 1 และ 2 นักเรียนทำแบบฝึกหัดระหว่างเรียนมีเนื้อหาเกี่ยวกับประวัติ และส่วนประกอบของฆ้องวงใหญ่ ศัพท์สังคีตคำว่า คู่ กรอ 2 ชั้น และลูกท่าการนั่งและการจับไม้ตีฆ้อง การอ่านโน้ตเพลงไทย ประวัติเพลงต้นเพลงฉิ่ง 2 ชั้น ผลของการทำข้อสอบมีดังนี้ ข้อ 1 นักเรียนทำได้ถูกต้อง 15 คน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1 ข้อ 2 นักเรียนทำได้ถูกต้อง 15 คน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1 ข้อ 3 นักเรียนทำได้ถูกต้อง 13 คน มีค่าเฉลี่ย 0.86 ข้อ 4 นักเรียนทำได้ถูกต้อง 13 คน มีค่าเฉลี่ย 0.86 ข้อ 5 นักเรียนทำได้ถูกต้อง 13 คน มีค่าเฉลี่ย 0.86 ข้อ 6 นักเรียนทำได้ถูกต้อง 12 คน มีค่าเฉลี่ย 0.80 ข้อ 7 นักเรียนทำได้ถูกต้อง 8 คนมีค่าเฉลี่ย 0.53 ข้อ 8 นักเรียนทำได้ถูกต้อง 13 คน มีค่าเฉลี่ย 0.86 ข้อ 9 นักเรียนทำได้ถูกต้อง 2 คนมีค่าเฉลี่ย 0.13 ข้อ 10 นักเรียนทำได้ถูกต้อง 14 คนมีค่าเฉลี่ย 0.93

ชุดการสอนที่ 3 และ 4 นักเรียนทำแบบฝึกหัดระหว่างเรียนมีเนื้อหาเกี่ยวกับลักษณะการบรรเลงและลูกตกของเพลงต้นเพลงฉิ่ง 2 ชั้น ประวัติและที่มา ของหน้าทับปรบไก่ 2 ชั้น ผลการทำให้

แบบทดสอบมีดังนี้ ข้อ 1 นักเรียนทำได้ถูกต้อง 14 คน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.93 ข้อ 2 นักเรียนทำได้ถูกต้อง 14 คน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.93 ข้อ 3 นักเรียนทำได้ถูกต้อง 15 คน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1 ข้อ 4 นักเรียนทำได้ถูกต้อง 15 คน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1 ข้อ 5 นักเรียนทำได้ถูกต้อง 3 คน มีค่าเฉลี่ย 0.20 ข้อ 6 นักเรียนทำได้ถูกต้อง 11 คน มีค่าเฉลี่ย 0.73 ข้อ 7 นักเรียนทำได้ถูกต้อง 12 คนมีค่าเฉลี่ย 0.80 ข้อ 8 นักเรียนทำได้ถูกต้อง 13 คน มีค่าเฉลี่ย 0.86 ข้อ 9 นักเรียนทำได้ถูกต้อง 13 คนมีค่าเฉลี่ย 0.86 ข้อ 10 นักเรียนทำได้ถูกต้อง 14 คนมีค่าเฉลี่ย 0.93

แบบทดสอบหลังเรียนจำนวน 20 ข้อ มีผลดังนี้ ข้อ 1 นักเรียนทำได้ถูกต้อง 14 คน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.93 ข้อ 2 นักเรียนทำได้ถูกต้อง 15 คน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1 ข้อ 3 นักเรียนทำได้ถูกต้อง 13 คน มีค่าเฉลี่ย 0.86 ข้อ 4 นักเรียนทำได้ถูกต้อง 14 คน มีค่าเฉลี่ย 0.93 ข้อ 5 นักเรียนทำได้ถูกต้อง 8 คน มีค่าเฉลี่ย 0.53 ข้อ 6 นักเรียนทำได้ถูกต้อง 12 คน มีค่าเฉลี่ย 0.80 ข้อ 7 นักเรียนทำได้ถูกต้อง 13 คนมีค่าเฉลี่ย 0.86 ข้อ 8 นักเรียนทำได้ถูกต้อง 14 คน มีค่าเฉลี่ย 0.93 ข้อ 9 นักเรียนทำได้ถูกต้อง 9 คนมีค่าเฉลี่ย 0.60 ข้อ 10 นักเรียนทำได้ถูกต้อง 15 คนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1 ข้อ 11 นักเรียนทำได้ถูกต้อง 14 คน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.93 ข้อ 12 นักเรียนทำได้ถูกต้อง 14 คน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.93 ข้อ 13 นักเรียนทำได้ถูกต้อง 15 คน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1 ข้อ 14 นักเรียนทำได้ถูกต้อง 15 คน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1 ข้อ 15 นักเรียนทำได้ถูกต้อง 15 คน มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 1 ข้อ 16 นักเรียนทำได้ถูกต้อง 15 คน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1 ข้อ 17 นักเรียนทำได้ถูกต้อง 12 คนมีค่าเฉลี่ย 0.80 ข้อ 18 นักเรียนทำได้ถูกต้อง 11 คน มีค่าเฉลี่ย 0.73 ข้อ 19 นักเรียนทำได้ถูกต้อง 9 คนมีค่าเฉลี่ย 0.60 ข้อ 20 นักเรียนทำได้ถูกต้อง 2 คนมีค่าเฉลี่ย 0.13

ด้านทักษะปฏิบัติ

ประเมินผลภาคปฏิบัติใช้แบบประเมินผลการบรรเลง โดยการสังเกตมี 5 เกณฑ์ คือ การนั่ง การจับไม้ตีฆ้อง ทำนองเพลง จังหวะ และ การใช้มือ มีระดับคุณภาพการวัด 3 ระดับ คือ ปฏิบัติได้ในระดับดี ได้ 2 คะแนน ปฏิบัติได้ในระดับปานกลางได้ 1 คะแนน ปฏิบัติได้ไม่ดีต้องปรับปรุงได้ 0 คะแนน มีรายละเอียดดังนี้

1. การนั่ง นักเรียนปฏิบัติทำนั่งบรรเลงได้ถูกต้องมีคะแนนเฉลี่ย 2.00 แสดงว่านักเรียนมีความเข้าใจในการปฏิบัติทำนั่งบรรเลงฆ้องวงใหญ่ได้อย่างถูกต้องตามเกณฑ์ที่กำหนด
2. การจับไม้ตี นักเรียนสามารถจับไม้ตีฆ้องได้อย่างถูกต้องมีค่าเฉลี่ย 1.93 แสดงว่านักเรียนมีความเข้าใจในการจับไม้ตีฆ้อง ได้อย่างถูกต้องตามเกณฑ์ที่กำหนด

3. ทำนองเพลง นักเรียนบรรเลงทำนองเพลงต้นเพลงฉิ่ง 2 ชั้น ได้ถูกต้องมีค่าเฉลี่ย 1.6 แสดงว่านักเรียนส่วนใหญ่บรรเลงทำนองเพลงต้นเพลงฉิ่ง 2 ชั้น ได้อย่างถูกต้องและครบถ้วนตามโน้ตเพลงที่กำหนด

4. จังหวะ นักเรียนบรรเลงเพลงต้นเพลงฉิ่ง 2 ชั้น มีจังหวะถูกต้องมีค่าเฉลี่ย 1.40 แสดงว่านักเรียนส่วนใหญ่บรรเลงทำนองเพลงต้นเพลงฉิ่ง 2 ชั้น ได้ถูกจังหวะ ตามลักษณะของเพลงไทย

5. การใช้มือ นักเรียนใช้มือในการบรรเลงเพลงต้นเพลงฉิ่ง 2 ชั้น ได้ถูกต้องมีค่าเฉลี่ย 1.53 แสดงว่านักเรียนส่วนใหญ่ใช้มือบรรเลงได้ถูกต้องตามหลักการของดนตรีไทย

กล่าวได้ว่าชุดการสอนการฝึกปฏิบัติฆ้องวงใหญ่เรื่องเพลงต้นเพลงฉิ่ง 2 ชั้น มีความถูกต้องเหมาะสมสอดคล้องกับเนื้อหาและกิจกรรมการสอนเป็นไปตามผู้วิจัยคาดหวัง

ข้อเสนอแนะ

1. การนำผลวิจัยไปใช้ ต้องศึกษาทำความเข้าใจคู่มือการใช้ชุดการสอนการฝึกปฏิบัติฆ้องวงใหญ่เรื่อง เพลงต้นเพลงฉิ่ง 2 ชั้น ให้เข้าใจชัดเจนทุกขั้นตอน

2. ผู้เรียนต้องเรียน ไปตามลำดับกิจกรรมที่กำหนดไว้และมีความตั้งใจเรียนและฝึกซ้อมอย่างสม่ำเสมอ

3. สิ่งที่ต้องเน้นมากที่สุดในการฝึกหัดฆ้องวงใหญ่เบื้องต้นคือทำนองบรรเลงและการจับไม้ตีฆ้อง ถ้าพบผู้ใดปฏิบัติไม่ถูกต้อง ต้องแก้ไขทันที ทำให้ผู้เรียนมีพื้นฐานที่ถูกต้องเพื่อการพัฒนาที่รวดเร็วยิ่งขึ้น

4. ในการเลือกเพลงมาใช้ในการฝึกหัดขั้นพื้นฐานควรเป็นเพลงที่เอื้ออำนวยในการท่องจำเช่นมีทำนองที่ซ้ำกันและไม่ยาวจนเกินไปนอกจากนั้น เพลงที่นำมาควรจะมีลูกฆ้องพื้นฐานต่าง ๆ เช่น คู่แปด คู่สี่ ตีขึ้น ตีลง เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะในการใช้มือฆ้อง และนำมาใช้กับเพลงอื่น ๆ ต่อไปได้

5. กิจกรรมต่อเพลงผู้เรียนต้องฟังทำนองเพลงจากแถบบันทึกเสียงไปพร้อมๆ กับการอ่านโน้ตเพื่อให้เข้าใจทำนองเพลงและจังหวะที่ถูกต้องก่อน ส่วนการแบ่งมือให้ดูตัวอย่างจากครูผู้สอนประกอบ

6. จัดอบรมความรู้ด้านดนตรีให้แก่ครูดนตรีในระดับมัธยมเนื่องจากในระดับมัธยมยังขาดแคลนครูดนตรี ในการสอนขั้นพื้นฐานนั้น ไม่เน้นทางด้านทักษะของผู้สอนเพียงอย่างเดียวสิ่งที่จำเป็นที่ผู้สอนควรมีได้แก่ กระบวนการเรียนการสอน จิตวิทยาการเรียนรู้ทางดนตรี การใช้นวัตกรรม หรือเทคโนโลยีเพื่อเปลี่ยนแปลงรูปแบบและวิธีการสอนให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับชุดการสอน ในสายคนตรีไทยและสากลทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ เพราะชุดการสอนมีความสมบูรณ์และยืดหยุ่นในตัวเอง ประกอบกับสิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียนการสอนมีมากทำให้การเรียนการสอนประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
2. ควรมีการสร้างชุดการสอนโดยใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษาเช่น วิดีทัศน์ คอมพิวเตอร์ เป็นการอำนวยความสะดวกแก่ผู้สอนและทำให้ผู้เรียนสามารถรับรู้ได้ดีกว่าการเรียนจากครูเพียงอย่างเดียว

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ. (2538). หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กาญจนา อินทรสุวานนท์. (2526). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องเพลงพื้นบ้านภาคกลาง. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ชัยรงค์ พรหมวงศ์ และคนอื่น ๆ. (2523). เทคโนโลยีและสื่อการศึกษา เล่มที่ 3 หน่วยที่ 11-15. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์อมรินทร์การพิมพ์.
- ณรุทธ์ สุทนต์จิตต์. (2537). กิจกรรมดนตรีสำหรับครู. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดวงเดือน คุปต์คาร. (2541). การศึกษาประสิทธิภาพชุดการสอนเรื่องสาระของทำนองเพลงไทย ผ่านทักษะการขับร้อง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาดนตรี บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ชนิด อยู่โพธิ์. (2523). เครื่องดนตรีไทย พร้อมด้วย ตำนานการผสมวงมโหรี ปี่พาทย์และเครื่องสาย. กรุงเทพมหานคร: กรมศิลปากร.
- นิกร จันทสร. (2540). ศึกษาในเพลงเดี่ยวกราวห้องวงใหญ่. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- บุญชม ศรีสะอาด. (มปป). การพัฒนาการสอน. อัดสำเนา.
- ประหยัด จิระวงศ์. (2522). เทคโนโลยีทางการสอน. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์อักษรวัฒนา.
- พรรณี ช.เจนจิต. (2528). จิตวิทยาการเรียนการสอน. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: อมรินทร์การพิมพ์.
- เพชรสุดา ภูมิพันธุ์. (2533). การสร้างชุดจุดบทเรื่องการสีซอดัง วิชาปฏิบัติเครื่องสายไทย 1 สำหรับนักศึกษาวิชาเอกดนตรีศึกษาในวิทยาลัยครูบุรีรัมย์. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษามหาบัณฑิต, วิชาเอกอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- เพทาย บุญประคอง. (2540). การสร้างบทเรียนเทป โทรทัศน์ ประกอบการสอนวิชาดนตรี เรื่องการฝึกปฏิบัติเป่าลุ่ยไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สำนักงานประถมศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, วิชาเอกประถมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

- มนตรี ตราโมท. (2538). ดนตรีไทย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมชिरาษ. (2537). เอกสารการสอนชุดวิชาสถิติ วิจัยและการประเมินผลการศึกษา หน่วยที่ 9-15 (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมชिरาษ.
- รังสี เกษมสุข. (2531). การสร้างบทเรียนเทป โทรทัศน์ ประกอบการสอนวิชาดนตรี เรื่อง ลักษณะของเสียง การประสมวงของเครื่องดนตรีไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- สมศักดิ์ พนเสาวภาคย์. (2541). การศึกษาเพื่อพัฒนาการสอนการฝึกปฏิบัติฆ้องวงใหญ่ เรื่องเพลงโหมโรงร่มเกล้า. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาดนตรี บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล
- สังัด ภูเขาทอง. (2532). การดนตรีไทยและการเข้าสู่ดนตรีไทย. กรุงเทพมหานคร: เรือนแก้วการพิมพ์
- สุกรี เจริญสุข. (2539). เอกสารประกอบการสอนวิชาสุนทรียศาสตร์ของดนตรี. นครปฐม: สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาวิชาการดนตรี บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สุมานัน รุ่งเรืองธรรม. (2526). กลวิธีการสอน. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เสวี เข็มเปี่ยม. (2531). เปรียบเทียบผลการเรียนวิชาดนตรีไทย เรื่อง การตั้งฆ้องวงใหญ่ โดยใช้บทเรียน โมดูลกับการเรียนปกติ. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- เสาวนีย์ สีจามบัณฑิต. (2538). เทคโนโลยีทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- หาญชัย สงวนให้ และวิจิตร กาญจนรัตน์. (2525). หลักการสอนและการเตรียมประสบการณ์ภาคปฏิบัติ. (พิมพ์ครั้งที่ 3). ม.ป.ท.
- อุดม อรุณรัตน์. (ม.ป.ป.). ดุริยางคตรีจากพระพุทธรศาสนา. นครปฐม: อักษรศาสตร์มหาวิทยาลัยศิลปากร

ภาคผนวก ก

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

1. ศาสตราจารย์อุดม อรุณรัตน์
อาจารย์ประจำวิทยาลัยภูมิพลสังคีต มหาวิทยาลัยมหิดล
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์อนรรฆ จรรย์ยานนท์
อาจารย์ประจำวิทยาลัยภูมิพลสังคีต มหาวิทยาลัยมหิดล
3. อาจารย์สนอง กลิ่งพระศรี
อาจารย์ประจำวิทยาลัยภูมิพลสังคีต มหาวิทยาลัยมหิดล
4. อาจารย์พินิจ นายสุวรรณ
ผู้เชี่ยวชาญดนตรีไทยประจำวิทยาลัยภูมิพลสังคีต มหาวิทยาลัยมหิดล
5. อาจารย์นิกร จันทศร
อาจารย์ประจำภาควิชาดุริยางค์ไทย คณะศิลปกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
6. รองศาสตราจารย์ วิราพร พงศ์อาจารย์
อาจารย์ประจำโปรแกรมวิชาวัดผลการศึกษา
สถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม

ภาคผนวก ข

แบบตรวจสอบคุณภาพชุดการสอน

**แบบตรวจสอบคุณภาพชุดการสอน
การฝึกปฏิบัติห้องวงใหญ่ เรื่องเพลงต้นเพลงถึง 2 ชั้น**

คำชี้แจง แบบตรวจสอบคุณภาพชุดการสอนนี้ มีจุดประสงค์เพื่อสอบถามความคิดเห็นของข้อความที่มีต่อชุดการสอนการฝึกปฏิบัติห้องวงใหญ่ เรื่องเพลงต้นเพลงถึง 2 ชั้น เพื่อนำไปพิจารณาคุณภาพของชุดการสอน กรุณาตอบตามสภาพความเป็นจริง โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องให้ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. กำหนดจุดประสงค์มีความชัดเจน ครอบคลุมเนื้อหา และเป็นประโยชน์ในการเรียนการสอน					
2. จุดประสงค์ที่กำหนดขึ้นเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของผู้เรียน และสามารถปฏิบัติตามได้					
3. เนื้อหา มีความสมบูรณ์และถูกต้อง เหมาะกับระดับชั้น และเวลาในการสอน					
4. เนื้อหาแต่ละหัวข้อมีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกัน					
5. เนื้อหา มีความถูกต้องตามหลักดนตรีไทย					
6. กิจกรรมการเรียนการสอนมีความต่อเนื่อง สอดคล้องกับเนื้อหา และ จุดประสงค์					
7. กิจกรรมการเรียนการสอนมีหลายรูปแบบ ทำให้ผู้เรียนได้ความรู้และทักษะทางด้านดนตรีควบคู่กันไป					
8. นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆทำให้เกิดการเรียนรู้อย่างครบถ้วน					
9. สื่อการสอนเหมาะกับกิจกรรมการเรียนการสอน					
10. สื่อการสอนที่นำมาใช้ช่วยให้ผู้เรียนมีความเข้าใจสอดคล้องกับจุดประสงค์ เนื้อหา และกิจกรรมการเรียนการสอน					

ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
11. สื่อการสอนมีความเหมาะสมกับจำนวนและวุฒิภาวะของผู้เรียน					
12. การเรียนโดยใช้ชุดการสอนการฝึกปฏิบัติห้องวงใหญ่มีความแตกต่างจากการเรียนการสอนแบบเดิม					
13. วิธีดำเนินการสอนเหมาะกับเนื้อหา					
14. เวลาที่ใช้ในการเรียนการสอนเหมาะสมกับกิจกรรม					
15. การเรียนโดยใช้ชุดการสอนการฝึกปฏิบัติห้องวงใหญ่ นักเรียนได้ความรู้ทางด้านดนตรีมากขึ้น					
16. การประเมินผลมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์เนื้อหา กิจกรรมและสื่อการเรียน					
17. เวลาที่ใช้ในการประเมินผลทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ มีความเหมาะสม					
18. การประเมินผลระหว่างเรียนและหลังเรียนสอดคล้องกับจุดประสงค์และเนื้อหา					
19. แบบประเมินภาคปฏิบัติมีความเหมาะสม					
20. ภาษาที่ใช้เข้าใจง่ายและชัดเจน					

หมายเหตุ

ลงชื่อ

ผู้ประเมิน

ภาคผนวก ค

ตารางแสดงคุณภาพของชุดการสอน

ตารางที่ 16 แสดงคะแนนคุณภาพของชุดการสอน

ข้อที่	N	ΣX	\bar{X}
1	5	20	4
2	5	20	4
3	5	20	4
4	5	20	4
5	5	25	5
6	5	19	3.8
7	5	16	3.2
8	5	18	3.6
9	5	18	3.6
10	5	19	3.8
11	5	18	3.6
12	5	20	4
13	5	19	3.8
14	5	19	3.8
15	5	23	4.6
16	5	19	3.8
17	5	18	3.6
18	5	19	3.8
19	5	19	3.8
20	5	19	3.8

ภาคผนวก ง

ชุดการสอนการฝึกปฏิบัติห้องวงใหญ่ เรื่องเพลงต้นเพลงตั้ง 2 ชั้น

ชุดการสอนการฝึกปฏิบัติห้องวงใหญ่
เรื่อง
เพลงต้นเพลงนึ่ง 2 ชั้น

หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาดนตรี แขนงวิชาดนตรีศึกษา
วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล

Copyright © 2544 by Mahidol University

ชุดการสอนห้องวงใหญ่ เพลงต้นเพลงฉิ่ง 2 ชั้น

วิชา ปฏิบัติดนตรีไทย

เวลา 8 คาบ

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

(จำนวน 4 ครั้ง)

หลักการและเหตุผล

การเรียนดนตรีไทยนั้น โดยหลักการแล้ว เครื่องดนตรีที่ควรฝึกเป็นอย่างแรกคือ ห้องวงใหญ่ สังกัดได้จากการไหว้ครูดนตรีไทย จะมีการจับมือห้องประกอบด้วยทุกครั้งไป สาเหตุที่ต้องให้ความสำคัญกับห้องวงใหญ่อย่างมากในการเรียนดนตรีไทยนั้น เป็นเพราะว่า ห้องวงใหญ่มีการดำเนินทำนองจาว ๆ ทำให้ท่องจำได้ง่ายกว่าทางของระนาดเอก หรือระนาดทุ้ม โดยทั้งนี้ผู้ที่เป็นนักดนตรีต้องมีความแตกฉานในการแปรทำนองจากลูกฆ้อง เป็นทำนองของเครื่องดนตรีที่ตนเองบรรเลงอยู่เป็นอย่างดี เครื่องดนตรีแต่ละชนิดต่างก็มีรูปแบบของการบรรเลงที่แตกต่างกันออกไป ดังที่กล่าวมาข้างต้นนี้จะเห็นได้ว่า นักดนตรีที่มีความสามารถบรรเลงห้องวงใหญ่ได้อย่างดีนั้นสามารถจำเพลงได้อย่างแม่นยำกว่าผู้ที่ไม่สามารถบรรเลงห้องได้

ในสมัยโบราณ การเรียนปี่พาทย์จะเป็นในลักษณะของการถ่ายทอดจากครูไปยังศิษย์ โดยการต่อเพลงคือ ครูเป็นผู้ทำให้อุและให้ลูกศิษย์ทำตาม เพลงที่ต่อให้ในช่วงแรกจะใช้เพลงสาธุการ ซึ่งถือว่าเป็นเพลงครู และมีมือฆ้องที่ค่อนข้างครบถ้วน กล่าวกันว่าถ้าสามารถบรรเลงเพลงสาธุการได้แล้วสามารถบรรเลงเพลงอื่นได้โดยง่าย

ในปัจจุบัน ดนตรีไทยได้แผ่ขยายเข้ามาในระบบการศึกษาของไทย โดยจัดให้มีการเรียนการสอนตั้งแต่ในระดับประถมศึกษา ไปจนถึงระดับอุดมศึกษา ในการเรียนการสอนในโรงเรียนนั้น ส่วนใหญ่จะยึดวิธีการสอนแบบโบราณเสียเป็นส่วนใหญ่ กล่าวคือการสอนโดยการต่อเพลง รวมทั้งมีการใช้โน้ตเข้ามาช่วยในการสอน ทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตามการเรียนการสอนในลักษณะนี้มุ่งเน้นเพื่อให้เด็กบรรเลงได้เพียงเท่านั้น แต่เด็กที่เรียนโดยวิธีนี้ส่วนใหญ่ไม่เข้าใจในเรื่องของสาระทางดนตรีเท่าใดนัก หรืออาจเข้าใจแต่ต้องใช้เวลาานาน

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาการสร้างชุดการสอน ฝึกปฏิบัติห้องวงใหญ่ เรื่องเพลงต้นเพลงฉิ่ง 2 ชั้น เนื่องจากเป็นเพลงที่เหมาะสมแก่การฝึกหัดแก่ผู้เรียนดนตรีไทย กล่าวคือ เป็นเพลงที่ไม่ยาวจนเกินไปนักและมีทำนองเพลงที่เหมือนกันในช่วงทำยของท่อน 1 และ ท่อน 2 ทำให้ผู้เรียนสามารถท่องจำเพลงได้ง่ายขึ้น อีกทั้งยังเป็นการเสริมสร้างกำลังใจและทัศนคติที่ดีต่อการเรียนดนตรีไทยอีกทางหนึ่ง ในชุดการสอนที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นได้มีการแทรกกิจกรรมต่างๆ เข้าไปในการเรียนการสอนเพื่อไม่ให้เด็กที่เรียนเกิดความเบื่อหน่าย ทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

เป้าหมาย

การสร้างชุดการสอนฝึกปฏิบัติห้องวงใหญ่ เรื่อง เพลงต้นเพลงฉิ่ง 2 ชั้น จัดทำขึ้นสำหรับการเรียนการสอนวิชาปฏิบัติดนตรีไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมปีที่ 3 สังกัดกรมสามัญศึกษา เพื่อเป็นการสร้างประสิทธิภาพในการสอนด้วยความรู้ ทักษะรวมทั้งทัศนคติที่ดีต่อการเรียนห้องวงใหญ่และปี่พาทย์

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

1. ส่งเสริมความรู้ ความสามารถและความถนัดทางดนตรีไทย
2. เพื่อให้นักเรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจ ในหลักการบรรเลงและปฏิบัติจนเกิดทักษะ
3. เพื่อให้นักเรียนนำหลักการที่ได้เป็นพื้นฐาน ในการฝึกหัดเครื่องดนตรีชิ้นต่อไป
4. เพื่อให้ความรู้ด้านสาระทางดนตรีและทักษะการปฏิบัติดนตรีไทยพร้อม ๆ กัน
5. ปลุกฝังให้นักเรียนเกิดความรักและหวงแหนในดนตรีไทย

จุดประสงค์เฉพาะ

1. อธิบายทำนองบรรเลงและวิธีจับไม้ฆ้องได้อย่างถูกต้อง
2. สามารถบรรเลงห้องวงใหญ่ขึ้นพื้นฐานทั้ง 6 รูปแบบได้
3. อธิบายประวัติของเพลงต้นเพลงฉิ่งได้
4. อธิบายลักษณะการบรรเลงเพลงต้นเพลงฉิ่ง 2 ชั้น ได้
5. อธิบายศัพท์สังคีตที่มีอยู่ในเพลงต้นเพลงฉิ่ง 2 ชั้น ได้
6. บรรเลงเพลงต้นเพลงฉิ่ง 2 ชั้น ได้อย่างถูกต้องตามแบบแผน
7. ตั้งใจฟังเพลงต้นเพลงฉิ่งได้อย่างสม่ำเสมอ

ระยะเวลาที่ใช้เรียน

ชุดการสอนฝึกปฏิบัติห้องวงใหญ่ เรื่อง เพลงต้นเพลงฉิ่ง 2 ชั้น ใช้เวลาเรียน 8 คาบ

เนื้อหา

การฝึกขั้นพื้นฐานในการบรรเลงห้องวงใหญ่ เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาการเรียนที่รวดเร็วยิ่งขึ้น

เพลงต้นเพลงฉิ่ง 2 ชั้น ศึกษาทำนองเพลง ประวัติและที่มาของเพลง รูปแบบของทำนองเพลงและรูปแบบของจังหวะ นอกจากนี้ยังได้ศึกษาศัพท์สังคีตที่ใช้ในเพลงด้วย

การวัดผลและประเมินผล

1. ชุดการสอน การฝึกปฏิบัติมือองวงใหญ่ เน้นชุดการสอนที่มุ่งให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติไปพร้อมๆ กัน เพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้ด้านดนตรีอย่างครบถ้วนจึงกำหนดการวัดผลไว้ 2 ด้าน และกำหนดค่าน้ำหนักคะแนนของการวัดเป็นค่าร้อยละ ดังนี้

1.1 ภาคทฤษฎี ร้อยละ 30

1.2 ภาคปฏิบัติ ร้อยละ 70

2. แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนใช้ชุดเดียวกัน

คู่มือครู คำชี้แจงสำหรับครู

1. อ่านคู่มือฉบับนี้เพื่อเตรียมบทเรียนและสื่อการสอนไว้ล่วงหน้าให้ครบ
2. อ่านชุดการสอนเพื่อทำความเข้าใจโดยละเอียดล่วงหน้า
3. จัดเตรียมใบความรู้ ใบงาน แบบทดสอบ และกระดาษคำตอบตามจำนวนนักเรียนให้พร้อมก่อนเข้าสอน
4. สํารวจสื่อการสอนให้พร้อมก่อนเข้าสอน
5. เมื่อสอนเสร็จ โปรดเก็บสื่อการสอนไว้ตามช่องเดิมที่กำหนดไว้
6. เวลาที่สอนอาจยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสม
7. ขณะที่นักเรียนทุกกลุ่มประกอบกิจกรรม ครูไม่ควรพูดเสียงดังจนเกินไป ควรพูดด้วยเป็นรายบุคคลหรือรายกลุ่ม
8. ขณะที่นักเรียนทุกกลุ่มประกอบกิจกรรมครูควรดูการทำงานของนักเรียนอย่างใกล้ชิด หากนักเรียนคนใดหรือกลุ่มใดมีปัญหา ครูจะได้อุปถัมภ์ช่วยเหลือทันที
9. ก่อนการสอน ถ้าเป็นการสอนครั้งแรก ครูต้องชี้แจงให้นักเรียนรู้เกี่ยวกับบทบาทของนักเรียนในการใช้ชุดการสอน ดังรายละเอียดต่อไปนี้
 1. อ่านคำสั่งหรือคำชี้แจงและปฏิบัติตามขั้นตอนอย่างระมัดระวัง
 2. พยายามตอบคำถามหรืออภิปรายอย่างสุดความสามารถ คำถามที่ปรากฏไว้ในชุดการสอนไม่ใช่ข้อสอบ แต่เป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้
 3. นักเรียนต้องตั้งใจปฏิบัติตาม อภิปรายอย่างจริงจัง
 4. เนื่องจากกิจกรรมมีเวลาจำกัด นักเรียนจึงต้องตั้งใจทำให้เสร็จอย่างรวดเร็ว

กำหนดการสอน

ระยะเวลา	กิจกรรม	ลักษณะกลุ่ม
100 (นาที)	แผนการสอนหน่วยที่ 1 เรื่องพื้นฐานการบรรเลงฆ้องวงใหญ่	
(10)	ทดสอบก่อนเรียน	รายบุคคล
(5)	ศึกษาใบความรู้เรื่องประวัติและส่วนประกอบของฆ้องวงใหญ่	รายบุคคล
(5)	ศึกษาใบงาน เรื่อง ประวัติและส่วนประกอบของฆ้องวงใหญ่	รายบุคคล
(5)	ศึกษาใบความรู้เรื่องศัพท์สังคีตคำว่า คุ้ม กรอ	กลุ่มย่อย
(5)	ศึกษาใบความรู้เรื่องการจับไม้และการนั่งบรรเลงฆ้องและฝึกปฏิบัติการจับไม้	รายบุคคล
(5)	ศึกษาใบความรู้เรื่องการอ่านโน้ตเพลงไทย	รายบุคคล
(50)	ฝึกปฏิบัติพื้นฐานการบรรเลงฆ้องวงใหญ่	กลุ่มใหญ่
(15)	ประเมินการบรรเลง	รายบุคคล

ระยะเวลา	กิจกรรม	ลักษณะกลุ่ม
100 (นาที)	แผนการสอนหน่วยที่ 2 เรื่อง การปฏิบัติฆ้องวงใหญ่ เพลงต้น เพลงฉิ่ง 2 ชั้น ท่อน 1	
(10)	ทบทวนพื้นฐานการบรรเลงฆ้องวงใหญ่	กลุ่มใหญ่
(5)	ศึกษาใบความรู้เรื่องศัพท์สังคีต คำว่า 2 ชั้น และ ลูกท่า	รายบุคคล
(5)	ศึกษาใบความรู้เรื่องประวัติและที่มาเพลงต้นเพลงฉิ่ง	รายบุคคล
(5)	ศึกษาใบงาน เรื่อง ศัพท์สังคีต	กลุ่มย่อย
(5)	ฟังเพลงต้นเพลงฉิ่ง 2 ชั้น(รวมวง) และลูกฆ้อง ท่อน 1	กลุ่มใหญ่
(50)	ศึกษาโน้ตเพลงและฝึกปฏิบัติเพลงต้นเพลงฉิ่ง 2 ชั้น ท่อนที่ 1	กลุ่มใหญ่
(5)	ทดสอบระหว่างเรียนเรื่อง การปฏิบัติฆ้องวงใหญ่ขั้นพื้นฐาน และเพลงต้นเพลงฉิ่ง 2 ชั้นท่อน 1	รายบุคคล
(15)	ประเมินผลการบรรเลง เพลงต้นเพลงฉิ่ง 2 ชั้น ท่อน 1	รายบุคคล

ระยะเวลา	กิจกรรม	ลักษณะกลุ่ม
100 (นาที)	แผนการสอนหน่วยที่ 3 เรื่อง การปฏิบัติฆ้องวงใหญ่	
	เพลงต้นเพลงฉิ่ง 2 ชั้น ท่อน 2	
(15)	ทบทวนพื้นฐานและการบรรเลงเพลงต้นเพลงฉิ่ง 2 ชั้น	กลุ่มใหญ่
	ท่อน 1	
(5)	ศึกษาไปความรู้เรื่องลักษณะการบรรเลง เพลงต้นเพลงฉิ่ง	รายบุคคล
	2 ชั้นและลูกตกของเพลง	กลุ่มย่อย
(5)	ศึกษาไปงานเรื่องลูกตก	กลุ่มใหญ่
(5)	เปิดเทปเพลงต้นเพลงฉิ่ง 2 ชั้น ท่อน 2 (เนื้อร้อง)	กลุ่มใหญ่
(50)	ศึกษาโน้ตเพลงและฝึกปฏิบัติเพลงต้นเพลงฉิ่งท่อน 2	กลุ่มใหญ่
(15)	ประเมินการบรรเลงเพลงต้นเพลงฉิ่ง 2 ชั้น ท่อน 2	รายบุคคล
(5)	ศึกษาและท่องจำโน้ตหน้าทับปรบไ้ 2 ชั้น	กลุ่มใหญ่

ระยะเวลา	กิจกรรม	ลักษณะกลุ่ม
100 (นาที)	แผนการสอนหน่วยที่ 4 เรื่องการปฏิบัติฆ้องวงใหญ่เพลงต้น	
	เพลงฉิ่ง 2 ชั้น	
(5)	ฟังหน้าทับปรบไ้ 2 ชั้นร่วมกับการบรรเลงเพลงต้นเพลงฉิ่ง 2	กลุ่มใหญ่
	ชั้น แบบรวมวง	
(5)	ศึกษาไปความรู้ เรื่องที่มาและลักษณะการบรรเลงของหน้าทับ	รายบุคคล
	ปรบไ้ 2 ชั้น	กลุ่มย่อย
(5)	ศึกษาไปงานเรื่อง หน้าทับปรบไ้ 2 ชั้น	กลุ่มใหญ่
(10)	ศึกษาแผนภูมิโน้ตหน้าทับปรบไ้ 2 ชั้น ประกอบกับโน้ต เพลง	กลุ่มใหญ่
	ต้นเพลงฉิ่ง 2 ชั้น	
(5)	ทดสอบระหว่างเรียนเรื่องเพลงต้นเพลงฉิ่ง 2 ชั้นท่อน 2 และ	รายบุคคล
	หน้าทับปรบไ้ 2 ชั้น	
(25)	ทบทวนการบรรเลงเพลงต้นเพลงฉิ่ง 2 ชั้น	กลุ่มใหญ่
(35)	ประเมินการบรรเลงเพลงต้นเพลงฉิ่ง 2 ชั้น	รายบุคคล
(10)	ทดสอบหลังเรียน	รายบุคคล

แผนการสอนหน่วยที่ 1

เรื่องพื้นฐานการบรรเลงฆ้องวงใหญ่

เวลา 2 คาบ (100 นาที)

จุดมุ่งหมายของการเรียน

1. นักเรียนสามารถอธิบายประวัติความเป็นมาของฆ้องวงใหญ่ได้
2. นักเรียนสามารถอธิบายส่วนประกอบของฆ้องวงใหญ่ได้
3. นักเรียนสามารถอธิบายการจับไม้ฆ้องและทำนองบรรเลงได้
4. นักเรียนสามารถบรรเลงแบบฝึกที่กำหนดไว้ได้อย่างถูกต้อง
5. นักเรียนสามารถอธิบายความหมายของศัพท์สังคีต คำว่า คู่ กรอ ได้ถูกต้อง

ความคิดรวบยอด

ฆ้องวงใหญ่ เป็นเครื่องดนตรีไทย ประเภทเครื่องตี ที่ทำจากโลหะและเป็นเครื่องดนตรีที่ใช้ดำเนินทำนองหลักหรือเนื้อเพลง

เนื้อหา

1. ประวัติฆ้องวงใหญ่
2. ส่วนประกอบของฆ้องวงใหญ่
3. หลักการบรรเลงฆ้องวงใหญ่ขั้นพื้นฐาน

กิจกรรมการเรียนการสอน

ในแผนการสอนหน่วยนี้ ประกอบด้วยกิจกรรมการเรียนการสอน 8 กิจกรรม

1. ทดสอบก่อนเรียนและฟังเสียงฆ้องวงใหญ่
2. ศึกษาใบความรู้เรื่องประวัติและส่วนประกอบฆ้องวงใหญ่
3. ศึกษาใบงานเรื่องประวัติและส่วนประกอบฆ้องวงใหญ่
4. ศึกษาใบความรู้ ศัพท์สังคีต คำว่า คู่ กรอ
5. ศึกษาใบความรู้เรื่องการจับไม้และทำนองบรรเลง
6. ศึกษาใบความรู้เรื่องการอ่านโน้ต
7. ศึกษาปฏิบัติพื้นฐานการบรรเลงฆ้อง
8. ประเมินการบรรเลง

กิจกรรมที่ 1

ทดสอบก่อนเรียนและฟังเสียงร้องวงใหญ่ (10 นาที)

ลำดับขั้นการดำเนินกิจกรรม

1. นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน
2. ครูและนักเรียนสนทนาถึงเครื่องดนตรีไทยที่นักเรียนรู้จักและสนทนาเรื่องร้องวงใหญ่
3. นักเรียนฟังเสียงร้องวงใหญ่จากแถบบันทึกเสียง

กิจกรรมที่ 2

ศึกษาใบความรู้เรื่อง ประวัติและส่วนประกอบของร้องวงใหญ่ (5 นาที)

ลำดับขั้นการดำเนินกิจกรรม

1. แจกใบความรู้เรื่องประวัติและส่วนประกอบของร้องวงใหญ่ โดยให้นักเรียนทุกคนอ่านในใจ

กิจกรรมที่ 3

ศึกษาใบงานเรื่อง ประวัติและส่วนประกอบของร้องวงใหญ่ (5 นาที)

ลำดับขั้นการดำเนินกิจกรรม

1. แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 2 คน ศึกษาคำถามจากใบงานและสรุปผล

กิจกรรมที่ 4

ศึกษาใบความรู้ เรื่องศัพท์สังคีต คำว่า คู่ กรอ (5 นาที)

ลำดับขั้นการดำเนินกิจกรรม

1. แจกใบความรู้เรื่องศัพท์สังคีต คำว่า คู่ กรอ แล้วให้นักเรียนทุกคนอ่านในใจ

กิจกรรมที่ 5

ศึกษาใบความรู้ เรื่อง การจับไม้ฆ้องและการนั่งบรรเลงฆ้อง (5 นาที)

ลำดับขั้นการดำเนินกิจกรรม

1. ครูแจกใบความรู้เรื่องการจับไม้ฆ้อง และทำนั่งในการบรรเลงฆ้อง โดยให้ทุกคนอ่านในใจ
2. ครูให้นักเรียนปฏิบัติการจับไม้ฆ้อง และนั่งบรรเลง โดยศึกษาจากใบความรู้ที่ให้ไป และมีครูคอยแนะนำ

กิจกรรมที่ 6

ศึกษาใบความรู้เรื่องการอ่านโน้ตเพลงไทย (5 นาที)

ลำดับขั้นการดำเนินกิจกรรม

1. ครูแจกใบความรู้เรื่อง การอ่านโน้ตเพลงไทย โดยให้ทุกคนอ่านในใจ
2. ครูแจกโน้ตเพลงพื้นฐานการบรรเลงฆ้องวงใหญ่ แล้วฝึกให้นักเรียนอ่านโน้ต โดยครูอ่านนำแล้วให้นักเรียนอ่านตาม พร้อมกับตีฉิ่งกำกับจนครบทั้ง 6 แบบฝึกหัด

กิจกรรมที่ 7

ฝึกปฏิบัติพื้นฐานการบรรเลงฆ้องวงใหญ่ (50 นาที)

ลำดับขั้นการดำเนินกิจกรรม

1. ครูวาดแผนภูมิฆ้องวงใหญ่ พร้อมทั้งมีโน้ตกำกับบนลูกฆ้องแต่ละลูกให้นักเรียนดู และให้นักเรียนเขียน โน้ตลงบนลูกฆ้องของตนเองตามแผนภูมิ
2. ครูอ่านโน้ตบนลูกฆ้อง เริ่มจากลูกทวนถึงลูกยอด และจากลูกยอด ถึงลูกทวนพร้อมทั้งให้นักเรียนออกเสียงตาม
3. ครูสาธิตการบรรเลงแบบฝึกที่ 1 แล้วให้นักเรียนปฏิบัติตาม จนครบทั้ง 6 แบบฝึก
4. ครูให้นักเรียนทบทวนแบบฝึกทั้ง 6 แบบฝึก จนเกิดความชำนาญ โดยมีครูตีฉิ่งกำกับจังหวะตามด้วย

กิจกรรมที่ 8

ประเมินการบรรเลง (15 นาที)

ลำดับขั้นการดำเนินกิจกรรม

1. ครูให้นักเรียนบรรเลงแบบฝึกหัดทั้ง 6 แบบฝึกทีละคน
2. ครูประเมินผลการบรรเลงโดยการสังเกตและตั้งน้ิ่งประกอบ

สื่อการสอน

ในแผนการสอนหน่วยที่ 1 นี้ ประกอบด้วยกิจกรรม 8 กิจกรรม มีสื่อการสอน 9 ซอง คือ

- ซอง 1.1 แบบทดสอบก่อนเรียนและเทพการไล่เสียงฆ้องวงใหญ่
- ซอง 1.2 ใบความรู้เรื่องประวัติและส่วนประกอบของฆ้องวงใหญ่
- ซอง 1.3 ใบงาน เรื่อง ประวัติและส่วนประกอบของฆ้องวงใหญ่
- ซอง 1.4 ใบความรู้ เรื่อง ศัพท์สังคิต คำว่า คู่ กรอ
- ซอง 1.5 ใบความรู้เรื่องการจับไม้และทำนั่งบรรเลง
- ซอง 1.6 ใบความรู้เรื่องการอ่านโน้ตเพลงไทย
- ซอง 1.7 แผนภูมิรูปฆ้องวงใหญ่ พร้อมโน้ตประกอบ
- ซอง 1.8 แผนภูมิแบบฝึกพื้นฐานการบรรเลงฆ้องทั้ง 5 แบบฝึกหัด
- ซอง 1.9 แบบประเมินการบรรเลงฆ้องวงใหญ่
 - ฆ้องวงใหญ่
 - ฉิ่ง

ใบความรู้ เรื่อง ประวัติและส่วนประกอบของฆ้องวงใหญ่

ฆ้องวงใหญ่ เป็นเครื่องดนตรีประเภทเครื่องตี ลูกฆ้องรูปร่างคล้ายฉาบ คือ มีปุ่มตรงกลาง และมีฐานแผ่ออกไปโดยรอบ ลูกฆ้องทำด้วยโลหะผสมระหว่างทองแดงกับดีบุก โดยใช้ทองแดงมากกว่าดีบุกเล็กน้อย ฆ้องวงใหญ่มีวิวัฒนาการมาจากฆ้องชนิดต่างๆ ดังต่อไปนี้ ตามลำดับ

1. ฆ้องกระแต เป็นฆ้องขนาดเล็กห้อยแขวนกับไม้ยาวประมาณ 1 คืบ ใช้สำหรับถือ
2. ฆ้องโหม่ง มีขนาดใหญ่กว่าฆ้องเหม่ง ในสมัยก่อนใช้ตีบอกเวลา
3. ฆ้องคู่ คือฆ้อง 2 ใบ ใบหนึ่งเสียงสูงใบหนึ่งเสียงต่ำ มีขนาดเท่าฆ้องกระแต
4. ฆ้องราง ฐานฆ้องตรง ผูกลูกฆ้องเรียงตามลำดับจากเสียงต่ำ ไปหาเสียงสูง มี 7 ลูก

ฆ้อง เป็นเครื่องดนตรีที่เกิดขึ้นมานานแล้วตั้งแต่ครั้งก่อนสมัยสุโขทัย ตามหลักฐานที่ปรากฏในไตรภูมิพระร่วงว่า “... ตางคนตีกลอง ตีพาทฆ้อง ...” แสดงให้เห็นว่าในดินแดนแถบนี้แต่ครั้งสมัยสุโขทัยหรือก่อนหน้านั้น ได้ใช้ฆ้องเป็นเครื่องดนตรีมาแล้ว

ฆ้องวงใหญ่ มีส่วนประกอบที่สำคัญ 2 ส่วน คือ

1. ลูกฆ้อง ทำด้วยโลหะผสมระหว่างทองแดงกับดีบุกเท่านั้น อัตราส่วนที่ใช้ จะใช้ทองแดงมากกว่าดีบุกเล็กน้อย เมื่อได้สัดส่วนตามที่ต้องการแล้วจึงนำมาหลอมในเบ้าหลอมจนเนื้อโลหะละลายได้ที่ ต่อจากนั้นจึงเทลงบนเบ้าดินที่เตรียมไว้ เรียกว่า “ดินงัน” แล้วจึงนำไปตีให้มีลักษณะเป็นฐานแผ่ออกไปโดยรอบ เป็นรูปวงกลมเรียกว่า “ฉัตรนอน” มีปุ่มตรงกลางเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 6 นิ้ว ขอบโดยรอบหักงุ้มลงมาเรียกว่า “ฉัตรตั้ง” เจาะรูที่ฉัตรข้างละ 2 รู เพื่อร้อยเส้นหนังวัวตีเกลียว

2. ฐานฆ้อง มีส่วนประกอบดังต่อไปนี้

- 2.1 หวายโป่งจำนวน 4 เส้น ความยาว $56 \frac{1}{2}$ นิ้วรอบหวาย $4 \frac{1}{2}$ นิ้ว โด้งเป็นรูปฝักมะขามหรือวงแหวน ด้านบน 2 เส้น ส่วนด้านล่างจะเชื่อมด้วยสะพานฆ้องอีก 2 เส้น
- 2.2 ลูกมะหวด มีเส้นผ่าศูนย์กลาง 1 นิ้ว สูง $7 \frac{1}{2}$ นิ้ว มีหน้าที่เชื่อมหวายด้านบนและด้านล่างเข้าด้วยกัน
- 2.3 โขนฆ้อง ทำด้วยไม้เนื้อแข็ง เป็นตัวเชื่อมส่วนบนของหวาย 2 เส้น ทั้งหัวและท้าย

2.4 รังผึ้งมีลักษณะกลม ๆ ขาว ๆ คล้ายตะเกียบ ปลายทั้งสองข้างจะเหลา เป็นรูปปากฉลามเพื่อที่มลงในลูกมะหวด ประโยชน์ของรังผึ้งคือ เมื่อนำลูกผึ้งมลงในร้านผึ้ง จะทำให้ร้านผึ้งไม่บีบตัวเขาหากัน รังผึ้งยาวประมาณ 7 นิ้ว

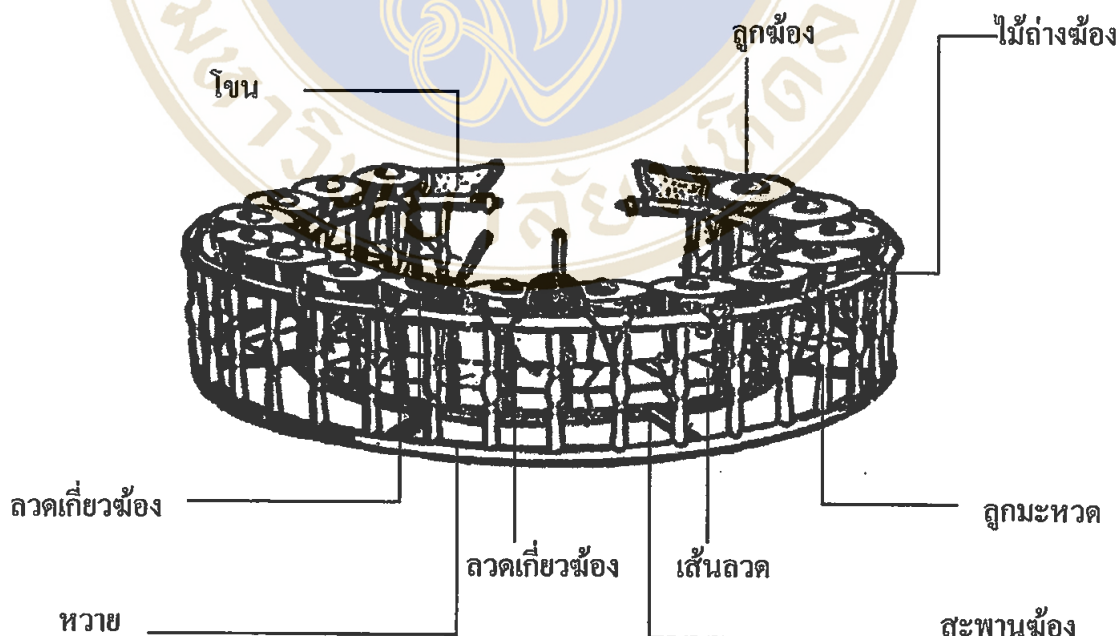
2.5 เส้นลวด (สมัยโบราณใช้ไม้ไผ่) 2 เส้นใช้ร้อยหนังผูกลูกผึ้ง

2.6 ไม้ถ่างผึ้ง เป็น ไม้ผ่าซีกหนา 3 อัน ระยะห่างของลูกผึ้ง 4 ลูก ต่อ 1 อัน มีลักษณะแบนตรง ตรงปลายจะบากไว้ทั้งสองข้าง เพื่อยันหาวทั้งสองข้างไม่ให้บีบตัวเข้าหากัน และไว้เป็นที่สังเกตตำแหน่งต่าง ๆ ของลูกผึ้งในขณะที่บรรจุลง มีความยาวประมาณ 6 นิ้ว

2.7 สะพานผึ้ง ทำมาจากไม้เนื้อแข็ง ยาว 7 นิ้ว หนา 1 1/2 นิ้ว จำนวน 6 อัน ปลายทั้งสองข้างเหลาให้เป็นเดือยเพื่อเสียบลงไปในหาวด้านล่าง มีหน้าที่ยึดร้านผึ้งไม่ให้เสียทรง

2.8 ลวดเกี่ยวผึ้ง ใช้เกี่ยวระหว่างหนังผูกผึ้งกับลวด เพื่อความมั่นคง และสะดวกในการเปลี่ยนลูกผึ้ง มานิยมใช้กันในระยหลัง

ส่วนประกอบของห้องวงใหญ่

การเทียบเสียงฆ้องวงใหญ่

ในการปรับเสียงของฆ้องวงใหญ่เพื่อให้ได้เสียงตรงตามที่กำหนดไว้ นั้น ทำได้โดยการเพิ่มหรือลดจำนวนตะกั่วที่ติดอยู่ได้ปุมฆ้อง ตะกั่วสำหรับติดลูกฆ้องนั้น ทำมาจาก การนำตะกั่วมาบดให้ละเอียดและผสมกับขี้ผึ้งที่ละลายแล้ว ในอัตราส่วนที่พอเหมาะ แล้วนำมาฝังให้แห้ง ส่วนวิธีการปรับเสียงลูกฆ้องนั้น ถ้าต้องการให้เสียงต่ำต้องติดหรือถ่วงตะกั่วเพิ่ม แต่ถ้าต้องการให้เสียงสูงต้องลดจำนวนตะกั่วให้น้อยลง จนเกิดเสียงตามที่ต้องการ

ใบงาน
เรื่อง
ประวัติและส่วนประกอบของห้องวงใหญ่

คำชี้แจง แบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 2 คน ร่วมกันอภิปรายและสรุปผลตามหัวข้อต่อไปนี้

1. จงอธิบายประวัติของห้องวงใหญ่มาโดยละเอียด
2. ในอนาคตวัสดุที่ใช้ทำร้านห้อง อาจจะหายาก จะมีวิธีแก้ไขอย่างไร

ใบความรู้
เรื่อง
ศัพท์สังคีต คำว่า กู๋ กรอ

กู๋ หมายถึงการบรรเลงให้ดังพร้อมกันโดยจะเรียกจากคู่เสียงที่ห่าง เริ่มตั้งแต่คู๋ที่ 2 , 3 , 4 , 5 , 6 และ 8 แต่ในการบรรเลงเดียนั้นอาจจะมีคู๋ 9 , 10 หรือคู๋ 16 ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับประพันธ์ของผู้แต่ง

กรอ แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะคือ

1. เป็นวิธีบรรเลงของเครื่องดนตรีประเภทเครื่องตีอย่างหนึ่ง โดยใช้วิธีตีสลับมือถี่ ๆ โดยปกติจะบรรเลงเป็นคู๋
2. เป็นคำเรียกทางของเพลงที่ดำเนินทำนองโดยการใช้เสียงยาว ๆ ซ้ำ ๆ เรียกว่าทางกรอ ที่เรียกอย่างนี้ก็เพราะว่าเครื่องดนตรีประเภทเครื่องตีต้องตีกรอให้มีเสียงยาว ๆ จึงเรียกตามลักษณะการบรรเลงของเครื่องตี

ใบความรู้
เรื่อง
การจับไม้และทำนั้บรเพลงฆ้องวงใหญ่

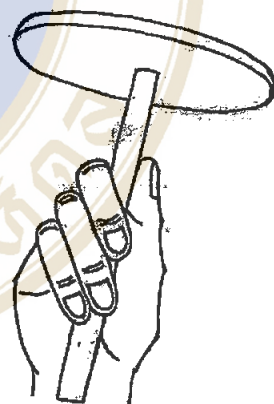
การจับไม้ฆ้องจะเริ่มด้วยการหงายมือจับไม้ตีข้างละอัน ให้กำนั้บตี พาดอยู่กลางคั้งมือและใช้นิ้วกลาง นิ้วนาง นิ้วก้อย จับกำนั้บตีฆ้อง โดยให้ปลายนิ้วชี้อยู่ชิดกับหัวไม้ตี ส่วนนิ้วโป้งเหยียดตั้งขนานไปกับไม้ตี คว่ำมือพร้อมที่จะบรรเลง แขนทั้งสองอยู่ข้างลำตัว งอข้อศอกให้เป็นมุมฉาก ในการจับไม้ควรจับให้กระชับและการหมุนไม้ฆ้องในขณะที่บรรเลงควรถูกันไป เพื่อเป็นการรักษาหัวไม้ฆ้องไม่ให้เบี้ยว

ส่วนการทำนั้บรเพลงฆ้องวงใหญ่นั้น มีอยู่ 2 ลักษณะ คือ นั้บจัดสมาธิและนั้บพันเพียบ ลำตัวตรง ไม่ก้มหน้าหรือเซิดหน้าจนเกินไป ผู้บรรเลงควรหันหน้าไปสู่กั้บกลางของฆ้องวงใหญ่

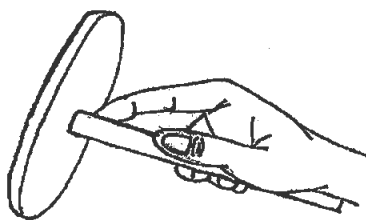
ขั้นตอนการจับไม้

ขั้นตอนที่ 1

ขั้นตอนที่ 2

ขั้นตอนที่ 3

ส่วนประกอบของไม้ตีฆ้องวงใหญ่ ประกอบด้วยก้านไม้ตีและหัวไม้ ก้านไม้ตีทำจาก ส่วนของข้อไม้ไผ่สีสุก ที่อยู่บริเวณ โคนต้นซึ่งอยู่ในดิน มีลักษณะพิเศษคือ ปล้อง ไม้ไผ่จะมีความถี่ ซึ่งมีความแข็งและทนทาน ส่วนหัวไม้มีด้วยกัน 2 ชนิด คือ

1. ไม้หนึ่ง หัวไม้ทำด้วยหนังสัตว์ หนังที่นิยมนำมาทำ ได้แก่ หนังควายและหนังช้าง ใน ส่วนบริเวณสะโพก เนื่องจากเป็นส่วนที่มีความหนาที่สุด
2. ไม้ نرم หัวไม้พันด้วยด้ายสลัดกับผ้า

ใบความรู้
เรื่อง
การอ่านโน้ตเพลงไทย

คำแนะนำในการอ่านโน้ต

ในการบันทึกโน้ตเพลงใน 1 บรรทัด จะประกอบด้วย 8 ห้องตัวโน้ต และใน 1 ห้องจะมีโน้ตได้ 4 ส่วน โดยจังหวะหนัก ตรงกับโน้ตตัวท้ายสุดหรือโน้ตตัวที่ 4 ของห้องนั้น ๆ

*	*	*	*	*	*	*	*
1 2 3 4	1 2 3 4	1 2 3 4	1 2 3 4	1 2 3 4	1 2 3 4	1 2 3 4	1 2 3 4

ในการบันทึกโน้ตเพลง 2 ชั้น จึงจะทำหน้าที่กำกับจังหวะในจังหวะหนัก โดยเสียงฉิ่ง (o) จะกำกับในห้องเลขคี่ และเสียงฉับ (+) กำกับในห้องเลขคู่ สลับกัน ไปดังนี้

o	+	o	+	o	+	o	+
1 2 3 4	1 2 3 4	1 2 3 4	1 2 3 4	1 2 3 4	1 2 3 4	1 2 3 4	1 2 3 4

นอกจากนี้ในการบันทึกโน้ตยังมีเครื่องหมาย - เป็นการเพิ่มความยาวของตัวโน้ตที่อยู่หน้าเครื่องหมายดังกล่าวให้มีความยาวเพิ่มขึ้น ตามจำนวนของเครื่องหมายนั้น หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือเครื่องหมาย - นั้นใช้แทนตัวโน้ตที่ขาดหายไปโน้ตห้องนั้น โดยไม่อ่านออกเสียง เช่น

o	+	o	+
- 2 - 4	- 2 - 4	- 2 - 4	- 2 - 4
- ด - ร	- ม - ฟ	- ซ - ล	- ท - ด

o	+	o	+
- 2 3 4	- 2 3 4	- 2 3 4	- 2 3 4
- ด ร ม	- ร ม ฟ	- ม ฟ ซ	- ฟ ซ ล

0	+	0	+
1 2 - 4	1 2 - 4	1 2 - 4	1 2 - 4
ร ด - ร	ม ร - ม	ฟ ม - ฟ	ซ ฟ - ซ

ตัวโน้ตบนซ็องวงจะแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ

1.1 กลุ่มเสียงต่ำ ตั้งแต่ลูกที่ 1-4 ใช้สัญลักษณ์ ดังนี้

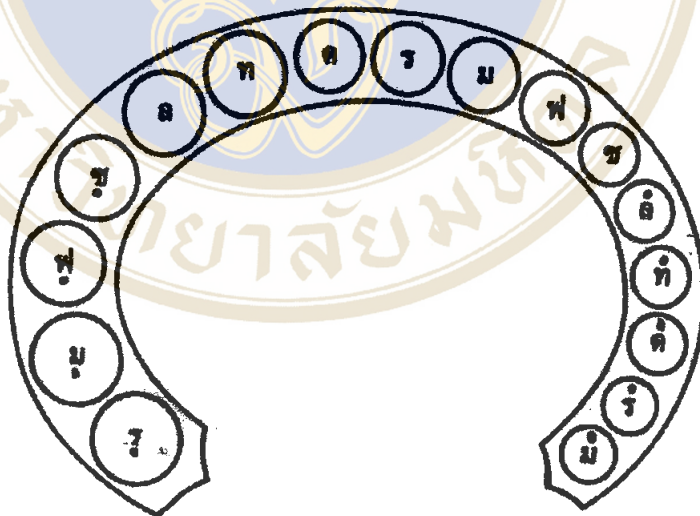
ร ม ฟ ซ

1.2 กลุ่มเสียงกลาง ตั้งแต่ลูกที่ 5 - 11 ใช้สัญลักษณ์ ดังนี้

ด ท ด ร ม ฟ ซ

1.3 กลุ่มเสียงสูง ตั้งแต่ลูกที่ 12- 16 ใช้สัญลักษณ์ ดังนี้

ถึ ทึ ตึ รึ มึ

รูปภาพแสดงตัวโน้ตบนซ็องวงใหญ่ (ทางปีพาทย์ไม้แข็ง)

การบันทึกโน้ตข้องวงใหญ่นั้น โน้ต 1 บรรทัด แบ่งออกเป็น 2 แถว แถวบน เป็นโน้ตมือขวา ส่วนแถวล่างเป็นโน้ตมือซ้าย ดังนี้

คู่แปด

o	+	o	+	o	+	o	+
- - - ร	- - - ม	- - - ฟ	- - - ซ	- - - ล	- - - ท	- - - ด	- - - ร
- ร - -	- ม - -	- ฟ - -	- ซ - -	- ล - -	- ท - -	- ด - -	- ร - -

จากโน้ต ในแต่ละห้องใช้มือดังนี้ - ซ้าย-ขวา

การแจกมือ 3 ลูก (ไล่ขึ้น)

o	+	o	+	o	+	o	+
- - ม ฟ	- - ฟ ซ	- - ซ ล	- - ล ท	- - ท ด	- - ด ร	- - ร ม	- - ม ฟ
- ร - -	- ม - -	- ฟ - -	- ซ - -	- ล - -	- ท - -	- ด - -	- ร - -

จากโน้ต ในแต่ละห้องใช้มือดังนี้ - ซ้าย ขวา ขวา

การแจกมือ 3 ลูก (ไล่ลง)

o	+	o	+	o	+	o	+
- ม - -	- ร - -	- ค - -	- ท - -	- ล - -	- ซ - -	- ฟ - -	- ม - -
- - ร ค	- - ค ท	- - ท ล	- - ล ซ	- - ซ ฟ	- - ฟ ม	- - ม ร	- - ร ค

จากโน้ต ในแต่ละห้องใช้มือดังนี้ - ขวา ซ้าย ซ้าย

การแจกมือ 4 ลูก (ไล่ขึ้น)

o	+	o	+	o	+	o	+
- - ฟ ซ	- - ซ ล	- - ล ท	- - ท ด	- - ด ร	- - ร ม	- - ม ฟ	- - ฟ ซ
ร ม - -	ม ฟ - -	ฟ ซ - -	ซ ล - -	ล ท - -	ท ด - -	ด ร - -	ร ม - -

จากโน้ต ในแต่ละห้องใช้มือดังนี้ ซ้าย ซ้าย ขวา ขวา

การแจกมือ 4 ลูก (ไถ่ลง)

o	+	o	+	o	+	o	+
มีรี - -	รีตี - -	ตีที - -	ทีตี - -	ตีซ - -	ซฟ - -	ฟม - -	มร - -
- - ตีที	- - ทีตี	- - ตีซ	- - ซฟ	- - ฟม	- - มร	- - รด	- - ดท

จากโน้ต ในแต่ละห้องใช้มือดังนี้ ขวา ขวา ซ้าย ซ้าย

แผนภูมิแบบฝึกพื้นฐานการบรรเลงฆ้อง

แบบฝึกที่ 1

ไล่ขึ้น

- - ม ฟ	- - ฟ ช	- - ช ล	- - ล ท	- - ท ค	- - ค ร	- - ร ม	- - ม ฟ
- ร - -	- ม - -	- ฟ - -	- ช - -	- ล - -	- ท - -	- ค - -	- ร - -

- - ฟ ช	- - ช ล	- - ล ท	- - ท ค	- - ค ร	- - ร ม
- ม - -	- ฟ - -	- ช - -	- ล - -	- ท - -	- ค - -

ไล่ลง

- ม - -	- ร - -	- ค - -	- ท - -	- ล - -	- ช - -	- ฟ - -	- ม - -
- - ร ค	- - ค ท	- - ท ล	- - ล ช	- - ช ฟ	- - ฟ ม	- - ม ร	- - ร ค

- ร - -	- ค - -	- ท - -	- ล - -	- ช - -	- ฟ - -
- - ค ท	- - ท ล	- - ล ช	- - ช ฟ	- - ฟ ม	- - ม ร

แบบฝึกที่ 2

ไล่ขึ้น

-- ฟซ	-- ซล	-- ลท	-- ทค	-- ดร	-- รม	-- มฟ	-- ฟซ
ร ม --	ม ฟ --	ฟ ซ --	ซ ล --	ล ท --	ท ค --	ด ร --	ร ม --

-- ซล	-- ลท	-- ทค	-- ดร	-- ร ม
ม ฟ --	ฟ ซ --	ซ ล --	ล ท --	ท ค --

ไล่ลง

ม ร --	ร ค --	ค ท --	ท ล --	ล ซ --	ซ ฟ --	ฟ ม --	ม ร --
-- คท	-- ทล	-- ลซ	-- ซฟ	-- ฟม	-- มร	-- รค	-- คท

รค --	คท --	ทล --	ลซ --	ซฟ --
-- ทล	-- ลซ	-- ซฟ	-- ฟม	-- มร

แบบฝึกหัดที่ 3

ไขว้ขึ้น

-- รร	-- มม	-- ฟฟ	-- ซซ	-- ถถ	-- ทท	-- ดด	-- รร
-ร--	-ม--	-ฟ--	-ซ--	-ถ--	-ท--	-ด--	-ร--

-- ม่ม
-ม--

ไขว้ลง

-- ม่ม	-- รร	-- ดด	-- ทท	-- ถถ	-- ซซ	-- ฟฟ	-- มม
-ม--	-ร--	-ด--	-ท--	-ถ--	-ซ--	-ฟ--	-ม--

---ร
-ร--

แบบฝึกหัดที่ 4

วรรคสุดท้ายของเพลงต้นเพลงถึง 2 ชั้น

-ม-ร	- - - -	-ร-ด	- - -ร	- ตี-ซ	- - - -	- ตี-ซ	- - - ตี
- - - -	- ด - ล	- - - ซ	- - - ล	- - - -	- ฟ - ร	- - - ร	- - - ม

-ร-ด	- - - -	-ด-ท	- - -ด	- ตี-ซ	- - - -	- ตี-ซ	- - - ตี
- - - -	- ท - ซ	- - - ฟ	- - - ซ	- - - -	- ฟ - ร	- - - ร	- - - ม

-ม-ร	- - - -	-ร-ด	- - -ร
- - - -	- ด - ล	- - - ซ	- - - ล

แบบฝึกที่ 5

ดูท่า

- - - ม	- ร - ร	- - - -	- - - ร	- - - ถี่	- ฐ - ฐ	- - - -	- - - ฐ
- - - -	- - - ฐ	- - - ร	- - - -	- - - -	- - - ด	- - - ฐ	- - - -

- - - ร	- คี่ - คี่	- - - -	- - - คี่	- - - ถี่	- ฐ - ฐ	- - - -	- - - ฐ
- - - -	- - - ฟ	- - - ด	- - - -	- - - -	- - - ด	- - - ฐ	- - - -

- - - ม	- ร - ร	- - - -	- - - ร
- - - -	- - - ฐ	- - - ร	- - - -

แบบฝึกหัดที่ 6

ถูกรอ

ไปขึ้น

---ร	---ม	---ฟ	---ช	---ถ	---ท	---ค	---ร
---ร	---ม	---ฟ	---ช	---ถ	---ท	---ค	---ร

---ม
---ม

ไปลง

---ม	---ร	---ค	---ท	---ถ	---ช	---ฟ	---ม
---ม	---ร	---ค	---ท	---ถ	---ช	---ฟ	---ม

---ร
---ร

เกณฑ์การให้คะแนน
แบบประเมินการบรรเลง

ชุดที่ 1 เรื่องพื้นฐานการบรรเลงฆ้องวงใหญ่

คะแนน รายการ	ผ่านในระดับดี	ผ่านในระดับปานกลาง	ไม่ผ่านต้องปรับปรุง
1.การนั่ง	นั่งพับเพียบหรือนั่งขัดสมาธิ ลำตัวตรง หน้าตรง หลังไม่อ นั่งได้ กึ่งกลางเครื่องดนตรี	นั่งพับเพียบหรือนั่งขัดสมาธิ ลำตัวตรง ก้มหน้า นั่งได้กึ่งกลางเครื่องดนตรี	นั่งพับเพียบหรือนั่งขัดสมาธิ หลังงอ ก้มหน้า นั่งไม่กึ่งกลางเครื่องดนตรี
2.จับไม้ดี	จับไม้ดีถูกวิธี คว่ำมือดี ตลอดเวลา ใช้ดีทั้ง ถ้าแขน และถ้าแขน ขนานไปกับพื้น	จับไม้ดีถูกวิธี คว่ำมือดี บางครั้งมีตะแคงมือดี บ้าง ใช้ดีทั้งแขนขนานไปกับพื้น	จับไม้ดีไม่ถูกวิธี ตะแคงมือดีตลอด ใช้ข้อมือ ถ้าแขนไม่ขนานไปกับพื้น
3.ทำนองเพลง	เสียงชัดเจน ทำนองเพลงครบถ้วนติดต่อกันตลอด ได้จังหวะได้แนว และถูกต้องตามโน้ตเพลง	เสียงไม่ชัดเจน ทำนองเพลงไม่ครบถ้วน ได้จังหวะ ไม่ได้แนว เว้นระยะบ้าง ถูกต้องตามโน้ตเพลง	เสียงไม่ชัดเจน ทำนองไม่ครบถ้วน ไม่ได้แนวขาดตอน ไม่ถูกต้องตามโน้ตเพลง
4.จังหวะ	จังหวะถูกต้อง แนวพอดีสม่่าเสมอตามลักษณะอัตราของเพลง	จังหวะถูกต้อง แนวไม่ดี และไม่สอดคล้องกับลักษณะอัตราจังหวะ	จังหวะไม่ถูกต้อง แนวไม่ดี ไม่ติดต่อกันและไม่สอดคล้องกับลักษณะอัตราจังหวะ

คะแนน รายการ	ผ่านในระดับดี	ผ่านในระดับปานกลาง	ไม่ผ่านควรปรับปรุง
5. ใช้มือ	ใช้มือบรรเลงได้อย่างถูกต้อง ตามลักษณะการบรรเลง มือซ้าย มือขวา ตรงกับการแบ่งมือในโน้ตเพลง	ใช้มือบรรเลงได้อย่างถูกต้อง บางครั้งแบ่งมือซ้ายและมือขวาต่างจากโน้ตเพลงที่กำหนดบ้างไม่บ่อยครั้ง	ใช้มือบรรเลงไม่ถูกต้อง การแบ่งมือซ้าย มือขวาต่างจากโน้ตเพลงที่กำหนดบ่อย

การให้คะแนน

ผ่านในระดับดี 2 คะแนน

ผ่านในระดับปานกลาง 1 คะแนน

ไม่ผ่านต้องปรับปรุง 0 คะแนน

แบบประเมินการบรรเลง
ชุดที่ 1 เรื่อง พื้นฐานการบรรเลงห้องวงใหญ่

ชื่อ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เลขที่

วันที่ เดือน พ.ศ. 2542

รายการประเมิน	คะแนนที่ควรได้รับ			คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้รับ
	ผ่านในระดับดี 2	ผ่านในระดับปานกลาง 1	ไม่ผ่านต้องปรับปรุง 0		
1. การนั่ง				2	
2. การจับไม้				2	
3. ทำนองเพลง				2	
4. จังหวะ				2	
5. การใช้มือ				2	
	คะแนนรวม			10	

ผ่าน

ไม่ผ่าน

หมายเหตุ คะแนนเต็ม 10 คะแนน นักเรียนต้องผ่านการประเมินร้อยละ 80 หรือ 8 คะแนน

แผนการสอนหน่วยที่ 2

เรื่องการบรรเลงเพลงต้นเพลงฉิ่ง ท่อน 1

เวลา 2 คาบ (100 นาที)

จุดมุ่งหมายของการเรียน

1. นักเรียนสามารถอธิบายประวัติและที่มาของเพลงต้นเพลงฉิ่ง ได้อย่างถูกต้อง
2. นักเรียนสามารถบรรเลงเพลงต้นเพลงฉิ่ง ท่อน 1 ได้อย่างถูกต้องตามแบบแผน
3. นักเรียนสามารถอธิบายความหมายของศัพท์สังคีต คำว่า 2 ชั้น และ เท่า ได้ถูกต้อง
4. นักเรียนมีความตั้งใจในการฝึกปฏิบัติเพลงต้นเพลงฉิ่ง ได้อย่างดี

ความคิดรวบยอด

เพลงต้นเพลงฉิ่ง 2 ชั้น เป็นหนึ่งในดับต้นเพลงฉิ่ง 2 ชั้น นิยมใช้เป็นเพลงแรกในการฝึกหัดดนตรีไทย เนื่องจากเป็นเพลงที่สะดวกในการท่องจำ

เนื้อหา

1. ประวัติเพลงต้นเพลงฉิ่ง 2 ชั้น
2. ศัพท์สังคีต คำว่า 2 ชั้น และ ลูกเท่า
3. ทำนองเพลงต้นเพลงฉิ่ง 2 ชั้น ท่อนที่ 1

กิจกรรมการเรียนการสอน

1. ทบทวนพื้นฐานการบรรเลงฆ้อง
2. ศึกษาใบความรู้เรื่องศัพท์สังคีต คำว่า 2 ชั้น และ เท่า
3. ศึกษาใบความรู้เรื่องประวัติและที่มาของเพลงต้นเพลงฉิ่ง 2 ชั้น
4. ศึกษาใบงาน เรื่อง ศัพท์สังคีต
5. ฟังเพลงต้นเพลงฉิ่ง 2 ชั้น (รวมวง)
6. ฟังเพลงต้นเพลงฉิ่ง 2 ชั้น ท่อนที่ 1
7. ศึกษาโน้ตเพลงและฝึกปฏิบัติเพลงต้นเพลงฉิ่ง ท่อนที่ 1
8. ทดสอบระหว่างเรียน
9. ประเมินผลการบรรเลง โดยการสังเกต

กิจกรรมที่ 1

ทบทวนพื้นฐานการบรรเลงฆ้องวงใหญ่ (10 นาที)

ลำดับขั้นในการดำเนินกิจกรรม

1. นักเรียนทบทวนการบรรเลงฆ้องวงขั้นพื้นฐานจนครบทั้ง 6 แบบฝึก โดยมีครูคอยตักเตือนกำกับจังหวะ

กิจกรรมที่ 2

ศึกษาใบความรู้เรื่องศัพท์สังคีต คำว่า 2 ชั้น และ เท้า (5 นาที)

ลำดับขั้นในการดำเนินกิจกรรม

1. แจกใบความรู้เรื่องศัพท์สังคีต คำว่า 2 ชั้น และ เท้า โดยให้นักเรียนอ่านในใจ

กิจกรรมที่ 3

ศึกษาใบความรู้ เรื่องประวัติและที่มาของเพลงต้นเพลงฉิ่ง (5 นาที)

ลำดับขั้นในการดำเนินกิจกรรม

1. แจกใบความรู้เรื่องประวัติเพลงต้นเพลงฉิ่ง โดยให้นักเรียนทุกคนอ่านในใจ

กิจกรรมที่ 4

ศึกษาใบงาน เรื่อง ศัพท์สังคีต (5 นาที)

ลำดับขั้นในการดำเนินกิจกรรม

1. แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 2 คน ศึกษาคำถามจากใบงานและสรุปผล

กิจกรรมที่ 5

ฟังเพลงต้นเพลงฉิ่ง 2 ชั้น แบบรวมวงและลูกฆ้อง ท่อน 1 5 นาที

ลำดับขั้นในการดำเนินกิจกรรม

1. นักเรียนฟังเพลงต้นเพลงฉิ่ง 2 ชั้น แบบรวมวง จากแถบบันทึกเสียงพร้อมกับตบมือตามจังหวะ
2. นักเรียนฟังเพลงต้นเพลงฉิ่ง 2 ชั้น ทางฆ้องวงใหญ่ จากแถบบันทึกเสียง

กิจกรรมที่ 6

ศึกษาโน้ตเพลงและฝึกปฏิบัติเพลงต้นเพลงฉิ่ง 2 ชั้น ท่อน 1 (50 นาที)

ลำดับขั้นในการดำเนินกิจกรรม

1. ครูแจกโน้ตเพลงต้นเพลงฉิ่ง 2 ชั้น ท่อน 1
2. ครูบรรเลงเพลงต้นเพลงฉิ่ง 2 ชั้น ท่อน 1 ให้นักเรียนฟัง
3. ครูอ่านโน้ตให้นักเรียนฟังทีละวรรคและให้นักเรียนดูโน้ตประกอบพร้อมกับการอ่านตาม
4. ครูบรรเลงให้นักเรียนฟังทีละประโยค และให้นักเรียนปฏิบัติตาม เมื่อปฏิบัติได้ 2 ประโยค ให้มีการทบทวนหลายครั้งจนเกิดความชำนาญ แล้วจึงเริ่มปฏิบัติประโยคต่อไปจนจบท่อน
5. ครูให้นักเรียนบรรเลงเพลงต้นเพลงฉิ่ง 2 ชั้น ท่อน 1 ครั้งละ 2 เที้ยว หลาย ๆ ครั้ง โดยมีครูตีฉิ่งกำกับจังหวะจนเกิดความชำนาญ
6. ครูมอบหมายให้นักเรียนท่องจำโน้ต จนเกิดความแม่นยำ

กิจกรรมที่ 7

ทดสอบระหว่างเรียน (5 นาที)

ลำดับขั้นในการดำเนินกิจกรรม

1. ครูแจกแบบทดสอบระหว่างเรียน เรื่อง พื้นฐานการบรรเลงฆ้องวงใหญ่ และเพลงต้นเพลงฉิ่ง 2 ชั้น ท่อน 1 ต่อจากนั้นให้นักเรียนทำแบบทดสอบ

กิจกรรมที่ 8
ประเมินการบรรเลง (15 นาที)

ลำดับขั้นในการดำเนินกิจกรรม

1. ครูให้นักเรียนบรรเลงเพลงต้นเพลงถึง 2 ชั้น ท่อน 1 ที่ละคน
2. ครูประเมินผลการบรรเลง โดยการสังเกต

สื่อการสอน

ในแผนการสอนหน่วยนี้ ประกอบด้วยกิจกรรม 8 กิจกรรม มีสื่อการสอน 7 ของ

- ของ 1.1 ใบความรู้เรื่องศัพท์สังคีต คำว่า 2 ชั้น และ ท่า
- ของ 1.2 ใบความรู้เรื่องประวัติเพลงต้นเพลงฉิ่ง
- ของ 1.3 ใบงาน เรื่อง ศัพท์สังคีต
- ของ 1.4 เทปเพลงต้นเพลงฉิ่ง 2 ชั้น แบบรวมวง และทางซ็อง ท่อน 1
- ของ 1.5 โน้ตเพลงต้นเพลงฉิ่ง 2 ชั้น ท่อนที่ 1
- ของ 1.6 แบบทดสอบระหว่างเรียน เรื่อง พื้นฐานการบรรเลงซ็องวงใหญ่และเพลงต้นเพลงฉิ่ง 2 ชั้น ท่อน 1
- ของ 1.7 แบบประเมินการบรรเลง
 - ซ็องวงใหญ่
 - ฉิ่ง

ใบความรู้
เรื่อง
ศัพท์สังคีต คำว่า 2 ชั้น และ เท่า

2 ชั้น ในสมัยกรุงศรีอยุธยา ได้เริ่มมีการขับร้องประกอบการแสดงระบำและละคร รวมไปถึงการร้องประกอบการบรรเลงมโหรี เพื่อขับกล่อมให้เกิดความรื่นรมย์ การร้องเข้าประกอบรำก็ดี หรือการร้องเข้าประกอบการบรรเลงมโหรีก็ดี ถ้าจะให้เพลงอัตราจังหวะชั้นเดียวที่มีอยู่แต่เดิมเมื่อประกอบการรำก็จะรำให้คงงามไปไม่ได้ เพราะจังหวะเร็วเกินไป หรือการบรรเลงประกอบมโหรีจะทำให้อ่อนหวานไม่ได้ จึงต้องคิดขยายเพลงอัตราชั้นเดียว ให้ยาวออกไป 1 เท่าตัว ทุกๆจังหวะหรือทุกๆ ประโยค จึงได้เรียกเพลงในอัตราที่คิดขึ้นใหม่ว่า 2 ชั้น

เท่า หรือเรียกว่า “ลูกเท่า” เป็นทำนองเพลงพิเศษตอนหนึ่ง ซึ่งไม่มีความหมายในตัว หากมีความประสงค์เพื่อให้ทำนองตอนนั้นยืนอยู่ ณ เสียงใดเสียงหนึ่ง เพียงเสียงเดียว ประโยชน์ของเท่านี้นี้ มีไว้เพื่อแทรกในระหว่างประโยควรรคตอนของทำนองเพลง เพื่อเชื่อมประโยคหรือวรรคตอนของเพลงให้ติดต่อกันอย่างสนิทสนม

ใบความรู้ เรื่อง ประวัติเพลงต้นเพลงฉิ่ง

เพลงต้นเพลงฉิ่ง เป็นเพลงประเภทเพลงมโหรี คือ เพลงที่ใช้วงมโหรีบรรเลง ในสมัยโบราณมโหรีบรรเลงแต่เพลง 2 ชั้นเท่านั้น เพราะเพลง 3 ชั้นยังไม่เกิด เพลง 2 ชั้นที่มโหรีสมัยโบราณบรรเลงมีเฉพาะเพลงเกร็ดและเพลงตับ

เพลงเกร็ด หมายถึง เพลงในอัตราจังหวะ 2 ชั้น ที่นิยมร้องและบรรเลงให้จบเป็นเพลง ๆ ไป ส่วนเพลงตับ คือ การนำเพลงหลาย ๆ เพลงมาเรียบเรียงติดต่อกัน โดยยึดเอาเนื้อร้องมาเรียงร้อยกันเป็นเรื่องราวเป็นหลัก เรียกว่า ตับเรื่อง ส่วนการบรรเลงเพลงที่มีทำนองและสำเนียงเดียวกัน หรือมีความสัมพันธ์ กลมกลืนกัน บรรเลงติดต่อกัน เรียกว่า ตับเพลง

เพลงต้นเพลงฉิ่ง 2 ชั้นนั้น เป็นเพลงเก่า มีมาแต่โบราณ ไม่ปรากฏนามผู้แต่ง มีมาแต่ครั้งสมัยกรุงศรีอยุธยา ตับต้นเพลงฉิ่ง เป็นเพลงประเภทตับเรื่อง ประกอบไปด้วยเพลง ต้นเพลงฉิ่ง สามเส้า ตวงพระธาตุ นกขมิ้น ธรณีร้องไห้

ในสมัยรัตนโกสินทร์ ความนิยมในการบรรเลงตับเรื่องมโหรีลดน้อยลงไป จึงเกิดการเรียบเรียงคัมภีร์ใหม่ ในสมัยรัชกาลที่ 4 ซึ่งเป็นยุคที่นิยมบรรเลงเพลงในอัตรา 3 ชั้น เพลงต่าง ๆ เหล่านั้นจึงถูกนำมาเรียบเรียงเป็นเพลง 3 ชั้นไปด้วย เช่น เพลงตับต้นเพลงฉิ่ง เพลงตบนางนาค และเพลงตบทะเล เป็นต้น สำหรับเพลงต้นเพลงฉิ่ง 3 ชั้นนี้ประกอบด้วยเพลงต้นเพลงฉิ่ง จระเข้หางยาว ตวงพระธาตุ และ นกขมิ้น

เพลงต้นเพลงฉิ่งนั้นนิยมนำมาเป็นเพลงสำหรับฝึกหัดให้แก่ผู้เรียนดนตรีในระยะแรก เนื่องจากเป็นเพลงที่ท่องจำได้ง่ายทั้งนี้เพื่อเพิ่มกำลังใจและความเชื่อมั่นให้กับผู้เรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเพลงต้นเพลงฉิ่ง 2 ชั้น

ใบงาน
เรื่อง
ศัพท์สังคิต

คำชี้แจง แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 2 คน ร่วมอภิปรายตามหัวข้อต่อไปนี้

1. นักเรียนจงอธิบายถึงศัพท์สังคิตคำว่า 2 ชั้น และ เท้า

โน้ตเพลง ตันเพลงถึง 2 ชั้น

ท่อน 1

o	+	o	+	o	+	o	+
--- ม	- ร - ร	-----	--- ร	--- ด	--- ร	- ช - ม	- ร - ช
-----	--- ช	--- ร	-----	--- ช	--- ด	- ช - ท	- ด - ช
--- ถ	- ช - ช	-----	--- ช	--- ด	--- ร	- ช - ม	- ร - ช
-----	--- ด	--- ช	-----	--- ช	--- ด	- ช - ท	- ด - ช
- - ร ม	- ช - ถ	- ช - ม	- ร - ด	- ม - ร	-----	- ร - ด	--- ร
- ด - -	- ช - ถ	- ช - ม	- ด - ช	-----	- ด - ถ	--- ช	--- ถ

แบบทดสอบระหว่างเรียน

เรื่อง พื้นฐานการบรรเลงฆ้องวงใหญ่และ เพลงต้นเพลงฉิ่ง 2 ชั้น ท่อน 1

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย X ทับตัวอักษร ก ข ค หรือ ง ที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว

1. ฆ้องชนิดใด มีลักษณะใกล้เคียงกับฆ้องวงใหญ่มากที่สุด

ก. ฆ้องราว	ข. ฆ้องราง
ค. ฆ้องโหม่ง	ง. ฆ้องเหม่ง

2. ส่วนประกอบใดของฆ้องวงใหญ่ที่ช่วยเพิ่มความสะดวกในการเปลี่ยนลูกฆ้อง

ก. ไม้ค้ำฆ้อง	ข. โขนฆ้อง
ค. ลวดเกี่ยวฆ้อง	ง. รังผึ้ง

3. การเทียบเสียงฆ้องนั้น ถ้าติดตะกั่วมากเกินไปลักษณะเสียงจะเป็นเช่นใด

ก. ต่ำ	ข. สูง
ค. ปานกลาง	ง. ช้อนข้างสูง

4. เพลงต้นเพลงฉิ่ง เป็นเพลงที่อยู่ในระดับอะไร

ก. ตับนางลอย	ข. ตับเจริญศรี
ง. ตับต้นเพลงฉิ่ง	ง. ตับวิวาท์พระสมุทร

5. เพลงใดต่อไปนี้ไม่เกี่ยวกับเพลงต้นเพลงฉิ่ง 2 ชั้น

ก. ธรณีร้องไห้	ข. จระเข้ทางยาว
ค. นกขมิ้น	ง. ดวงพระธาตุ

6. ลูกฆ้องที่อยู่ติดกับ ไม้ค้ำฆ้องอันกลาง (ทางใน) เป็นเสียงอะไร

ก. โด , เร	ข. มี , ฟา
ค. เร , มี	ง. ซอล , ลา

7. ข้อใดต่อไปนี้เป็นไม่ใช่ประโยชน์ของลูกเท่า
- ก. บรรเลงเมื่อต้องการจะเปลี่ยนเพลง ในเพลงดับ
 - ข. เชื่อมประโยคหรือวรรคตอนของเพลงให้สนิทสนม
 - ค. เพื่อให้ทำนองตอนนั้นขึ้นอยู่ ณ. เสียงหนึ่งเสียงใดเพียงเสียงเดียว
 - ง. เพื่อเพิ่มทำนองเพลงให้ครบจังหวะหน้าทับ
8. หลักการแบ่งมือเบื้องต้นของฆ้องวงใหญ่ในกรณีที่มี 4 เสียงเรียงกัน มีลักษณะอย่างไร
- ก. แบ่งมือข้างละ 1 ลูก
 - ข. แบ่งมือข้างละ 2 ลูก
 - ค. แบ่งมือข้างละ 3 ลูก
 - ง. แบ่งมือข้างละ 4 ลูก
9. หากต้องการให้ทำนองมีเสียงยาว ๆ ควรใช้วิธีใดในการบรรเลงฆ้องวงใหญ่
- ก. สะบัด
 - ข. สะเดาะ
 - ค. กรอ
 - ง. เก็บ
10. มือซ้ายตีเสียง ซอล (ซ) มือขวาตีเสียง โด (ค) เท่ากับเสียงคู่ใด
- ก. คู่ 1
 - ข. คู่ 2
 - ค. คู่ 3
 - ง. คู่ 4

ใบเฉลย แบบทดสอบระหว่างเรียน

เรื่อง พื้นฐานการบรรเลงฆ้องวงใหญ่ และเพลงต้นเพลงฉิ่ง 2 ชั้น ท่อน 1

1. ข
2. ค
3. ก
4. ค
5. ข
6. ค
7. ก
8. ข
9. ก
10. ง

เกณฑ์การให้คะแนน
แบบประเมินการบรรเลง

ชุดที่ 2 เรื่อง การปฏิบัติฆ้องวงใหญ่ เพลงต้นเพลงถึง 2 ชั้น ท่อน 1

คะแนน รายการ	ผ่านในระดับดี	ผ่านในระดับปานกลาง	ไม่ผ่านต้องปรับปรุง
1.การนั่ง	นั่งพับเพียบหรือนั่งขัดสมาธิ ลำตัวตรง หน้าตรง หลังไม่งอ นั่งได้กึ่งกลางเครื่องดนตรี	นั่งพับเพียบหรือนั่งขัดสมาธิ ลำตัวตรง ก้มหน้า นั่งได้กึ่งกลางเครื่องดนตรี	นั่งพับเพียบหรือนั่งขัดสมาธิ หลังงอ ก้มหน้า นั่งไม่กึ่งกลางเครื่องดนตรี
2.จับไม้ตี	จับไม้ถูกวิธี คว่ำมือตีตลอดเวลา ใช้ดีทั้งลำแขน และลำแขน ขนานไปกับพื้น	จับไม้ตีถูกวิธี คว่ำมือตี บางครั้งมีตะแคงมือตี บ้างใช้ดีทั้งแขนขนานไปกับพื้น	จับไม้ตีไม่ถูกวิธี ตะแคงมือตีตลอด ใช้ข้อมือ ถ้าแขนไม่ขนานไปกับพื้น
3.ทำนองเพลง	เสียงชัดเจน ทำนองเพลงครบถ้วนติดต่อกันตลอด ได้จังหวะได้แนว และถูกต้องตามโน้ตเพลง	เสียงไม่ชัดเจน ทำนองเพลงไม่ครบถ้วน ได้จังหวะ ไม่ได้แนว เว้นระยะบ้าง ถูกต้องตามโน้ตเพลง	เสียงไม่ชัดเจน ทำนองไม่ครบถ้วน ไม่ได้แนวขาดตอน ไม่ถูกต้องตามโน้ตเพลง
4.จังหวะ	จังหวะถูกต้อง แนวพอดี สม่่าเสมอตามลักษณะอัตราของเพลง	จังหวะถูกต้อง แนวไม่ดี และไม่สอดคล้องกับลักษณะอัตราจังหวะ	จังหวะไม่ถูกต้อง แนวไม่ดี ไม่ติดต่อกันและไม่สอดคล้องกับลักษณะอัตราจังหวะ

คะแนน รายการ	ผ่านในระดับดี	ผ่านในระดับปานกลาง	ไม่ผ่านควรปรับปรุง
5. ใช้นิ้วมือ	ใช้นิ้วมือบรรเลงได้อย่างถูกต้อง ตามลักษณะการบรรเลง มือซ้าย มือขวา ตรงกับการแบ่งมือในโน้ตเพลง	ใช้นิ้วมือบรรเลงได้อย่างถูกต้อง บางครั้งแบ่งมือซ้ายและมือขวาต่างจากโน้ตเพลงที่กำหนดบ้างไม่บ่อยครั้ง	ใช้นิ้วมือบรรเลงไม่ถูกต้อง การแบ่งมือซ้าย มือขวาต่างจากโน้ตเพลงที่กำหนดบ่อย

การให้คะแนน

ผ่านในระดับดี 2 คะแนน
 ผ่านในระดับปานกลาง 1 คะแนน
 ไม่ผ่านต้องปรับปรุง 0 คะแนน

ชุดที่ 2 เรื่อง การปฏิบัติฆ้องวงใหญ่ เพลงต้นเพลงถึง 2 ชั้น ท่อน 1

ชื่อ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เลขที่
 วันที่ เดือน พ.ศ. 2542

รายการประเมิน	คะแนนที่ควรได้รับ			คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้รับ
	ผ่านในระดับดี 2	ผ่านในระดับปานกลาง 1	ไม่ผ่านต้องปรับปรุง 0		
1. การนั่ง				2	
2. การจับไม้				2	
3. ทำนองเพลง				2	
4. จังหวะ				2	
5. การใช้มือ				2	
	คะแนนรวม			10	

ผ่าน

ไม่ผ่าน

หมายเหตุ คะแนนเต็ม 10 คะแนน นักเรียนต้องผ่านการประเมินร้อยละ 80 หรือ 8 คะแนน

ลงชื่อ ผู้ประเมิน

...../...../.....

แผนการสอนหน่วยที่ 3

เรื่อง การบรรเลงเพลงต้นเพลงฉิ่งท่อน 2

2 คาบ (100 นาที)

จุดมุ่งหมายของการเรียน

1. นักเรียนสามารถบรรเลงเพลงต้นเพลงฉิ่ง ได้อย่างถูกต้องตามแบบแผน
2. นักเรียนสามารถอธิบายลักษณะการบรรเลงของเพลงต้นเพลงฉิ่งได้
3. นักเรียนมีความตั้งใจในการฝึกปฏิบัติเพลงต้นเพลงฉิ่งได้อย่างดี

ความคิดรวบยอด

เพลงต้นเพลงฉิ่ง 2 ชั้นมีการบรรเลงในบรรทัดสุดท้ายของท่อน 1 และท่อน 2 เหมือนกัน แต่ช่วงแรกของท่อนบรรเลงต่างกัน

เนื้อหา

1. ลักษณะการบรรเลงเพลงต้นเพลงฉิ่ง 2 ชั้นท่อน 2
2. ทำนองเพลงต้นเพลงฉิ่ง 2 ชั้นท่อน 2

กิจกรรมการเรียนการสอน

1. ทบทวนพื้นฐานการบรรเลงฆ้องวงใหญ่และเพลงต้นเพลงฉิ่ง 2 ชั้นท่อน 1
2. ศึกษาไปความรู้เรื่องลักษณะการบรรเลงเพลงต้นเพลงฉิ่ง 2 ชั้นและลูกตกของเพลง
3. ศึกษาไปงานเรื่องลูกตกของเพลงต้นเพลงฉิ่ง 2 ชั้น
4. ฟังเพลงต้นเพลงฉิ่ง 2 ชั้นท่อน 2
5. ศึกษาโน้ตเพลงและฝึกปฏิบัติเพลงต้นเพลงฉิ่ง 2 ชั้นท่อน 2
6. ประเมินการบรรเลงเพลงต้นเพลงฉิ่ง 2 ชั้นท่อน 2

กิจกรรมที่ 1

ทบทวนพื้นฐานการบรรเลงฆ้องวงใหญ่และเพลงต้นเพลงฉิ่งท่อน 1 (15 นาที)

ลำดับขั้นการดำเนินกิจกรรม

1. ครูให้นักเรียนบรรเลงพื้นฐานการบรรเลงฆ้องวงใหญ่ที่เรียนมาแล้วทั้ง 6 แบบ ฝึกหัดโดยครูตีฉิ่งกำกับจังหวะ
2. ครูให้นักเรียนทบทวนการบรรเลงเพลงต้นเพลงฉิ่ง 2 ชั้นท่อน 1 โดยครูตีฉิ่งกำกับจังหวะ

กิจกรรมที่ 2

ศึกษาใบความรู้เรื่องลักษณะการบรรเลงเพลงต้นเพลงฉิ่ง 2 ชั้น และลูกตกของเพลง (5 นาที)

ลำดับขั้นการดำเนินกิจกรรม

1. แจกใบความรู้เรื่องลักษณะการบรรเลงของเพลงต้นเพลงฉิ่ง 2 ชั้น โดยให้นักเรียนทุกคนอ่านในใจ
2. ครูให้นักเรียนบรรเลงเพลงต้นเพลงฉิ่ง 2 ชั้น ท่อน 1 ตามใบความรู้ที่แจกให้

กิจกรรมที่ 3

ศึกษาใบงานเรื่อง ลูกตก (5 นาที)

ลำดับขั้นการดำเนินกิจกรรม

1. ครูแบ่งเด็กนักเรียนออกเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 2 คน ศึกษาคำถามจากใบงานแล้วสรุปผล

กิจกรรมที่ 4

ฟังเพลงต้นเพลงฉิ่ง 2 ชั้น ท่อน 2 (5 นาที)

ลำดับขั้นการดำเนินกิจกรรม

1. ครูแจกโน้ตเพลงต้นเพลงฉิ่ง ท่อน 2 แล้วให้นักเรียนฟังเพลงต้นเพลงฉิ่ง ท่อน 2 ทางฆ้องวงใหญ่จากแถบบันทึกเสียง พร้อมกับให้นักเรียนปรบมือตามฉิ่งและดูโน้ตประกอบ

กิจกรรมที่ 5

ศึกษาโน้ตเพลงและฝึกปฏิบัติเพลงต้นเพลงฉิ่งท่อน 2 (50 นาที)

ลำดับขั้นการดำเนินกิจกรรม

1. ครูบรรเลงเพลงต้นเพลงฉิ่งท่อน 2 ให้นักเรียนฟัง พร้อมกับให้นักเรียนอ่านโน้ตและปรบมือตามจังหวะ
2. ครูบรรเลงให้นักเรียนฟังทีละ 2 ห้องและให้นักเรียนปฏิบัติตาม เมื่อปฏิบัติได้แล้วให้มีการทบทวนหลายครั้งจนเกิดความชำนาญ เมื่อถึงบรรทัดที่ 2
3. ครูบรรเลงให้นักเรียนฟังทีละประโยคและให้นักเรียนปฏิบัติตาม เมื่อปฏิบัติได้แล้วให้มีการทบทวนหลาย ๆ ครั้ง เมื่อถึงบรรทัดที่ 2 ของท่อน 2 อธิบายให้นักเรียนฟังว่า ลักษณะทำนองเหมือนกับบรรทัดสุดท้ายของท่อนที่ 1 และให้นักเรียนบรรเลงด้วยตนเองทั้งบรรทัด
4. ให้นักเรียนบรรเลงท่อน 2 โดยให้บรรเลงสองเที่ยวแล้วทอดลง จนเกิดความชำนาญ และมีครูคอยติชมกำกับ

กิจกรรมที่ 6

ประเมินการบรรเลง (15 นาที)

ลำดับขั้นการดำเนินกิจกรรม

1. ครูให้นักเรียนบรรเลงเพลงต้นเพลงฉิ่ง 2 ชั้น ท่อน 2 ครั้งละ 1 คน
2. ครูประเมินผลการบรรเลงโดยการสังเกต

กิจกรรมที่ 7

ศึกษาและท่องจำโน้ตหน้าทับปรบไ้ 2 ชั้น (5 นาที)

ลำดับขั้นการดำเนินกิจกรรม

1. ครูแจกโน้ตหน้าทับปรบไ้ 2 ชั้น
2. ครูอ่านโน้ตหน้าทับปรบไ้ 2 ชั้น ให้นักเรียนฟัง ทีละวรรคแล้วให้นักเรียนอ่านตาม
3. ครูให้นักเรียนอ่านหน้าทับปรบไ้ 2 ชั้น โดยมีครูตีฉิ่งประกอบ แล้วให้นักเรียนทบทวนจนสามารถท่องจำได้ ต่อจากนั้นครูสั่งให้นักเรียนกลับไปซ้อมเป็นการบ้าน

สื่อการสอน

ในแผนการสอนหน่วยนี้ ประกอบด้วยกิจกรรม 7 กิจกรรม มีสื่อการสอน 6 ซอง

ซอง 1.1 ใบความรู้เรื่องลักษณะการบรรเลงเพลงต้นเพลงนึ่ง 2 ชั้น และลูกตก
ของเพลง

ซอง 1.2 ใบงานเรื่อง ลูกตก

ซอง 1.3 เทปเพลงต้นเพลงนึ่ง 2 ชั้นท่อน 2 (ทางซ็องวงใหญ่)

ซอง 1.4 โน้ตเพลงต้นเพลงนึ่ง 2 ชั้นท่อน 2

ซอง 1.5 แบบประเมินการบรรเลง

ซอง 1.6 โน้ตหน้าทับปรบไก่ 2 ชั้น

- ซ็องวงใหญ่

- นึ่ง

**ใบความรู้
เรื่อง**

ลักษณะการบรรเลงเพลงต้นเพลงฉิ่ง 2 ชั้นและลูกตกของเพลง

การบรรเลงเพลงไทยนั้นโดยปกติ จะบรรเลงท่อนละ 2 เที้ยว เรียกว่า กลับต้น สำหรับเพลงต้นเพลงฉิ่ง เป็นเพลง 2 ท่อน มีลักษณะการบรรเลงดังนี้

ท่อน 1 ขึ้นต้นด้วยห้องที่ 5 เนื่องจากใน 4 ห้องแรก เป็นลูกเท่า จุดประสงค์ของการบรรเลงลูกเท่านั้น เพื่อต้องการให้ทำนองเพลงในตอนนั้น อยู่ที่เสียงใดเสียงหนึ่งเพียงเสียงเดียว ในท่อน 1 นี้มีลูกเท่าอยู่ 2 เสียง คือ เสียง เร และเสียงซอล เมื่อบรรเลงจบแล้วให้บรรเลงกลับต้นอีก 1 เที้ยว

ท่อน 2 ในบรรทัดสุดท้ายของท่อน 2 จะบรรเลงเหมือนกับบรรทัดสุดท้ายของท่อน 1 การบรรเลงในลักษณะนี้เรียกว่า การเปลี่ยนหัว บรรเลงถึงเที้ยวที่ 2 แล้วให้ทอดลงในตอนท้ายของท่อน 2 การทอดลง หมายถึง การผ่อนจังหวะให้ช้าลงเพื่อความพร้อมเพรียงและเรียบร้อย

ลูกตก สำหรับเพลงสองชั้นโดยปกติแล้วในหนึ่งบรรทัดจะแบ่งออกเป็น 2 วรรค หรือ 1 วรรคจะเท่ากับ 4 ห้อง ส่วนลูกตกนั้นคือโน้ตตัวสุดท้ายของวรรค เช่น

- - - ซ	- ล ล ล	- - - ค	- ล ล ล	- ซ ซ ซ	- ล - ซ	- - - ม	- ม - ม
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

จากตัวอย่างลูกตกคือเสียง ลา และ มี ตามลำดับ

ประโยชน์ของลูกตกคือสามารถนำเอาลูกตกที่ได้ไปประดิษฐ์เป็นทางบรรเลงเครื่องมือต่าง ๆ โดยให้ลูกตกตกในเสียงเดียวกัน เช่น

- - - ซ	- ล ล ล	- - - ค	- ล ล ล	ซ ล ค ซ	- ล - ซ	ค ล ซ ร	ซ ม ม ม
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

ใบงาน
เรื่องลูกตก

คำชี้แจง แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 2 คนร่วมกันอภิปรายตามหัวข้อต่อไปนี้

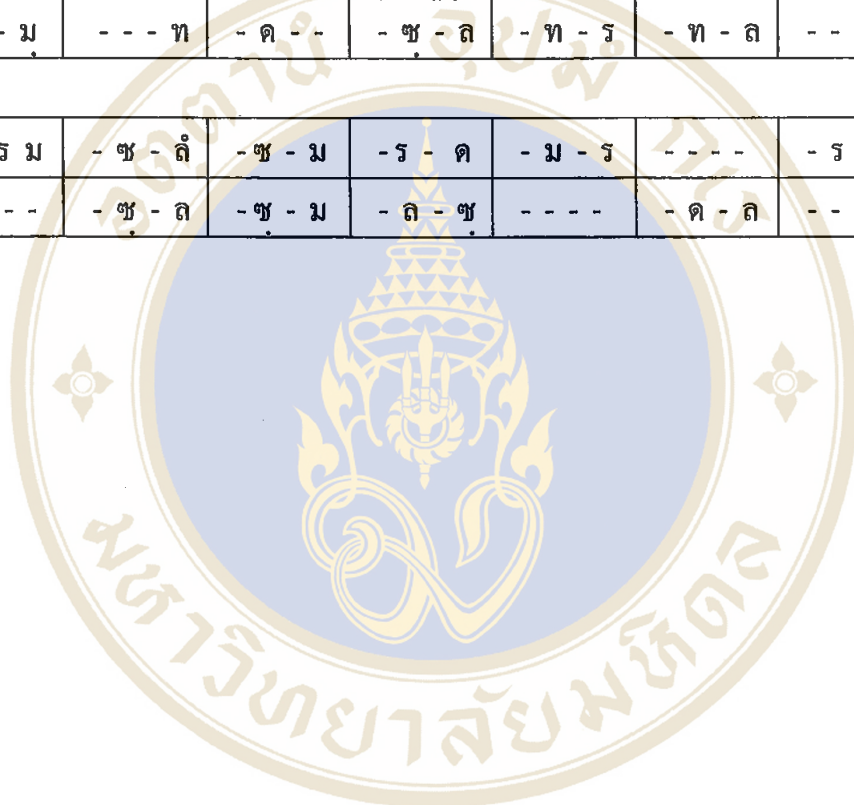
1. ให้นักเรียนเขียนลูกตกของเพลงต้นเพลงฉิ่ง 2 ชั้นท่อน 1 มาตามลำดับ
2. นักเรียนจงอธิบายถึงประโยชน์ของลูกตก

โน้ตเพลงต้นเพลงถึง 2 ชั้น

ท่อน 2

	0	+	0	+	0	+	0	+
- - - -	- ม - ม	- - ร ม	- ซ - ลี	- ที - รั	- ที - -	ลี ลี - -	ซซ - ม	
- - - ม	- - - ท	- ด - -	- ซ - ล	- ท - ร	- ท - ล	- - - ซ	- - - ท	
- - ร ม	- ซ - ลี	- ซ - ม	- ร - ด	- ม - ร	- - - -	- ร - ด	- - - ร	
- ด - -	- ซ - ล	- ซ - ม	- ล - ซ	- - - -	- ด - ล	- - - ซ	- - - ล	

แผนภูมิโน้ต
หน้าทับปรบได้ 2 ชั้น

จังหวะกลองแขก

o	+	o	+	o	+	o	+
-- ทุ้ม ติง	ทุ้มติง โฉ๊ะฉ๊ะ	-- โฉ๊ะฉ๊ะ	-- โฉ๊ะฉ๊ะ	- ติง - ทุ้ม	- ติง - ติง	- ทุ้ม - ติง	- ติง - ทุ้ม

เกณฑ์การให้คะแนน
แบบประเมินการบรรเลง

ชุดที่ 3 เรื่อง การปฏิบัติฆ้องวงใหญ่ เพลงต้นเพลงถึง 2 ชั้น ท่อน 2

คะแนน รายการ	ผ่านในระดับดี	ผ่านในระดับปานกลาง	ไม่ผ่านต้องปรับปรุง
1.การนั่ง	นั่งพับเพียบหรือนั่งขัดสมาธิ ลำตัวตรง หน้าตรง หลังไม่งอ นั่งได้กึ่งกลางเครื่องดนตรี	นั่งพับเพียบหรือนั่งขัดสมาธิ ลำตัวตรง ก้มหน้า นั่งได้กึ่งกลางเครื่องดนตรี	นั่งพับเพียบหรือนั่งขัดสมาธิ หลังงอ ก้มหน้า นั่งไม่กึ่งกลางเครื่องดนตรี
2.จับ ไม้ดี	จับไม้ถูกวิธี คว่ำมือดี ตลอดเวลา ใช้ดีทั้งถ้ำแขน และถ้ำแขน ขนานพื้น	จับ ไม้ดีถูกวิธี คว่ำมือดี บางครั้งมีตะแคงมือดีบ้าง ใช้ดีทั้งแขนขนานไปกับพื้น	จับ ไม้ดีไม่ถูกวิธี ตะแคงมือดีตลอด ใช้ข้อมือ ถ้ำแขนไม่ขนานไปกับพื้น
3.ทำนองเพลง	เสียงชัดเจน ทำนองเพลงครบถ้วนติดต่อกัน ตลอด ได้จังหวะได้แนว และถูกต้องตามโน้ตเพลง	เสียงไม่ชัดเจน ทำนองเพลงไม่ครบถ้วน ได้จังหวะ ไม่ได้แนว เว้นระยะบ้าง ถูกต้องตามโน้ตเพลง	เสียงไม่ชัดเจน ทำนองไม่ครบถ้วน ไม่ได้แนวขาดตอน ไม่ถูกต้องตามโน้ตเพลง
4.จังหวะ	จังหวะถูกต้อง แนวพอดี สม่่าเสมอตามลักษณะอัตราของเพลง	จังหวะถูกต้อง แนวไม่ดี และไม่สอดคล้องกับลักษณะอัตราจังหวะ	จังหวะไม่ถูกต้อง แนวไม่ดี ไม่ติดต่อกันและไม่สอดคล้องกับลักษณะอัตราจังหวะ

คะแนน รายการ	ผ่านในระดับดี	ผ่านในระดับปานกลาง	ไม่ผ่านควรปรับปรุง
5.ใช้มือ	ใช้มือบรรเลงได้อย่างถูกต้อง ตามลักษณะการบรรเลง มือซ้าย มือขวา ตรงกับการแบ่งมือในโน้ตเพลง	ใช้มือบรรเลงได้อย่างถูกต้อง บางครั้งแบ่งมือซ้ายและมือขวาต่างจากโน้ตเพลงที่กำหนดบ้าง ไม่บ่อยครั้ง	ใช้มือบรรเลงไม่ถูกต้อง การแบ่งมือซ้าย มือขวา ต่างจากโน้ตเพลงที่กำหนดบ่อย

การให้คะแนน

ผ่านในระดับดี 2 คะแนน
 ผ่านในระดับปานกลาง 1 คะแนน
 ไม่ผ่านต้องปรับปรุง 0 คะแนน

แบบประเมินการบรรเลง
ชุดที่ 3 เรื่อง การปฏิบัติฆ้องวงใหญ่ เพลงต้นเพลงถึง 2 ชั้น ท่อน 2

ชื่อ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เลขที่

วันที่ เดือน พ.ศ. 2542

รายการประเมิน	คะแนนที่ควรได้รับ			คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้รับ
	ผ่านในระดับดี 2	ผ่านในระดับปานกลาง 1	ไม่ผ่านต้องปรับปรุง 0		
1. การนั่ง				2	
2. การจับไม้				2	
3. ทำนองเพลง				2	
4. จังหวะ				2	
5. การใช้มือ				2	
	คะแนนรวม			10	

ผ่าน

ไม่ผ่าน

หมายเหตุ คะแนนเต็ม 10 คะแนน นักเรียนต้องผ่านการประเมินร้อยละ 80 หรือ 8 คะแนน

ลงชื่อ ผู้ประเมิน

แผนการสอนหน่วยที่ 4

เรื่อง การปฏิบัติซ็องวงใหญ่เพลงต้นเพลงฉิ่ง 2 ชั้น

เวลา 2 คาบ (100 นาที)

จุดมุ่งหมายของการเรียน

1. นักเรียนสามารถอธิบายประวัติความเป็นมาของหน้าทับปรบไ้ได้อย่างถูกต้อง
2. นักเรียนสามารถอธิบายประโยชน์ของหน้าทับปรบไ้ได้อย่างถูกต้อง
3. นักเรียนสามารถอธิบายการจับไม้ซ็องและทำนองบรรเลงได้
4. นักเรียนสามารถท่องจำหน้าทับปรบไ้ 2 ชั้น ได้
5. นักเรียนสามารถบรรเลงซ็องวงใหญ่ ร่วมกับจังหวะหน้าทับปรบไ้ได้อย่างถูกต้อง

ความคิดรวบยอด

หน้าทับปรบไ้ 2 ชั้น มีความยาว 1 บรรทัด ใช้ในการกำกับจังหวะ วัดความสั้น - ยาวของเพลง และบอกสำเนียงของเพลงได้

เนื้อหา

1. ที่มาของหน้าทับปรบไ้ 2 ชั้น
2. ลักษณะการบรรเลงหน้าทับปรบไ้ 2 ชั้น
3. การบรรเลงซ็องวงใหญ่ ร่วมกับหน้าทับปรบไ้ 2 ชั้น

กิจกรรมการเรียนการสอน

1. ฟังหน้าทับปรบไ้ 2 ชั้น ในการบรรเลงรวมวง โดยใช้เพลงต้นเพลงฉิ่ง 2 ชั้น
2. ศึกษาใบความรู้ เรื่อง ที่มาและลักษณะการบรรเลงหน้าทับปรบไ้ 2 ชั้น
3. ศึกษาใบงาน เรื่อง หน้าทับปรบไ้ 2 ชั้น
4. ศึกษาแผนภูมิโน้ตหน้าทับปรบไ้ 2 ชั้น ประกอบกับเพลงต้นเพลงฉิ่ง 2 ชั้น
5. ทดสอบระหว่างเรียน เรื่อง เพลงต้นเพลงฉิ่ง 2 ชั้น ท่อน 2 และหน้าทับปรบไ้ 2 ชั้น
6. ทบทวนการบรรเลงเพลงต้นเพลงฉิ่ง 2 ชั้น
7. ประเมินการบรรเลงเพลงต้นเพลงฉิ่ง 2 ชั้น
8. ทดสอบหลังเรียน

กิจกรรมที่ 1

ฟังหน้าทับปรบไ้ 2 ชั้น ในการบรรเลงรวมวง (5 นาที)

ลำดับขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

1. ครูและนักเรียนสนทนาถึงหน้าทับต่าง ๆ ที่ใช้ในการบรรเลงดนตรีไทย
2. นักเรียนฟังเสียงหน้าทับปรบไ้ 2 ชั้น ในการบรรเลงรวมวง พร้อมทั้งให้นักเรียน
ท่องตามแผนภูมิโน้ตหน้าทับ

กิจกรรมที่ 2

ศึกษาใบความรู้ เรื่อง หน้าทับปรบไ้ 2 ชั้น (5 นาที)

ลำดับขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

1. แจกใบความรู้เรื่อง ที่มาและแผนภูมิหน้าทับปรบไ้ 2 ชั้น โดยให้นักเรียนทุกคน
อ่านในใจ

กิจกรรมที่ 3

ศึกษาใบงาน เรื่อง หน้าทับปรบไ้ 2 ชั้น (5 นาที)

ลำดับขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

1. แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 2 คน ศึกษาประเด็นคำถามจากใบงานและสรุป
ผล

กิจกรรมที่ 4

ศึกษาโน้ตหน้าทับปรบไ้ 2 ชั้น และเพลงต้นเพลงฉิ่ง 2 ชั้น (10 นาที)

ลำดับขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

1. ครูแจกแผนภูมิโน้ตหน้าทับปรบไ้ 2 ชั้น ประกอบกับเพลงต้นเพลงฉิ่ง 2 ชั้น
2. ครูบรรเลงเพลงต้นเพลงฉิ่ง 2 ชั้น และให้นักเรียนท่องหน้าทับปรบไ้ 2 ชั้น ให้เข้ากับ
เพลงที่บรรเลง

3. ครูให้นักเรียนจับคู่กัน โดยให้นักเรียนสลับกันบรรเลงเพลงต้นเพลงฉิ่งและท่อนหน้าทับสลับกัน

กิจกรรมที่ 5

ทดสอบระหว่างเรียน เรื่อง เพลงต้นเพลงฉิ่ง 2 ชั้น ท่อน 2 และหน้าทับปรบไ้ 2 ชั้น (5 นาที)

ลำดับขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

1. ครูให้นักเรียนแบบทดสอบระหว่างเรียน เรื่อง เพลงต้นเพลงฉิ่ง 2 ชั้น ท่อน 2 และหน้าทับปรบไ้ 2 ชั้น

กิจกรรมที่ 6

ทวนเพลงต้นเพลงฉิ่ง 2 ชั้น (25 นาที)

ลำดับขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

1. ครูให้นักเรียนทบทวนเพลงต้นเพลงฉิ่ง 2 ชั้น โดยให้บรรเลงท่อนละ 2 เที้ยว แล้วทอดลงช้าไปมาจนเกิดความชำนาญ โดยมีครูบรรเลงหน้าทับปรบไ้ 2 ชั้น ประกอบ

กิจกรรมที่ 7

ประเมินการบรรเลง (35 นาที)

ลำดับขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

1. ครูให้นักเรียนบรรเลงเพลงต้นเพลงฉิ่ง 2 ชั้น ทีละคน
2. ครูประเมินผลโดยการสังเกต พร้อมกับบรรเลงหน้าทับประกอบ

กิจกรรมที่ 8

ทดสอบหลังเรียน (10 นาที)

ลำดับขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

1. ครูให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน

สื่อการสอน

ในแผนการสอนหน่วยที่ 4 นี้ ประกอบด้วยกิจกรรม 6 กิจกรรม มีสื่อการสอน 7 ซอง คือ

- ซอง 1.1 เทปหน้าทับปรบไ้ 2 ชั้น ที่บรรเลงรวมวงเพลงต้นเพลงฉิ่ง 2 ชั้น
- ซอง 1.2 ใบความรู้เรื่องที่มาและลักษณะการบรรเลงของหน้าทับ
- ซอง 1.3 ใบงานเรื่องหน้าทับปรบไ้ 2 ชั้น
- ซอง 1.4 แผนภูมิโน้ตหน้าทับปรบไ้ 2 ชั้น ประกอบกับเพลงต้นเพลงฉิ่ง 2 ชั้น
- ซอง 1.5 แบบทดสอบระหว่างเรียน เรื่อง เพลงต้นเพลงฉิ่ง 2 ชั้น ท่อน 2 และ หน้าทับปรบไ้ 2 ชั้น
- ซอง 1.6 แบบประเมินการบรรเลงฆ้องวงใหญ่ โดยใช้เครื่องดนตรี
- ซอง 1.7 แบบทดสอบหลังเรียน
 - ฆ้องวงใหญ่
 - กลองแขก

ใบความรู้

เรื่อง

ที่มาและลักษณะการบรรเลงหน้าทับปรบไ้ 2 ชั้น

ปรบไ้ เป็นชื่อของหน้าทับประเภทหนึ่ง ใช้ตีประกอบกับเพลงที่มีทำนองสละสลวย และมีระเบียบแบบแผน หน้าทับประเภทนี้นักปราชญ์ทางดนตรีโบราณ ได้คิดอัตรา 2 ชั้น ขึ้นมาก่อน โดยแปลงจากเสียงร้องของลูกคู่ในการร้องเพลงปรบไ้ เป็นเพลงพื้นเมืองโบราณอย่างหนึ่ง มาเป็นวิธีตีของตะโพน คำรับและทำนองร้องของลูกคู่เพลงปรบไ้ นั้น ร้องว่า “ ฉ่า ฉ่า ฉ่า ช้า ฉะฉ่า ไซ้ ” เมื่อเปลี่ยนเป็นเสียงของตะโพน ก็จะดังว่า “ ฟริง ป๊ะ ตูบ ฟริง ฟริง ตูบ ฟริง ”

หน้าทับปรบไ้ นี้ เมื่อขยายเป็นอัตราจังหวะ 3 ชั้น หรือตัดลงมาเป็นชั้นเดียวก็ยังคงเรียกว่า “ หน้าทับปรบไ้ ” เช่นเดิม หน้าทับปรบไ้ นี้เป็นมูลเหตุให้ประดิษฐ์หน้าทับอื่น ๆ อีกหลายหน้าทับตามมา เช่น หน้าทับเขมร หน้าทับสะดาบ เป็นต้น การตีเครื่องหนังที่เลียนเสียงจากหน้าทับ เช่น กลองสองหน้า กลองแขก กลองมลายู ตามวิธีการที่ตะโพน ได้ตีเป็นหน้าทับปรบไ้ นี้ เรียกว่า หน้าทับปรบไ้ ทุก ๆ อย่าง นอกจากนี้เพลงที่มีสำเนียงไทยส่วนใหญ่ ใช้หน้าทับปรบไ้

การตีหน้าทับปรบไ้ จบไปครั้งหนึ่ง ก็เรียกว่า หนึ่งจังหวะ โดยในอัตราจังหวะ 3 ชั้น มีความยาว 2 บรรทัด (1 บรรทัด เท่ากับ 8 ห้องตัวโน้ต) 2 ชั้น ยาว 1 บรรทัด และชั้นเดียวยาวครึ่งบรรทัด ดังนั้นถ้าเพลงในอัตราจังหวะ 2 ชั้น เพลงหนึ่ง มีความยาว 4 บรรทัด หมายความว่าเพลงนั้น มีความยาว 4 หน้าทับ

การบรรเลงหน้าทับปรบไ้ 2 ชั้น ในกรณีที่ใช้กลองแขก การเข้าเพลงจะเข้าในห้องที่ 7 ของเพลง ซึ่งตรงกับหน้าทับในห้องที่ 7 – 8 หรือช่วงสุดท้ายของหน้าทับ คือ

- ทัง - ดิง	- ดิง - ทัง
-------------	-------------

แต่ในการบรรเลงทั่วไปนิยมขึ้นด้วยเสียง โฉ๊ะ ทั้งนี้เพื่อความชัดเจนและความไพเราะยิ่งขึ้นในการบรรเลง มีลักษณะดังนี้

- โฉ๊ะ - ดิง	- ดิง - ทัง
--------------	-------------

เมื่อเข้าเพลงแล้ว ต่อจากนั้นก็บรรเลงหน้าทับตามปกติ ดังตัวอย่าง ในเพลงแขก
ประเทศ 2 ชั้น ท่อน 1

1	2	3	4	5	6	-โจ๊ะ ดิง	-ดิง -ทัง
- - - ซ	- - ตี ตี	- - - ด	- - ตี ตี	- - ซ ซ	- ตี - ซ	- - - -	- ม - ม
- - - ซ	- ล - -	- - - ด	- ล - -	- ซ - -	- ล - ซ	- - - ม	- - - -

-- ทัง ดิง	ทังดิงโจ๊ะจ๊ะ	-- โจ๊ะจ๊ะ	-- โจ๊ะจ๊ะ	-ดิง -ทัง	-ดิง -ดิง	-ทัง -ดิง	-ดิง -ทัง
- ตี - -	ซ ม - -	ตี ตี - -	รี รี - มี่	- มี่ - มี่	- มี่ - -	มี่ มี่ - -	รี รี - ตี
- - ซ ม	- - ร ด	- - - ร	- - - ม	- ซ - ตี	- ซ - ม	- - - ร	- - - ด

สำหรับเพลงต้นเพลงฉิ่ง 2 ชั้นนั้น ในการเข้าเพลงของหน้าทับจะเหมือนกับเพลง 2 ชั้น
ทั่วไป คือเข้าในห้องที่ 7 และห้องที่ 8 ในส่วนของการบรรเลงฉิ่ง จะเข้าในห้องที่ 7 และ ห้องที่ 8
เช่นเดียวกัน

						o	+
1	2	3	4	5	6	-โจ๊ะ-ดิง	-ดิง -ทัง
- - - ม	- ร - ร	- - - -	- - - ร	- - - ด	- - - ร	- ซ - ม	- ร - ซ
- - - -	- - - ซ	- - - ร	- - - -	- - - ซ	- - - ล	- ซ - ท	- ล - ซ

ในส่วนของทอกลงของหน้าทับปรบไ้ 2 ชั้น จะใช้หลักการเดียวกันกับการบรรเลง
ของเครื่องดนตรี คือ จะทอกลงใน 4 ห้องสุดท้ายของเพลง คือ

1	2	3	4	5	6	7	8
-- ทัง ดิง	ทังดิงโจ๊ะจ๊ะ	-- โจ๊ะจ๊ะ	- โจ๊ะจ๊ะ	-ดิง -ทัง	-ดิง -ดิง	-ทัง -ดิง	-ดิง -ทัง

ดังนั้นส่วนที่ทอกลงของหน้าทับปรบไ้ 2 ชั้น คือ

1	2	3	4	-ดิง -ทัง	-ดิง -ดิง	-ทัง -ดิง	-ดิง -ทัง
---	---	---	---	-----------	-----------	-----------	-----------

ใบงาน
เรื่อง
หน้าทับปรบไ้ 2 ชั้น

คำชี้แจง แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 2 คน ร่วมกันอภิปรายตามหัวข้อต่อไปนี้

1. จงเติมโน้ตในหน้าทับปรบไ้ 2 ชั้น ในการเข้าเพลงและการบรรเลงหน้าทับปกติ ลงในช่องว่างถูกต้องตามหลักของดุริยางค์ไทย

- - - -	- ม - ม	- - ร ม	- ซ - ลี	- ที - รี	- ที - -	ลี ลี - -	ซซ - ม
- - - ม	- - - ท	- ด - -	- ซ - ล	- ท - ร	- ท - ล	- - - ซ	- - - ท

- - ร ม	- ซ - ลี	- ซ - ม	- ร - ด	- ม - ร	- - - -	- ร - ด	- - - ร
- ด - -	- ซ - ล	- ซ - ท	- ล - ซ	- - - -	- ด - ล	- - - ซ	- - - ล

2. จากโน้ตข้างต้น หมายความว่าโน้ตที่ใ้หมานี้มีความยาวกี่จังหวะ

แผนภูมิโน้ต
เพลงต้นเพลงดิ่ง และ หน้าทับปรบไก่อ่ 2 ชั้น

ท่อน 1

	o	+	o	+	o	+	o	+
1	2	3	4	5	6	- โฉ๊ะ ดิ่ง	- ดิ่ง - ทัง	
- - - ม	- ร - ร	- - - -	- - - ร	- - - ด	- - - ร	- ช - ม	- ร - ช	
- - - -	- - - ช	- - - ร	- - - -	- - - ช	- - - ล	- ช - ท	- ล - ช	

-- ทัง ดิ่ง	ทังดิ่งโฉ๊ะจ๊ะ	-- โฉ๊ะจ๊ะ	-- โฉ๊ะจ๊ะ	- ดิ่ง - ทัง	- ดิ่ง - ดิ่ง	- ทัง - ดิ่ง	- ดิ่ง - ทัง
- - - ลั	- ช - ช	- - - -	- - - ช	- - - ด	- - - ร	- ช - ม	- ร - ช
- - - -	- - - ด	- - - ช	- - - -	- - - ช	- - - ล	- ช - ท	- ล - ช

-- ทัง ดิ่ง	ทังดิ่งโฉ๊ะจ๊ะ	-- โฉ๊ะจ๊ะ	-- โฉ๊ะจ๊ะ	- ดิ่ง - ทัง	- ดิ่ง - ดิ่ง	- ทัง - ดิ่ง	- ดิ่ง - ทัง
- - ร ม	- ช - ลั	- ช - ม	- ร - ด	- ม - ร	- - - -	- ร - ด	- - - ร
- ด - -	- ช - ล	- ช - ม	- ล - ช	- - - -	- ด - ล	- - - ช	- - - ล

ท่อน 2

-- ทัง ดิ่ง	ทังดิ่งโฉ๊ะจ๊ะ	-- โฉ๊ะจ๊ะ	-- โฉ๊ะจ๊ะ	- ดิ่ง - ทัง	- ดิ่ง - ดิ่ง	- ทัง - ดิ่ง	- ดิ่ง - ทัง
- - - -	- ม - ม	- - ร ม	- ช - ลั	- ทิ - ริ	- ทิ - -	ลั ลั - -	ชช - ม
- - - ม	- - - ท	- ด - -	- ช - ล	- ท - ร	- ท - ล	- - - ช	- - - ท

-- ทัง ดิ่ง	ทังดิ่งโฉ๊ะจ๊ะ	-- โฉ๊ะจ๊ะ	-- โฉ๊ะจ๊ะ	- ดิ่ง - ทัง	- ดิ่ง - ดิ่ง	- ทัง - ดิ่ง	- ดิ่ง - ทัง
- - ร ม	- ช - ลั	- ช - ม	- ร - ด	- ม - ร	- - - -	- ร - ด	- - - ร
- ด - -	- ช - ล	- ช - ม	- ล - ช	- - - -	- ด - ล	- - - ช	- - - ล

แบบทดสอบระหว่างเรียน
เรื่อง เพลงต้นเพลงฉิ่ง 2 ชั้น ท่อน 2 และ หน้าทับปรบไก่อ 2 ชั้น

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย X ทับตัวอักษร ก ข ค หรือ ง ที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว

1. เพลงต้นเพลงฉิ่ง 2 ชั้นท่อน 1 มีความยาวกว่าท่อน 2 กี่จังหวะ

ก. 1 จังหวะ	ข. 2 จังหวะ
ค. 3 จังหวะ	ง. 4 จังหวะ
2. การผ่อนจังหวะให้ช้าลงในตอนท้าย ก่อนจบเพลงเรียกว่าอะไร

ก. ทอด	ข. ถอน
ค. ลง	ง. ส่ง
3. ลักษณะการบรรเลงเพลงไทยทั่วไปจะบรรเลงท่อนละกี่เที่ยว

ก. 1 เที่ยว	ข. 2 เที่ยว
ค. 3 เที่ยว	ง. 4 เที่ยว
4. ข้อใดต่อไปนี้เป็นผิดไปจากความเป็นจริง

ก. บรรทัดสุดท้ายของท่อน 1 และท่อน 2 บรรเลงเหมือนกัน
ข. วรรคที่ 2 ของบรรทัดที่ 1 และบรรทัดที่ 2 ในท่อน 1 บรรเลงเหมือนกัน
ค. ลูกเท่าในท่อน 1 ใช้เสียงเดียวกัน
ง. วรรคสุดท้ายของทั้งสองท่อนบรรเลงเหมือนกัน
5. ลูกตกของเพลงต้นเพลงฉิ่ง 2 ชั้นท่อน 2 นั้น มีเสียงใดบ้าง

ก. ซอล , มี , โด , เร	ข. ลา , ที , โด , เร
ค. มี , มี , โด , ลา	ง. ลา , มี , โด , เร
6. เพลงต้นเพลงฉิ่ง 2 ชั้น มีสำเนียงภาษาใด

ก. ไทย	ข. ลาว
ค. เขมร	ง. พม่า

- ค ร ม	- ช - ล	- ช - ม	- ร - ค	- ม - ร	- ค - ล	- ร - ค	- - - ร
---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

7. ในห้องที่ 1 แบ่งมืออย่างไร

- ก. ชาย - ชาย - ขวา
- ข. ชาย - ขวา - ชาย
- ค. ชาย - ขวา - ขวา
- ง. ขวา - ขวา - ชาย

8. ห้องใดมีการใช้คู่ 4 เพียงอย่างเดียว

- ก. ห้องที่ 4
- ข. ห้องที่ 3
- ค. ห้องที่ 2
- ง. ห้องที่ 1

9. ห้องใดมีการใช้คู่ 8 เพียงอย่างเดียว

- ก. ห้องที่ 1
- ข. ห้องที่ 2
- ค. ห้องที่ 3
- ง. ห้องที่ 4

10. ห้องใดใช้มือขวาเพียงอย่างเดียว

- ก. ห้องที่ 5
- ข. ห้องที่ 6
- ค. ห้องที่ 7
- ง. ห้องที่ 8

ใบเฉลย แบบทดสอบระหว่างเรียน
เรื่อง เพลงต้นเพลงถึง 2 ชั้น ท่อน 2 และหน้าทับปรบได้ 2 ชั้น

1. ก
2. ก
3. ข
4. ค
5. ง
6. ก
7. ค
8. ก
9. ข
10. ก

**เกณฑ์การให้คะแนน
แบบประเมินการบรรเลง**

ชุดที่ 4 เรื่องการปฏิบัติเพลงต้นเพลงถึง 2 ชั้น

คะแนน รายการ	ผ่านในระดับดี	ผ่านในระดับปานกลาง	ไม่ผ่านต้องปรับปรุง
1.การนั่ง	นั่งพับเพียบหรือนั่งขัดสมาธิ ลำตัวตรง หน้าตรง หลังไม่งอ นั่งได้กึ่งกลางเครื่องดนตรี	นั่งพับเพียบหรือนั่งขัดสมาธิ ลำตัวตรง ก้มหน้า นั่งได้กึ่งกลางเครื่องดนตรี	นั่งพับเพียบหรือนั่งขัดสมาธิ หลังงอ ก้มหน้า นั่งไม่กึ่งกลางเครื่องดนตรี
2.จับไม้มือ	จับไม้มือถูกวิธี คว่ำมือดี ตลอดเวลา ใช้ดีทั้งลำแขน และลำแขน ขนาน ไปพื้น	จับไม้มือถูกวิธี คว่ำมือดี บางครั้งมีตะแคงมือดีบ้าง ใช้ดีทั้งแขนขนานไปกับพื้น	จับไม้มือไม่ถูกวิธี ตะแคงมือดีตลอด ใช้ข้อมือ ลำแขน ไม่ขนานไปกับพื้น
3.ทำนองเพลง	เสียงชัดเจน ทำนองเพลงครบถ้วนติดต่อกันตลอด ได้จังหวะได้แนว และถูกต้องตามโน้ตเพลง	เสียงไม่ชัดเจน ทำนองเพลงไม่ครบถ้วน ได้จังหวะ ไม่ได้แนว เว้นระยะบ้าง ถูกต้องตามโน้ตเพลง	เสียงไม่ชัดเจน ทำนองไม่ครบถ้วน ไม่ได้แนวขาดตอน ไม่ถูกต้องตามโน้ตเพลง
4.จังหวะ	จังหวะถูกต้อง แนวพอดี สม่่าเสมอตามลักษณะอัตราของเพลง	จังหวะถูกต้อง แนวไม่ดี และไม่สอดคล้องกับลักษณะอัตราจังหวะ	จังหวะไม่ถูกต้อง แนวไม่ดี ไม่ติดต่อกันและไม่สอดคล้องกับลักษณะอัตราจังหวะ

คะแนน รายการ	ผ่านในระดับดี	ผ่านในระดับปานกลาง	ไม่ผ่านควรปรับปรุง
5. ใช้มือ	ใช้มือบรรเลงได้อย่างถูกต้อง ตามลักษณะการบรรเลง มือซ้าย มือขวา ตรงกับการแบ่งมือในโน้ตเพลง	ใช้มือบรรเลงได้อย่างถูกต้อง บางครั้งแบ่งมือซ้ายและมือขวาต่างจากโน้ตเพลงที่กำหนดบ้างไม่บ่อยครั้ง	ใช้มือบรรเลงไม่ถูกต้อง การแบ่งมือซ้าย มือขวา ต่างจากโน้ตเพลงที่กำหนดบ่อย

การให้คะแนน

ผ่านในระดับดี 2 คะแนน

ผ่านในระดับปานกลาง 1 คะแนน

ไม่ผ่านต้องปรับปรุง 0 คะแนน

แบบประเมินการบรรเลง
ชุดที่ 4 เรื่องการปฏิบัติห้องวงใหญ่เพลงต้นเพลงถึง 2 ชั้น

ชื่อ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เลขที่
 วันที่ เดือน พ.ศ. 2542

รายการประเมิน	คะแนนที่ควรได้รับ			คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้รับ
	ผ่านในระดับดี 2	ผ่านในระดับปานกลาง 1	ไม่ผ่านต้องปรับปรุง 0		
1. การนั่ง				2	
2. การจับไม้				2	
3. ทำนองเพลง				2	
4. จังหวะ				2	
5. การใช้มือ				2	
	คะแนนรวม			10	

ผ่าน

ไม่ผ่าน

หมายเหตุ คะแนนเต็ม 10 คะแนน นักเรียนต้องผ่านการประเมินร้อยละ 80 หรือ 8 คะแนน

ลงชื่อ ผู้ประเมิน
 / /

แบบทดสอบหลังเรียน

กิจกรรมการเรียนรู้การสอนปฏิบัติฆ้องวงใหญ่เรื่องเพลงต้นเพลงถึงคำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย X ทับข้อที่ถูกต้องที่สุด

1. ลูกฆ้องวงใหญ่ทำมาจากโลหะผสมประกอบด้วยโลหะชนิดใด
 - ก. ทองแดง สังกะสี
 - ข. ทองแดง ดีบุก
 - ค. ทองเหลือง สังกะสี
 - ง. ทองเหลือง ทองแดง

2. ข้อใดต่อไปนี้เป็นประโยชน์ของไม้ค้ำ หรือ ไม้ถ่าง
 - ก. เป็นที่สังเกตขณะบรรเลง
 - ข. ยึดร้านไม้ให้เสถียร
 - ค. เพื่อความสะดวกสบายในการขนย้าย
 - ง. เป็นที่ยึดหางนกยูงเพื่อความสวยงาม

3. ฆ้องวงใหญ่ทำหน้าที่อะไรในวงปี่พาทย์
 - ก. เป็นผู้นำวง
 - ข. บรรเลงทำนองหลัก หรือ เนื้อเพลง
 - ค. แปลทำนองจากระนาดมาเป็นทำนองของตนเอง
 - ง. บรรเลงหยอกล้อกับเครื่องดนตรีชิ้นอื่น

4. การจับไม้ฆ้องที่ไม่ถูกต้อง มีลักษณะเช่นใด
 - ก. ใช้นิ้วครบทั้ง 5 นิ้ว
 - ข. ปลายนิ้วชี้ต้องติดกับหัวไม้
 - ค. จับไม้แน่นตลอดเวลา
 - ง. คว่ำมือให้สนิท

5. นักร้องชนิดใดมีวิวัฒนาการใกล้เคียงกับนักร้องวงใหญ่มากที่สุด
 - ก. นักร้องราง
 - ข. นักร้องกระเต
 - ค. นักร้องชัย
 - ง. นักร้องโหม่ง

6. ข้อใดต่อไปนี้เป็นประโยชน์ของลวดเกี่ยวข้อง
 - ก. เพื่อความสะดวก
 - ข. เพื่อความสะดวกในการเปลี่ยนลูกข้อง
 - ค. เพื่อยึดร้านข้องไม่ให้เสียทรง
 - ง. เพื่อไม่ให้ลูกข้องติดกัน

7. การหมุนไม้ข้องขณะบรรเลงมีประโยชน์อย่างไร
 - ก. ฟ่อนคลายกล้ามเนื้อ
 - ข. เพื่อวัดความสามารถของผู้บรรเลง
 - ค. ทำให้เสียงข้องดังกังวาล
 - ง. ทำให้หัวไม้ไม่เบี้ยว

8. สมมติว่า เพลงต้นเพลงถึง 3 ชั้น มี 8 บรรทัด ดังนั้นเพลงต้นเพลงถึง 2 ชั้นจะมีกี่บรรทัด
 - ก. 2 บรรทัด
 - ข. 4 บรรทัด
 - ค. 6 บรรทัด
 - ง. 10 บรรทัด

9. ข้อใดต่อไปนี้เป็นประโยชน์ของหน้าทับ
 - ก. วัดความสั้น – ยาวของเพลง
 - ข. บอกสำเนียงของเพลง
 - ค. ใช้ตรวจสอบความถูกต้องของทำนองเพลง
 - ง. กำกับจังหวะ

10. ถ้าเพลงต้นเพลงฉิ่ง 2 ชั้นมีความยาว 8 บรรทัด หมายความว่าเพลงนี้มีความยาวกี่จังหวะ
- 2 จังหวะ
 - 4 จังหวะ
 - 8 จังหวะ
 - 16 จังหวะ
11. ในท่อนที่ 1 ของเพลงต้นเพลงฉิ่ง มีลูกเต่าอยู่ 2 เสียง คือเสียงใดบ้าง
- เสียง โด และเสียง ซอล
 - เสียง ลา และเสียง เร
 - เสียง เร และเสียง ซอล
 - เสียง มี และเสียง ที
12. ทำนองในบรรทัดใดของเพลงต้นเพลงฉิ่ง 2 ชั้น ที่เหมือนกันทั้ง 2 ท่อน
- 2 บรรทัดแรกของท่อน 1 และบรรทัดแรกของท่อน 2
 - บรรทัดสุดท้ายของทั้งสองท่อน
 - 4 ห้องสุดท้ายของทั้งสองท่อน
 - บรรทัดแรกของทั้งสองท่อน
13. เครื่องดนตรีชิ้นใดในวงปี่พาทย์ที่ทำหน้าที่ขึ้นเพลง
- ฆ้องวงใหญ่
 - ฆ้องวงเล็ก
 - ระนาดเอก
 - ปี่ใน
14. ทำนองเพลงห้องใด ในท่อน 2 ที่สามารถใช้การสับัดได้
- ห้องที่ 3 และห้องที่ 9
 - ห้องที่ 4 และห้องที่ 8
 - ห้องที่ 8 และห้องที่ 16
 - ห้องที่ 9 และห้องที่ 16

15. การกรอ ควรใช้มือใดลงก่อนเป็นมือแรก

- ก. มือซ้าย
- ข. มือขวา
- ค. ลงพร้อมกันทั้งสองมือ
- ง. มือข้างใดก็ได้

16. | - ล ช ม | ช ม ร ด | จากโน้ตควรแบ่งมือในการตีห้องอย่างไร

- ก. - ช ข ข / ช ช ข ข
- ข. - ข ข ช / ข ข ช ช
- ค. - ข ช ช / ข ข ช ช
- ง. - ช ข ข / ช ข ข ข

- ท- ล	- ช- ม	- ต- ร- ม	- ช- ล
--------	--------	-----------	--------

จากโน้ตจงตอบคำถามข้อ 17 , 18

17. โน้ตเสียง มี ในห้องที่สองควรใช้คู่อะไร

- ก. คู่ 2
- ข. คู่ 4
- ค. คู่ 6
- ง. คู่ 8

18. โน้ตห้องที่ 3 ควรแบ่งมืออย่างไร

- ก. - ข ช ช
- ข. - ช ข ช
- ค. - ช ช ข
- ง. - ช ข ข

19. การแบ่งมือฆ้องที่ถูกต้องมีลักษณะเช่นใด

- ก. กรณีที่ตีขึ้น เช่น /- ซ ล ท / จะใช้มือซ้าย 2 ลูก มือขวา 1 ลูก
- ข. กรณีที่มีไม้ตเค็มห้อง เช่น /ล ซ ม ร / จะใช้มือละ 2 ลูกทั้งตีขึ้นและตีลง
- ค. กรณีที่ตีลง เช่น /- ท ล ซ / จะใช้มือขวา 2 ลูก มือซ้าย 1 ลูก
- ง. ถูกทุกข้อ

20. การ ทอด เพื่อจบเพลงของเพลงต้นเพลงถึง 2 ชั้น จะกระทำตอนใดของเพลง

- ก. 4 ห้องสุดท้ายของเพลง
- ข. บรรทัดสุดท้ายของเพลง
- ค. 2 ห้องสุดท้ายของเพลง
- ง. ห้องสุดท้ายของเพลง

ใบเฉลยคำตอบ
แบบทดสอบหลังเรียน

1. ข
2. ง
3. ข
4. ค
5. ก
6. ข
7. ง
8. ข
9. ค
10. ค
11. ค
12. ข
13. ค
14. ก
15. ก
16. ค
17. ข
18. ง
19. ข
20. ก

ภาคผนวก จ

ตารางแสดงค่าความยากง่าย และค่าดัชนีความไวในการวัดผล

ตารางที่ 17 แสดงค่าความยากง่ายและค่าดัชนีความไวในการวัดผล คะแนนสอบระหว่างเรียน

(P_{pre} = ก่อนเรียน, P_{post} = หลังเรียน, S = ดัชนีความไว)

ข้อ	P_{pre}	P_{post}	S	ข้อ	P_{pre}	P_{post}	S
ชุดที่ 1,2				ชุดที่ 3,4			
1.	0.53	1	0.47	1.	0	1	1
2.	0.53	1	0.47	2.	0	1	1
3. *	0.73	0.86	0.13	3.	0.40	0.93	0.53
4.	0.33	0.86	0.53	4.	0.40	0.93	0.53
5.	0	0.86	0.86	5. *	0.40	0.23	-0.17
6.	0.20	0.80	0.60	6.	0.06	0.86	0.80
7.	0	0.53	0.53	7.	0.80	0.86	0.06
8.	0.26	0.86	0.60	8.	0.33	0.93	0.60
9. *	0.46	0.13	-0.33	9.	0.46	0.93	0.47
10. *	0.80	0.93	0.13	10.	0.06	1	0.94

หมายเหตุ เครื่องหมาย * หมายความว่าดัชนีในการวัดผล ต่ำกว่า 0.40 เป็นข้อสอบที่ขาดประสิทธิภาพต้องปรับปรุงแก้ไข

ตารางที่ 18 แสดงค่าความยากง่ายและค่าดัชนีความไวในการวัดผล คะแนนสอบหลังเรียน

(P_{pre} = ก่อนเรียน, P_{post} = หลังเรียน, S = ดัชนีความไว)

ข้อ	P_{pre}	P_{post}	S	ข้อ	P_{pre}	P_{post}	S
1.	0.46	0.93	0.47	11.	0.20	0.93	0.73
2.	0.33	1	0.67	12.	0.13	0.93	0.80
3. *	0.60	0.86	0.26	13.	0.06	1	0.94
4.	0.33	0.93	0.60	14.	0.13	1	0.87
5. *	0.33	0.53	0.20	15.	0.13	1	0.87
6.	0.33	0.73	0.40	16.	0.40	1	0.60
7.	0.46	0.86	0.40	17.	0.46	0.86	0.40
8.	0.26	0.93	0.67	18. *	0.60	0.73	0.13
9. *	0.60	0.60	0	19.	0.20	0.60	0.40
10.	0.33	1	0.67	20. *	0.40	0.13	-0.27

หมายเหตุ เครื่องหมาย * หมายความว่าดัชนีในการวัดผล ต่ำกว่า 0.40 เป็นข้อสอบที่ขาดประสิทธิภาพต้องปรับปรุงแก้ไข

ภาคผนวก ง

ผลคะแนนทดสอบระหว่างเรียนและหลังเรียน

ตารางที่ 19 แสดงผลคะแนนทดสอบระหว่างเรียน (E₁)

คนที่	ภาคทฤษฎี			ภาคปฏิบัติ			
	ชุดที่ 1,2	ชุดที่ 3,1	รวม	ชุดที่ 1	ชุดที่ 2	ชุดที่ 3	รวม
	10	10	20	10	10	10	30
1	7	2	9	7	7	8	22
2	8	9	17	9	8	9	26
3	9	9	18	8	8	8	24
4	7	9	16	9	8	9	26
5	9	9	18	9	9	8	26
6	9	10	19	9	8	9	26
7	8	9	17	9	8	8	25
8	8	9	17	8	8	9	25
9	9	8	17	9	8	8	26
10	8	8	16	8	8	7	23
11	4	8	12	8	8	8	24
12	9	10	19	9	8	9	26
13	9	9	18	8	8	8	24
14	7	9	16	9	9	8	26
15	7	7	14	7	7	6	20

การทดสอบระหว่างเรียน (E₁) ภาคทฤษฎี มีค่าประสิทธิภาพคิดเป็นร้อยละ 81.00 และภาคปฏิบัติมีค่าประสิทธิภาพคิดเป็นร้อยละ 81.77

ตารางที่ 20 แสดงผลคะแนนทดสอบหลังเรียน (E₂)

คนที่	ภาคทฤษฎี	ภาคปฏิบัติ
	20	10
1	11	7
2	19	9
3	18	9
4	18	9
5	16	9
6	16	9
7	19	9
8	18	8
9	15	9
10	17	7
11	18	9
12	17	9
13	17	9
14	16	8
15	14	8

การทดสอบระหว่างเรียน (E₂) ภาคทฤษฎี มีค่าประสิทธิภาพคิดเป็นร้อยละ 83.00 และภาคปฏิบัติมีค่าประสิทธิภาพคิดเป็นร้อยละ 85.33

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นายกำพล เนตรเชย
วัน เดือน ปีเกิด	19 มีนาคม 2516
สถานที่เกิด	จังหวัดชัยนาท
ประวัติการศึกษา	การศึกษามัธยมศึกษา (กศ. บ.) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ศึกษาศาสตร์ สาขาคุรุศึกษาศาสตร์ไทย
ตำแหน่ง และสถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนพิชญ์โลกพิทยาคม สำนักงานการมัธยมศึกษาจังหวัดพิชญ์โลก กระทรวงศึกษาธิการ ตำแหน่ง อาจารย์ 1 ระดับ 3

EXECUTIVE

A STUDY OF THE EFFICIENCY OF TEACHING KONG WONG YAI: TON PLENG CHING SONG CHUN. (TEACHING PACKAGE)

Introduction

Thai music is the combination of Indian and Chinese culture as well as Thai culture. And Thai way of life. The music instruments, the sounds made, the materials used to make the instruments, and the unique rhythms indicate Thai wisdom which has been created, developed, and were taught for a long time.

In the past, there were a lot of music schools. Each school had its own unique style which had been taught for several generations. These schools had a lot of students who studied music for their career or competition. These students were taught the unique style of each school. Teaching and learning music in the past was by memory of the songs and the observation until the students understood and then practiced it (again and again) until they were so skillful that they could play the music like or almost like their teachers do.

The method of teaching and learning music was the memory of the note and sound without notes. Therefore, they began by only practicing the instruments until they were skillful. Then the theories were taught on Thursday which was considered "teacher's day". The students had to bring flowers, incense sticks and candles to pay respect to their teachers and to be accepted as their students. Choosing the instruments, the students had to consider their physical condition and the instruments they wanted to learn because each instrument was suitable for certain organs. For example, some instruments needed fingers, some needed mouths to blow, some needed hands and wrists. After the learners had chosen the suitable instrument they would begin their lessons.

At present the teaching and learning of Thai music is the same as the old method; that is, using memorizing, but music notes are applied in the teaching and learning of Thai music. In addition, high technology such as tapes, video, television and computers are introduced;

therefore, the teaching and learning of Thai music is faster and more efficient. Furthermore, Thai music has been introduced into formal education by teaching it together with international music. Teaching Thai music begins at kindergarten, primary, secondary, tertiary and graduate levels respectively. More knowledge is added gradually from the start in which the subject matter of each level agrees with each other.

The objectives of Thai music at secondary level are: (1) To enhance teenagers to understand music widely and deeply so that they can have basic knowledge to further their study of music in dramatic art colleges and for learners who did not major in music. (2) To help learners to realize and appreciate the music value so that they can apply the knowledge of music to make their life more perfect. In general core courses, every student has to study Arts and Life of which the contents are made up of Thai music, international music, dramatic arts, and appreciation of the arts. This course is compulsory for first year, second year and third year secondary students. Students study one unit each year. The objective of this course is to develop the learner's knowledge and ability in every branch of arts in harmony so that the learners can love and apply arts in their everyday life. Thai music that is in the selective course in the Personality Development Group is the musical practice which focuses on the development of the learners musical abilities.

The contents of Thai musical practice at the secondary school can be flexible. However, the practical principles and the correct basic knowledge are the most important because they lead the learners to improve quickly and correctly. Learning to practice can be done both in class and in supplementary lessons before class in the morning and after class in the afternoon. By doing this the learners can have more time to practice and to be involved with Thai music.

To learn Luk Khong, the learners should begin with Kongwong Yai because it is the instrument which plays main tune (melody, rhythm or Luk khong). After learning Kongwong Yai the learners can practice another instrument by using Luk Khong as a guide to adjust the way to play the new instrument such as Ranard Ek, Ranard Thum, Khong Wong Lek. In addition, the learners can apply their knowledge to improve their music competence for further study.

Therefore the researchers studied relevant literature related to developing teaching modules in order to develop a module of practicing Khong wong Yai because it is the basis of

practicing another instrument efficiently. The researcher emphasized the basis of playing because the learners can improve their competence quickly if they have correct basis.

In addition, musical contents were supplemented to help learners to have better understanding of music and to improve the teaching and learning of practical Thai music according to the learners' talents at secondary level. Also, this is the guide to improve the teaching aids for the course of practical Thai music according to the learners' talents and to improve the teaching and learning of Thai music in secondary schools. In general, the first song to practice in learning Phi Pod is Sa Tu Khan, which is to memorize, so the learners get bored. In addition, the learners have insufficient time to study music and they are required to show quick results.

Therefore, an optional way to train the learners to have knowledge and ability which are similar to the learning of Sarthukarn song should be introduced. Also, this can build up positive attitude in the learning of Thai music because Ton Pleng Ching song is a song which has easy melody to memorize. That is, the first section begins with Luk tau and the tune in the second part of the first line and the second line are played in the same way. The last sentence of both sections are also played in the same way. Therefore, the researcher decided to study a development of teaching modules for the practical Kong Wong Yai by using Ton Pleng Ching Song chum.

Objectives

1. To develop teaching modules for the practice of Kong Wong Yai by using Ton Pleng ching Song Chun.
2. To test the efficiency of the teaching modules for the practice of Kong Wong Yai by using Ton Pleng Ching Song Chun.
3. To compare the students' scores before and after learning through the teaching modules for the practice of Kong Wong Yai by Ton Pleng Ching Song Chun.
4. To evaluate the skills of playing Kong Wong Yai.

Expected benefits

1. The researcher results can be used to improve the teaching and learning the courses of the practice of Thai musical instruments according to learners' talents.
2. The results can be used as a guide for developing teaching modules for the practice of other Thai musical instruments such as Ranard Ek ranard Thum, Kong Wong Lek.

Scope of work

1. This research aims to develop musical subject matters and teaching methods for the course of the practice of Thai musical instruments according to students talents, through the module for the practice of Kong Wong Yai by using Ton Pleng Ching Song Chun as an example. The scores obtained during the learning process will be compared to those at the end of the course to find the efficiency of the practical learning.
2. The subjects of the study are 15 Mathayomsuksa 3 students at Phitsanulok Phithayakhom School who study practical Thai Music. These students have never learned Khong Wong Yai before. The course takes 8 periods in 1999.
3. There are two parts of the musical contents in the study:
 - 3.1 The knowledge concerning musical contents: history and components of Sungkhit styles of playing, tunes, and Narthubprob Kai Song Chun
 - 3.2 The performance concerning techniques of the playing such as the division of the hand, the quality of sounds, correct rhythms and tunes.
4. This study is to develop and find the efficiency of the teaching module for the practice of Kong Wong Yai by using Ton Pleng Ching Song Chum.

Methodology

Sample: The subjects of this experimental study were 15 Mathayomsuksa 3 students in Phitsanulok Phitayakhom School, Phitsanulok, who studied practical Thai Musical instruments according to talents. These students had never studied Practical Kong Wong Yai before.

Instrumentation

1. Teaching Modules:

The teaching modules consist of the following:

- 1.1 Principles and reasons which give the importance and necessity to develop the modules.
- 1.2 Sims which indicates details of contents, levels of the learners and the periods for the modules.
- 1.3 General objectives which indicate general objectives developing the modules.
- 1.4 Specific objectives which indicate the objectives of the taching and learning of each content and activity.
- 1.5 Teacher' s handbook which provides instructions for teachers to use the modules.
- 1.6 Teaching procedures which indicates activities, time and the characteristics of the teaching and learning.
- 1.7 Lesson plan which consist of learning objectives, contents, activities, evaluation and the modules which consist of knowledge sheet, task, while-learning tests and evaluation forms for the practice.

2. Instruments for collecting data:

2.1 Pretest and posttest were written. The test contained 20 items. Each item was mutiple choice in nature which complied with the objectives set.

2.1.1 The pretest and the posttest were checked by specialists and then adjusted.

2.1.2 The pretest and the posttest were trued out while using the teaching modules for Practical Kong Wong Yai using Ton Pleng Ching Song Chun with 6 Mattayomsuksa 3 students. The results were analysed to find an easy index value and the speed index for evaluation in each item to get an appropriate test.

2.2 A while-learning test was written to test the learners when the studied module for Practical Kon Wong Yai by using Kon Pleng Ching Song Chun. First, it was teied out with 3 students. Second it was tried out with 6 students. Finally, the results of the second test were

analysed to find Kwam Yak Nai (P) Ka Da Chanee Kwam Wai NayKan Wat Pon (S) to adjust the test again.

2.3 An Evaluation Form for Playing was developed by:

2.3.1 Studying methods of evaluation form the following books: “Learning Evaluation in Secondary Level” of the testing Division, Academic Department, “Statistics for research and Educational Evaluation” of Sukhothaimathirath University, and Phthesuda Phumphan and Somsak Phanasawaphak research.

2.3.2 Consulting specialists to set 5 aspects of evaluation, that is, sitting, holding the stick, tune, rhythm, and using hands. The quality of the performance can be divided into 3 levels:

Good - 2 points

Fair - 1 point

Awful - 0 point

The learners have to get at least 80 percent or 8 points to pass.

2.3.3 Consulting specialists to adjust the evaluation form and the criteria. After that this form was tried out while using the modules. First, it was tried out with 3 students and then with 6 students. The results of the evaluation were analysed to find the efficiency of the modules by comparing with the set criteria, that is 80/80.

Data Collection

The steps of data collection were as follows:

1. Asking for an official letter from the Graduate school, Mahidol University, to ask for permission from the director of Phitsanulokphithayakhom School in person.

2. Examining the efficiency of the modules and the evaluation form for Practical Kon Wong Yai using Ton Pleng Ching Song Chun to reach the criteria of 80/80 by:

Step 1. Examining the efficiency of the modules and the evaluation form with 3 Matthayaomsuksa 3 students at Chainatphittayakhom School in order to find out problems and barriers of the application of the instruments. Then the results were used to adjust the instruments

and then reported to the advisors and specialists in Thai music to consider the appropriateness for the next tryout.

Step 2. Examining the efficiency of the modules and the evaluation form with 6 Matthayomsuksa 3 students from Chainatphitthayakhom. This step was carried out by the researcher to find out problems and barriers of the application of the adjusted instruments concerning the language used, the contents, activities and time used in the teaching and learning including the learning ability.

After the second efficiency examination the suggestions and weakness were used to improve the modules before examining the efficiency with the real sample, 15 Matthayomsuksa 3 students at Phitsanulokphittayakhom who studied Practical Thai Musical instruments according to talents. This group of students had never studied Kong Wong Yai. The scores of while-learning test and posttest were analysed by using statistic instruments.

Data Analysis

1. Analyse the efficiency of the modules for Practical Kong Wong Yai concerning Ton Pleng Ching Song Chun.
2. Compare the pretest scores to the posttest scores of the students who were the subjects of the study.
3. Analyse the scores of the performance of the subjects by using percentage.

Summary

1. The efficiency of the while-learning test process (E1) of the theory section was 81% and the performance was 81.77% which was higher than the set criteria (80/80)
2. The efficiency of posttest process (E2) of the theory section was 83 % and the performance was 85.33% which was higher than the set criteria (80/80).
3. The students had more understanding after learning than before learning at T20.138 which means it was significantly different at 0.1.

4. The performance scores of the students who were taught by using the module for practical Kon Wong Yai concerning Ton Pleng Ching Song Chun were 85.33% on average which complied to the test criteria of at least 70%.

Discussino

The results indicated that the efficiency of the teaching modules for Practical Kon Wong Yai concerning Ton Pleng Ching Song Chun was higher than the set criteria: that is, the while-learning test results (E1) on the theory section were 81.11% on average and on the performance section were 81.77% while the posttest results on the theory section were 83% on average and on the performance section were 85.33 % on average. These results were significantly different at 0.1. This showed that the students had more understanding after applying the modules. The scores of the Kong Wong Yai performance were 85.33% on average, which indicated that the students in the experimental group obtained the skill of playing Kong Wong Yai higher than the set criteria: that is at least 70 %. In short, this experiment was able to confirm the whole hypothesis. This complied to Intharasunanon's (1983 P 43) study's Comparative study of the Efficiency of Learning folk songs of the central region through teaching Modules and through normal Class in Tertiary Levels. The results of this study revealed that the efficiency of the learning through the modules was higher than the normal class. Phumiphan (199;60) conducted research by developing a small module concerning how to play Soduang which is a part of Practical Thai String instruments for students who majored in Music education at Burirum Rajabhat Institute.

The results indicated that the small module reached the set efficiency: that is, the efficiency of the theoretical study was 81.35% and the efficiency of the practice was 75% the students objectives, Yenpiam (1988:68) compared the results of learning Thai music concerning how to play Kong Wong Yai by using teaching module to the results of learning in normal class of the first-year students who students who studied Practical Music in the second semester, 1994. Fifteen students were in the expermental group and another 15 were in the control group. The results showed that the efficiency of the expermental group was higher than the control group. Both groups' scores after learning were higher than before the learning. The students in the

experimental group had positive attitude to the module. Kasemsak (1988:37) studied the development videotape lessons for Music concerning sound features and the combination of Thai musical instruments for Pratom 6 students. The results indicated that the efficiency of videotape lessons was higher than the set criteria (80/80) Panasaowaphale (1998:67) studied the development of the teaching modules for Practical Khong Wong Yai concerning Mom Rong Romklou Song. The research results revealed that the efficiency of the modules was higher than the set criteria (80/80). The efficiency of the learning activities were divided into two parts: The theory section and the practice. The theory section was 91.89% and the practice was 91.72%. The efficiency of the posttest results was 92.29 % on the theory section and 92.41 % on the practice. Bunprakhong (1977:58) studied the development of videotape lessons to teach music concerning Practical Thai flute in Prathomsuksa 5. The results indicated that the efficiency of the lessons developed was higher than the set criteria (80/80).

The teaching modules for Practical Khong wong Yai concerning ton Pleng Ching Song Chun such as history Khong wong Yai and Ton Pleng Ching Chun holding the stick read Thai song notes, musical vocabulary in the song, styles of playing, Nathaprophai rhythm and the practical contents, that is basic exercises for playing Khong Wong Yai and the tune of Yon Pleng ching Song Chun. The practice focused on giving the learners the basis of playing correctly beginning from holding the stick, sitting to play, reading Thai song notes. Then the learners would begin to practice basic Khong wong Yai by using the patterns of playing Tom Pleng Ching Song Chun such as various division of hands, lukkro, lukthao, khupaed. After that they would practice Ton Pleng Ching Song Chun. In addition, the modules contained activities for students to work together which were different from the traditional way of teaching so the learners studied happily. This resulted in efficiency of the learning required.

Further Recommendations for Study

1. Modules for Thai and International music both the theoretical section and the practical section should be studied because they are perfect and flexible. Also the sufficient facilities for the teaching and the learning help the learning to be more efficient.

2. Modules should be developed by using technological media such as video, computer, which facilitate the teachers and the learners to get better learning than learning only with teachers.

